PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 40 lir

Leto XXI. Št. 75 (6053)

TRST, torek 30. marca 1965

ČILE JE ZADELA NOVA HUDA KATASTROFA

Veliko število žrtev močnega potresa

Porušil se je jez in voda z blatom je zalila obširna področja ter sejala smrt in razdejanje - Mnogo hiš porušenih in poškodovanih Število žrtev ni še ugotovljeno - Sožalna brzojavka Saragata

SANTIAGO, 29. — Včeraj ob 17.35 po srednjeevropskem času je bil v Čilu močan potres. Potres je zajel zlasti področja Santiago, Valparaiso in Aconcagua. Središče potresa, ki je dosegel enajsto stopnjo Mercallije med Santiagom in Valparaisom. Neuradno se govori o 1500 mrtvih. Zaradi potresa se je namreč porušil jez pri El Cobre, ki je zadrževal umetno jezero. Voda je vdrla z vso silo skozi razpoko in popolnoma odnesla vas El Cobre in veliko število hiš v vasi La Calera. Največje število žrtev je bilo prav na tem področju.

Potres je sejal smrt in uničenje na področju približno 1500 kilometrov od Copiaca na severu do Osorna na jugu na površini približno 40.000 kv. kilometrov. Uničenju, ki ga je povzročil potres, se je pridružilo še uničenje, ki so ga povzročili požari v številnih krajih. Samo v Llay Llay je bilo enajst požarov. V San Felice je požar uničil skoraj 80 odstotkov hiš.

Argentinski radio je danes javil, da je bilo davi osem novih potresnih sunkov, ki so povzročili paniko med prebivalstvom, vendar pa ni bilo novih žrtev in tudi ne nove škode.

Do sedaj ni bilo moč še ugotoviti točnega števila mrtvih in ranjenih. Veliko število žrtev je bilo v rudniku bakra «El Soldado», ki pripada neki francoski družbi. Vse področje je pod blatom in ostanki bakra. Blato je visoko od pet do osem metrov. Voda, ki jo je zadrževal jez, je odnesla 157 barak osebja.

Vso noč so bile reševalne skupine na delu in iskale mrliče. Piloti čilskega letalstva, ki letijo nad krajem nesreče, niso opazili nobenega znaka življenja. Poročali so, da so videli samo ogromno maso blata v širini poldrugega kilometra, ki se počasi premika proti obali in uničuje vse pred seboj.

Predsednik Frei, ki je obiskal nekatera prizadeta področja, je sklical nocoj izredno sejo vlade, ki je sklenila določiti prvi znesek pet milijonov eskudov, t.j. 800 milijonov lir za prvo pomoč. Zvečer je Frei obiskal področja Valparaisa. Prizadetemu prebivalstvu so začeli pošiljati živež in najnujnejše potrebščine. Vojska neprestano odstranjuje ruševine ter išče mrtve in ranjene. Poleg tega se vojska trudi, da čimprej vzpostavi pretrgane telefonske zveze in zaslino popravi ceste.

V Valparaisu je potres dosegel osmo stopnjo Mercallijeve lestvice, v Santiagu pa 7. stopnjo. V rudarskem taborišču «El Soldado», kjer je bilo središče potresa, pa je dosegel enajsto stopnjo Mercallijeve stopnje.

Do sedaj so izkopali iz blata 221 mrličev. Računajo, da je bilo v tem kraju okoli 500 mrtvih, pogrešajo pa jih še drugih 200. Velika zaskrbljenost vlada za usodo vasi na področju Ligua. Tu so baje popolnoma izginile tri vasi, medtem ko so v Ligui, ki šteje 40.000 prebivalcev, porušene skoraj vse privatne hiše in 95 odst. javnih poslopij. Šole v vsej državi so zaprte. Kljub velikemu številu žrtev računajo, da to število ne bo preseglo števila žrtev potresa v letu 1960, ki je razdejal južna področja države.

V Valparaisu in Vini del Mar so odredili izredne varnostne ukrepe, da preprečijo plenjenje. Telefonske zveze so prekinjene. Področajo, da je bilo v Valparaisu poškodovanih trideset odstotkov hiš. V Santiagu so sprejeli v bolnišnice nad dvesto ranjenih.

Če se ne bi porušil jez pri El Cobre, ne bi bilo število žrtev tako visoko kakor je. Kakor rečeno, je po neuradnih podatkih samo na področju, kjer se je porušil jez, zgubilo življenje okoli 1500 ljudi. Veliko ljudi je brez strehe.

V številnih prizadetih krajih so odredili policijsko uro in vojska straži po ulicah. Vojaki imajo ukaz streljati na vsakogar, ki bi ga zalotil pri kraji med ruševinami.

Potres je trajal več ko eno minuto in spremljalo ga je podzemeljsko bobnanje. Sunke so čutili do Buenos Airesa.

V Ženevi je odbor mednarodnega Rdečega križa sporočil pripravljenost pozvati ves svet, naj priskoči na pomoč prizadetim.

Italijanski predsednik Saragat je sporočil sožalje čilskemu predsedniku. Zunanji minister Fanfani pa je poslal brzojavko čilskemu zunanjemu ministru, kateremu izraža sožalje in solidarnost zaradi hude nesreče.

Kongres zahodnonemških demokristjanov

DUESSELDORF, 29. — Predsednik demokristjanske stranke Adenauer je danes odprl 13. kongres te stranke, na katerem bodo določili volilni program in nadaljnjo akcijo vlade, če bo stranka zopet prišla na oblast po volitvah, ki bodo 19. septembra.

Pozdravni govor je imel predsednik kongresa Grundmann. Jutri bo govoril zunanji minister Schroeder o zunanji politiki. Italijansko demokristjansko stranko zastopa na kongresa tajnik stranke Mariano Rumor.

Bivši kancler Adenauer je v svojem govoru poudarjal važnost atlantskega zavezništva, za Zahodno Nemčijo. Zatem je dejal, da se priznanje Izraela ne sme tolmačiti kot sovražno dejanje proti arabskim državam. Zagovarjal je enotno zahodno trgovinsko politiko do vzhodnoevropskih držav. Pripomnil, je, da ne dvomi, da bo prišlo do predlagane konference šestih zunanjih ministrov v Benetkah in do poznejše konference predsednikov vlad. Kongres je pozdravil v imenu italijanske demokrščanske stranke Rumor.

Ameriške ladje ovirajo plovbo okoli Cipra

NIKOZIJA, 29. — Ciprski list «Tharros» piše, da so enote šestega ameriškega brodovja v soboto izvedle piratsko akcijo proti grški ladji, ki je prevažala vojaški material, potreben za obrambo Cipra. Ameriške ladje so prestregle grško ladjo, ki je prihajala iz nekega pristanišča ZAR in ko se je približevala ciprski obali. Prisilile so jo, da menja smer in so v ta namen naperile proti njej topove.

Medtem je prispela v Famagusto turška ladja s 337 vojaki, ki bodo zamenjali del turškega kontingenta na Cipru. Predstavnik ameriškega poslaništva v Nikoziji je izjavil, da nima potrdila o premikih ladij šestega brodovja, ki naj bi blokirale ladje, ki prihajajo na Ciper.

Prihodnje dni pričakujejo v Atenah sestanek med grškimi in ciprskimi predstavniki. Predsednik Makarios se bo v začetku aprila sestal s predsednikom grške vlade. Proučila bosta novo politiko na podlagi poročila, ki ga bo jutri predložil posredovalec OZN Galo Plaza.

V ameriških uradnih krogih zanikujejo novice, da so ameriške vojne ladje prestregle kakršnokoli trgovsko ladjo okoli Cipra. Toda to zanikanje je dokaj malo prepričljivo, ker je predstavnik ameriškega državnega departmaja izjavil, da bi prihod raketnih izstrelkov na Ciper povzročil «hudo zaskrbljenost» in bi pomenil oviro poskusov za mirno rešitev spora.

V ameriških uradnih krogih niti nočejo komentirati informacij, da so ZDA pritiskale na ciprsko vlado, naj ne sprejme sovjetskih raketnih izstrelkov.

Pieraccini v Londonu

LONDON, 29. — Danes se je začel uradan obisk italijanskega ministra za proračun Pieraccinija v Londonu. Minister je imel vrsto razgovorov z angleškim ministrom za gospodarske zadeve Brownom in z drugimi osebnostmi. Izmenjali so si informacije o medsebojnih izkušnjah pri gospodarskem programiranju in pri izvajanju gospodarskih načrtov. Jutri bodo razgovore poglobili.

Nove demonstracije maroških študentov

RABAT, 29. — Več sto študentov je danes demonstriralo v Marakešu. Spopadli so se s policijo, ki je obkolila univerzo. Danes so obsodili na zaporno kazen ali na globo 180 oseb, ki so se udeležile demonstracij v Casablanci in drugih maroških mestih.

Maroški kralj Husan je govoril nocoj po radiu in obsodil nedavne demonstracije v Casablanci. Dejal je, da se «dežela ne bo uklonila zakonu ulice». Kralj je očital maroškemu ljudstvu, učiteljem, študentom in delavcem njihovo ravnanje in pozval na «združitev naporov in energije v korist dežele». Brezposelnim delavcem pa je govoril o resnosti gospodarskega položaja in dejal: «Bolje ko kdo drugi poznam probleme in najnujnejše potrebe.» Na koncu je pozval poslance, «naj nehajo z nepotrebnimi govori in «naj ne predlagajo več programov za ozdravljenje, ki so brez vsakega smisla».

V Casablanci je sodišče obsodilo danes 249 oseb na zaporno kazen od 15 dni do 6 mesecev. Do sedaj je bilo v Casablanci obsojenih na zaporno ali denarno kazen nad 700 oseb v zvezi z nedavnimi neredi.

V Damasku je več maroških študentov, ki študirajo v Siriji, demonstriralo v poslopju maroškega poslaništva, kjer so izročili poslaniku protestno spomenico.

Tudi v Moskvi je okoli petdeset maroških študentov zasedlo davi maroško poslaništvo iz protesta proti ravnanju maroških oblasti. Izročili so protestno resolucijo poslaniku. Zvečer so študentje zapustili poslopje.

Zlatko Baloković včeraj umrl v Benetkah

BENETKE, 29. — Danes je tukaj umrl violinist svetovnega slovesa Zlatko Baloković. V Zagrebu bi se moral udeležiti slovesnosti, na kateri bi ga imenovali za častnega člana Hrvatske izseljenske matice. Toda na potovanju je zbolel ter se v Benetkah zatekel v zdravilišče. Tu je še pred dnevi slavil svojo 70-letnico, danes pa je podlegel, ko je nastopila kap.

Zlatko Baloković se je rodil v Zagrebu 21. marca 1895. Ko je končal šolo na Hrvaškem glasbenem zavodu v Zagrebu, je nadaljeval študije na Dunaju. Prvi mednarodni uspeh je dosegel 1913 v Moskvi, kjer je nastopil z moskovsko filharmonijo. Mednarodno reputacijo si je pridobil z gostovanji po evropskih državah in ZDA. Od leta 1924 je živel v New Yorku, toda nikoli ni pretrgal vezi s «starim krajem». Vedno ga je zanimalo, kaj se dogaja v Jugoslaviji. Med drugo svetovno vojno je bil Baloković eden izmed organizatorjev za pomoč narodnoosvobodilni borbi jugoslovanskih narodov ter predsednik ameriškega društva za pomoč Jugoslaviji. Po vojni pa je kot predsednik društva prijateljev nove Jugoslavije nadaljeval aktivnost za razvoj sodelovanja in prijateljstva ameriških in jugoslovanskih narodov. Često je obiskoval svoj «stari kraj» ter pomagal glasbenemu življenju v Jugoslaviji s stimuliranjem mladih muzikalnih talentov. Za svoje zasluge je prejel več jugoslovanskih odlikovanj.

Baloković je bil violinist svetovnega slovesa. Odlikoval se je po virtuozni tehniki, lepoti tona in po temperamentu.

FRANCOSKI ZUNANJI MINISTER SE JE VRNIL V PARIZ

Nobenega sporočila o razgovorih med Fanfanijem in de Murvillom

Protestno zborovanje KPI v Milanu v zvezi z dogodki v Vietnamu - Zaključen 29. kongres PRI - Govor Mora v Bariju in Nennija v Cosenzi

RIM, 29. — Francoski zunanji minister Couve de Murville je imel danes ponoven razgovor z italijanskim zunanjim ministrom Fanfanijem, nato pa se je razgovarjal še s predsednikom vlade Morom o najvažnejših mednarodnih vprašanjih in o odnosih med obema državama. Končno je francoskega zunanjega ministra sprejel tudi predsednik republike Saragat in se zadržal z njim v prisrčnem razgovoru, saj se poznata že dolgo vrsto let. Razgovorom Couve de Murvilla z Morom in Saragatom je prisostvoval tudi Fanfani. Saragat je pridržal francoskega zunanjega ministra na kosilu, popoldne pa se je Couve de Murville vrnil z letalom v Pariz.

Fanfani in Couve de Murville v parku palače Madama v Rimu

O razgovorih med Couve de Murvillom in italijanskimi državniki niso izdali nobenega uradnega sporočila, iz česar se da sklepati, da zatrjevani napredek v smeri politične integracije Evrope ni tolikšen, da bi ga bilo vredno zabeležiti. Tudi na letališču, pred odhodom, ni Couve de Murville dal nobene izjave, v zanj rezervirani sobi na letališču pa se je zadržal v razgovoru izključno z nekaterimi francoskimi novinarji.

Po zaključku splošne razprave o vladnem zakonskem osnutku, ki vsebuje ukrepe za razvoj kmečke posesti je spregovoril minister za kmetijstvo Ferrari Aggradi in utemeljeval pomembnost tega ukrepa v okviru vladne politike na področju kmetijstva, nato pa je poslanska zbornica odobrila prva dva člena osnutka in zavrnila vse komunistične in liberalske popravke.

29. kongres republikanske stranke je potrdil dosedanjo politično linijo stranke; večinska lista je prejela 50.639 glasov, medtem ko jih je lista «Republikanska avtonomija» prejela komaj 3.367. Po zaključku volitev, ki so dale gornji rezultat, je v teku štetje preferenčnih glasov, da bi ugotovili nove člane glavnega sveta, ki šteje 70 članov. Novi glavni svet stranke bo v kakih desetih dneh izvolil novega tajnika in novo vodstvo stranke.

Med nedeljskimi govori velja omeniti govor predsednika vlade Mora v Bariju, govor podpredsednika vlade Nennija v Cosenzi in poslanska Ingraa v Milanu na protestnem zborovanju v zvezi z dogodki v Vietnamu.

Moro je govoril demokristjanskim voditeljem in upraviteljem ter je poudaril med drugim, da je politika levega centra sicer težavna politika, vendar pa da nudi v današnjih razmerah vsaj toliko politične stabilnosti, kolikor jo sploh moremo imeti v takih razmerah: če bi ne bilo te politike, bi se odprlo razdobje politične negotovosti z vsemi nevarnostmi, ki bi jih tako stanje vsebovalo. Moro je izrazil svoj optimizem glede premostitve sedanjih težkoč, hkrati pa je poudaril važnost petletnega gospodarskega načrta.

Tudi podpredsednik vlade Nenni je branil veljavnost politike levega centra in sodelovanje med katoličani in socialisti: «Demokratični razvoj, namreč načelo, na podlagi katerega se socialisti razlikujejo od komunistov in zaradi katerega je prišlo med njimi do ločitve, je tudi značilnost, ki omogoča sodelovanje z demokratičnimi silami, ki imajo različno ideologijo ali versko prepričanje in tradicijo». Nenni je izrazil upanje, da bodo vladni ukrepi za poživitev gospodarske dejavnosti dosegli svoj učinek in rešili deželo pred nevarnostjo brezposelnosti. Neuspeh gospodarske politike vlade levega centra ne bi spravil v krizo le vladne formule, ampak bi povzročil praznino na področju oblasti, ki bi jo, kljub zunanjemu videzu, zasedla desnica, ne pa levica. Nenni se je zadržal tudi na dogodkih v Vietnamu in na njihovem odmevu v italijanskem političnem življenju. Priznal je, da med strankami vladne koalicije obstaja razlika v gledanju na daljne in bližnje vzroke» dogodkov v južnovzhodni Aziji, vendar je poudaril, da se je našla skupna točka v volji, da se najde miroljubna rešitev tega vprašanja s pogajanji.

Ingrao je govoril na protestnem zborovanju v Milanu in zahteval med drugim takojšnjo pobudo italijanske vlade, da bi «zaustavili imperialistični napad na Vietnam», hkrati pa izrazil «vso našo solidarnost z akcijo ZSSR v pomoč Vietnamu, v obrambo njegove neodvisnosti in proti agresiji». Gibanje za pogajanja in neodvisnost mora biti široko in enotno, je nadaljeval Ingrao; predvsem pa je potrebna enotnost komunističnih sil; zato «odklanjamo z grenkobo in kritiziramo napad kitajskih tovarišev na ZSSR in na konferenco 1. marca ne samo zato, ker se nam zdi zgrešeno bistvo napada, ampak zato, ker se nam zdi nevarno, da kitajski tovariši ne razumejo, da njihovo nevzdržno potiskanje k razkolu pomeni danes bolj kot kdajkoli opogumljanje imperialistov». Na koncu je Ingrao naštel tri zahteve in dejal, da so «povsem zmerne in pametne»: uraden protest italijanske vlade zaradi uporabe plina in bomb «napalm»; stvarno in javno diplomatsko pobudo za takojšen začetek pogajanj; začetek razgovorov ne le med atlantskimi državami, ampak tudi z ZSSR in socialističnimi državami.

Arabci-Izrael

DAMASK, 29. — Delegati ZAR, Sirije, Jordanije in Libanona v mešani komisiji za premirje v Palestini so na skupni konferenci soglasno odobrili načrt za skupno arabsko akcijo v primeru sovražnosti med Arabci in Izraelom. Proučili so tudi zadnje dogodke na meji med Izraelom in arabskimi sosedi. Načrt bodo predložili arabski ligi in enotnemu arabskemu poveljstvu.

Bonsko zunanje ministrstvo javlja, da so demonstranti včeraj vrgli v zahodnonemško poslaništvo v Bengasiju bombo, ki je poškodovala del poslopja. Še prej so demonstranti napadli ameriški konzulat.

NOVA POBUDA LONDONA V ZVEZI Z VIETNAMOM?

Gordon Walker pojde v Peking kot posebni odposlanec Wilsona?

Obiskal bo baje tudi Hanoj in druge prestolnice v jugovzhodni Aziji - Novi bombni napadi ameriških letal na Severni Vietnam - Ameriške vojne ladje ovirajo plovbo ob obali Sev. Vietnama - Pritisk na Italijo zaradi trgovine z Vietnamom in s Kitajsko

LONDON, 29. — V Londonu se vedno bolj širijo govorice o tem, da bo bivši zunanji minister Gordon Walker obiskal Peking, kjer bi se sestal z Maocetungom kot izredni predstavnik britanskega ministrskega predsednika Wilsona. To njegovo potovanje spada v okvir britanskih pobud za rešitev vietnamske krize. Naloga Walkerja bo iskati podlago za začetek pogajanj.

Baje bo obiskal tudi jugovzhodno Azijo in severnovietnamsko prestolnico. Zatem bo Walker poročal Wilsonu in zunanjemu ministru. V Indokini bo Walker nastopil kot predstavnik zunanjega ministra Stewarta, ki je sopredsednik ženevske konference iz leta 1954 in 1962.

Temu potovanju pripisujejo veliko važnost, posebno še, ker si je Walker, ko je bil zunanji minister, pridobil velik ugled. Poleg tega pa bo lahko svobodneje nastopal, ker ga sedaj ne veže nobena dolžnost v vladi in parlamentu.

Ameriški poslanik v Sajgonu general Taylor je začel danes posvetovanja v zvezi z vojaškim položajem v Južnem Vietnamu. Danes je imel dolg razgovor z Deanom Ruskom. Verjetno bodo posvetovanja trajala ves teden.

Opazovalci so mnenja, da bo Taylor svetoval ne samo nadaljevanje, temveč tudi razširitev letalskih napadov na Severni Vietnam. Taylor se bo v Washingtonu posvetoval kako daleč na sever naj bi bombardirali severnovietnamsko ozemlje in ali naj se omejijo samo na vojaške objekte.

Ameriški tisk, ki izčrpno komentira Taylorjevo bivanje v Washingtonu, meni da so na pragu kritične odločitve o nadaljnjih akcijah v Vietnamu. «New York Times» pravi, da predsednikov sklep o bombardiranju Severnega Vietnama očitno ni dosegel pričakovanega cilja.

Kakor piše ameriški tisk, je ameriški državni departma «zaskrbljen» zaradi povečane trgovine med Severnim Vietnamom in zahodnimi državami, med katerimi se izrecno omenja tudi Italija. Ta propaganda ameriškega tiska je po mnenju opazovalcev priprava za nastop Johnsona in Ruska pri Moru in Fanfaniju, ko bosta obiskala New York.

Že pred nekaj tedni je bilo govora o dvesto zahodnih prevoznih ladjah, ki bi jih morali postaviti na «črno listo». Med temi so številne italijanske ladje. Govori se, da bosta Johnson in Rusk protestirala pri Moru in Fanfaniju tudi zaradi nedavnega sporazuma, ki ga je ENI sklenil s Kitajsko vlado. Vsekakor se pričakuje močan pritisk ameriške vlade na zahodne države, naj bi sprejele gospodarsko blokado Severnega Vietnama, prav tako kakor so pred dvema letoma storile ZDA zaradi Kube.

V prvih popoldanskih urah je 42 ameriških letal znova bombardiralo ozemlje Severnega Vietnama. Letala so odvrgla 45 ton eksploziva, skupno z bombami napalm na otok Bach Long v Tonkinskem zalivu. Otok je oddaljen 15 kilometrov severno od dvajsetega vzporednika in 220 kilometrov jugovzhodno od Hanoja. Letala so naletela na zelo močan protiletalski ogenj in dve letali sta bili sestreljeni, več drugih pa poškodovanih. Kakor poročajo iz Hanoja, so sadale napad izvesti tudi ameriške vojne ladje, ki pa so bile odbite. To je že 13. napad ameriških letal na Severni Vietnam od letošnjega februarja.

Severnovietnamsko zunanje ministrstvo je objavilo danes izjavo, v kateri sporoča, da severnovietnamska vlada odločno protestira pred svetovno javnostjo proti oviram, ki jih postavljajo ZDA in njihovi južnovietnamski agenti proti svobodni plovbi trgovskih ladij ob obali Severnega Vietnama ali ladij, ki so namenjene v severnovietnamska pristanišča ali odhajajo iz teh pristanišč. Izjava omenja, da je tudi sovjetska vlada 22. februarja protestirala iz istega razloga. 21. marca so ameriška in južnovietnamska letala napadla libanonsko trgovsko ladjo «San Spyridon». Več članov posadke je bilo ubitih ali ranjenih in ladja je bila hudo poškodovana. Med žrtvami so Grki, Španci, Egipčani in Angleži. Izjava poudarja, da gre za dejanje skrajne nesramnosti in za hudo kršitev ženevskih sporazumov iz leta 1954 ter načel svobodne plovbe, kakor tudi za nedopustno kršitev suverenosti Severnega Vietnama. Prav tako gre za kršitev svobodne trgovine in suverenosti držav, ki so lastnice prizadetih ladij ter hud zločin nad življenjem članov posadbe in potnikov.

PO OBISKU V TURČIJI

Predsednik Burgiba na obisku v Beogradu

Obiskal bo nekatere kraje v Bosni in Hercegovini, Hrvaški in Sloveniji - Visoka udeležba na volitvah odbornikov občinskih skupščin - Protest zveze študentov maroškim oblastem

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 29. — Na vabilo predsednika republike maršala Tita bo jutri dopoldne prispel s posebnim letalom na sedemdnevni uraden obisk v Jugoslavijo predsednik republike Tunizije Habib Burgiba s soprogo. Tunizijskega predsednika, ki prihaja iz Turčije, spremljajo državni tajnik za zunanje zadeve Mongi Slim in državni tajniki za javna dela, za ljudsko zdravje, za industrijo in trgovino in druge osebnosti.

Uradni razgovori med predsednikoma Titom in Burgibom in njunimi sodelavci, ki se bodo pričeli drugega dne obiska v Beogradu, se bodo nadaljevali in končali v nedeljo na Brionih, kamor bo pred. sednik Burgiba prispel po obisku nekaterih krajev v Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem in v Sloveniji, kjer se bo sestal in razgovarjal z najvišjimi zastopniki omenjenih republik. Med bivanjem v Beogradu, kjer se bo tuniški predsednik sestal z zastopniki kulturnega in javnega življenja, bo Habib Burgiba proglašen za častnega meščana glavnega mesta Jugoslavije.

V proglasu, ki ga je ob obisku predsednika Tunizije izdal odbor SZDL Beograda, se med drugim poudarja, da je ta obisk izraz prijateljskih odnosov in obojestranskih želja in prizadevanj po nadaljnji krepitvi in razširitvi sodelovanja med obema državama.

Po podatkih volilne komisije zveznega odbora SZDL Jugoslavije je bila na letošnjih volitvah za odbornike občinskih skupščin udeležba večja kot na volitvah leta 1963. Po teh podatkih se je v vseh republikah razen v Črni gori, kjer je bila udeležba 85-odstotna, in v Makedoniji, kjer je bila udeležba skoraj 90-odstotna, letos udeležilo nad 90 odstotkov vpisanih volivcev. V Sloveniji je za svet delovnih skupnosti glasovalo 91,6, za občinske svete 91,7 odst. vpisanih volivcev. Z novimi odborniki izpopolnjeni občinski sveti bodo 4. aprila iz vrst predloženih kandidatov volili poslance za republiške in zvezne svete, katerim je potekel dveletni mandat.

Zveza študentov Jugoslavije je ob smrti študentov, ki so izgubili življenje v demonstracijah v Casablanci brzojavno izrazila Nacionalni uniji študentov Maroka sožalje in solidarnost z maroškimi študenti v njihovi borbi za demokratični razvoj. Zveza študentov Jugoslavije je istočasno v protestni brzojavki maroškim oblastem obsodila uporabo metod v obračunavanju z delavsko-študentovskimi demonstracijami v Casablanci.

Po poročilu maroškega veleposlaništva v Beogradu je v demonstracijah v Casablanci 23. in 24. t. m. izgubilo življenje 7 oseb a ne nad 100 kot je bilo objavljeno v časopisih. Po trditvi veleposlaništva je do incidentov, v katere so bili vmešani razni «izzivalci neredov in neodgovorni agitatorji», prišlo zaradi napačnega tolmačenja okrožnice prosvetnega ministrstva o predpisani starostni meji za sprejem v srednje šole. Zaradi omejenega števila srednjih šol in profesorjev so bile maroške oblasti prisiljene omejiti sprejem v srednje šole, t. j. dovoliti neoviran vpis v srednje šole samo učencem, ki so končali osnovno šolo pred končanim 17. letom. Učenci, ki so končali osnovno šolo s 17 in več leti, pa lahko nadaljujejo šolanje v srednjih šolah samo kolikor so posebno nadarjeni. V opravičilo uporabe orožja, da bi se zatrli «primeri nasilja in vandalizma», maroško veleposlaništvo trdi, da so oblasti brezuspešno skušale vzpostaviti mir z drugimi mirnimi sredstvi. Po istem sporočilu so demonstracije obsodile politične in sindikalne organizacije, ustanovili so tudi posebno parlamentarno preiskovalno komisijo.

B. B.

Demonstracije v Bruslju proti atomskemu orožju

BRUSELJ, 29. — Nocoj so bile v Bruslju demonstracije pred ameriškim poslaništvom v zaključku protestnega sprevoda po mestnih ulicah proti atomskemu orožju. Sprevoda se je udeležilo nad deset tisoč oseb. Zatem je večje število demonstrantov skušalo vdreti v ameriško poslaništvo in so se pri tem spopadli s policaji, med katerimi je bilo sedem ranjenih. Protestni pohod so organizirale mladinske organizacije vseh strank.

Nov upor v Laosu

VIENTIAN, 29. — Laoški vojaški predstavnik je sporočil, da je skupina desničarskih čet zasedla vladno postojanko 50 kilometrov od Thakheka na obrežju reke Mekong v sredini države, blizu tajlandske meje. Desničarske čete, ki so zasedle ta kraj, so naklonjene generalu Nosavanu, ki je svoj čas vodil poskus vojaškega udara in je nato zbežal v Tajlandijo. Laoško vrhovno poveljstvo je poslalo upornikom ultimat s pozivom, naj se do jutri predajo, drugače jih bodo napadli. Upor vodita polkovnika Siphaseuth Skyosy in Khamsy Sayaratah.

Čuenlaj danes v Alžiru

ALŽIR, 29. — Predsednik kitajske vlade Čuenlaj bo prišel jutri na dvodnevni uraden obisk v Alžir na vabilo predsednika Ben Bele. Čuenlaj je bil na obisku v Alžiriji tudi decembra 1963. Sedaj je na obisku v Albaniji.

Kitajski zunanji minister Čen Ji pa je prišel danes v Karači v Pakistanu. Jutri bo odpotoval v Katmandu, kjer bo podpisal protokol o meji med Kitajsko in Nepalo.m.

WASHINGTON, 29. — Departma za trgovino javlja, da bo jeseni obiskala Poljsko in Romunijo ameriška trgovinska delegacija. Ameriške trgovinske delegacije so že obiskale Poljsko v letu 1957, 1958 in 1959. V Romuniji pa bo napovedani obisk do sedaj prvi.

RIM, 29. — Danes se je zaključil obisk predsednika in dveh sodnikov jugoslovanskega ustavnega sodišča italijanskemu ustavnemu sodišču. Med obiskom so obravnavali vprašanja, ki najbolj zanimajo obe sodišči, in si izmenjali izkušnje na tem področju.

Sklep zahodnonemškega Bundestaga pomeni žalitev milijonov ubitih

Protest mednarodnega društva demokratičnih pravnikov - Nezadovoljstvo Izraela

NEW YORK, 29. — Newyorški «Yournal American» je označil sklep zahodnonemškega Bundestaga o podaljšanju roka za preganjanje nacističnih zločincev za 4,5 leta kot «žalitev milijonov ubitih žrtev». Časopis piše, da za nacistične zločine ne bi smelo biti zastaranja. «Zongliranje z datumi in koledarji ob tej strašni epizodi samo dopolnjuje nepojmljivo stališče Zahodne Nemčije do tega vprašanja».

TASS sporoča, da je tajništvo mednarodnega društva demokratičnih pravnikov obsodilo stališče zahodnonemške vlade do nacističnih vojnih zločincev. Na zasedanju v Buchenwaldu je tajništvo objavilo poročilo, ki pravi, da so milijoni ljudi izgubili življenje od nacističnih rok in da pomeni pozivanje zločincev na odgovornost neogiben pogoj za okrepitev miru na svetu. To je tudi zato tako neogibno, je rečeno v sporočilu, ker bi s tem pokazali, da tudi bodoči zločini zoper mir in človečanstvo ne bi ostali nekaznovani. Tajništvo te mednarodne organizacije je od vlade Zvezne republike Nemčije zahtevalo, naj strogo kaznuje nacistične in vojne zločince.

Dnevnik «Yournal do Brasil» iz Rio de Janeira piše, da še okrog 100.000 nacističnih zločincev živi svobodno na svetu. Veliko jih je v Latinski Ameriki, kjer so celo organizirali svoje fašistične organizacije. Od okrog 250 velikih vojnih zločincev jih več kot 20 živi v Južni Ameriki.

Predsednik brazilskega odbora za boj proti zastaranju nacističnih zločinov Leon Lerman se je izjavil za odločno preganjanje vseh hitlerjevskih zločincev. Po njegovih besedah pomeni začasno podaljšanje roka za preganjanje teh zločincev v Nemčiji uspeh nacističnih sil. Podobno mnenje je imel predsednik židovske skupnosti v Braziliji, ki je izjavil, da je danes v Nemčiji na svobodi več kot 13.000 znanih nacistov.

Izraelska zunanja ministra Golda Meir je izjavila, da Izrael ne more prikriti svojega nezadovoljstva nad nedavnim sklepom zahodnonemškega Bundestaga glede zastaranja nacističnih vojnih zločinov. Na drugi strani pa je sporočila, da je izraelska vlada sprejela ponudbo bonske vlade za navezavo diplomatskih odnosov med obema državama. Dodala je, da ima to ponudbo «za važno etapo za uveljavitev izraelskega položaja v Evropi in odgovor na arabsko izsiljevanje». Končno je dejala, da ta pobuda ne bo nikakor mogla vplivati, da bi Židje pozabili na nacistične zločine.

Kaj je nemška mirovna unija

BONN, marca. — Zvezna republika Nemčija potrebuje novo politiko. To geslo so sprejeli kot poglavitni moto na kongresu nemške mirovne unije (DFU). Kongres se je prejšnjo soboto končal v Duisburgu. Na podlagi tega gesla, o katerem so se na kongresu podrobno pogovorili, naj bi po jesenskih parlamentarnih volitvah prišlo v novi Bundestag 25 poslancev DFU. Tako bi prvič v zgodovini ZR Nemčije nastala resnična opozicija uradni bonski politiki, ki jo bolj ali manj enako zastopajo vse bonske politične stranke v Bundestagu.

Nemška mirovna unija je ena izmed zahodnonemških majhnih političnih strank, ki ne glede na levo ali desno usmeritev zaradi sedanjega volilnega zakona ne morejo priti do enega poslanskega mesta v parlamentu. Zakon vsebuje namreč tako imenovano klavzulo 5 odstotkov, ki določa, da nobena stranka ne more dobiti poslanskega mandata, če vsaj v enem volilnem okrožju ne dobi 5 odst. glasov. Pri tem ni pomembno število volivcev, ki v vsej državi glasujejo za to stranko. DFU je na primer na zadnjih parlamentarnih volitvah leta 1961 dobila 600.000 glasov (kar bi bo tukajšnjih določilih o proporcionalnosti pomenilo 10 mandatov), vendar ni dobila nobenega mesta v Bundestagu.

DFU je ocenila, da je zdaj nastopil «njen trenutek». Njeno vodstvo je sklenilo, da bo na parlamentarnih volitvah 19. septembra postavilo kandidatske liste v vseh volilnih okrožjih. Pri tem je uveljavilo geslo, da mora priti v bodoči Bundestag 25 pripadnikoc DFU. Program, na podlagi katerega naj bi dosegli ta rezultat, predvideva številne radikalne spremembe v dosedanji zahodnonemški politiki, začenši s priznanjem DR Nemčije in odpravo Hallsteinove doktrine ter vse do atomske razorožitve in doslednega protinacizma in protirevanšizma v notranjem političnem življenju. DFU zastopa stališče, da je s spremembo vojaškega potenciala na svetu postal nov položaj, v katerem ni več prostora za hladno vojno. Zahodne sile so de facto priznale razdelitev Nemčije, ko so se pri gradnji berlinskega zidu ravnale po stališču: puško k nogi.

Zategadelj je DFU v svojem volilnem programu zahteval priznanje meja na Odri in Nisi, nadalje, da naj bi se ZR Nemčija odpovedala atomski oborožitvi, da bi preprečili sprejem zakona o izrednem stanju in da bi v duhu načrta Rapacki umaknili vse tuje vojaške formacije iz obeh Nemčij držav. Poleg tega je duisburški kongres zahteval, naj bi se Bundeswehr preoblikoval v poklicno vojsko. To zahetvo so razložili takole: «Kdor hoče verovati v združitev, mora najpoprej zagotoviti varnost v Evropi in se odpovedati militarističnemu častihlepju, ki ovira stike med ZR Nemčijo in Vzhodom ter Zahodom».

Na kongresu je vzbudil posebno pozornost nastop Lorenza Knorra, člana predsedstva DFU in znanega publicista, ki so ga predlanskim obsodili zaradi «žalitve zahodnonemških generalov». Knorr je namreč pred letom javno zahteval, naj odstavijo generale Bundeswehra Spielda, Heussingerja, Trettnerja, Förtscha in admirala Rugeja. Imenoval jih je «Hitlerjeve generale» in jim očital odgovornost za množične uboje. Te svoje očitke je tudi dokumentiral. Obsodili so ga na 2000 mark globe in na plačilo sodnih stroškov. Ta obsodba je povzročila številne proteste po svetu. Vendar pa Knorr ni odnehal in pri drugi reviziji procesa prejšnji mesec so razveljavili prvostopenjsko razsodbo. Pri tem je nastala absurdna situacija: toženega so oprostili (z drugimi besedami: nedolžen je), toda eden izmed tožnikov, general Trettner, je še nadalje generalni inspektor Bundeswehra.

Pred kongresom DFU je Knorr razposlal tujim novinarjem zajetno dokumentacijo o celotnem primeru in jo podkrepil z besedami: «Boj proti obtoženim ljudem na visokih položajih še ni končan. Biti ga je potrebno zaradi nemške prihodnosti. Ljudi in duha tretjega rajha je potrebno preganjati. Ta cilj je vreden truda, če ne bi radi, da Nemčija vnovič postane država sodnikov in krvnikov, namesto da kot država pesnikov in mislecev zasede svoje mesto med narodi».

Na kongresu v Duisburgu je Knorr očital Bundestagu, da ni obravnaval vprašanj, ki so življenjskega pomena za nemški narod. Dejal je, da se najmanj 20 odst. prebivalstva ne strinja z «bonskim kartelom strank» in da nima svojih parlamentarnih predstavnikov. Zato morajo v Bundestag priti «nove moči».

Toda kakšno notranjopolitično koncepcijo bi rada zastopala DFU, na kongresu niso povedali tako natančno, kot so označili zunanjepolitične koncepcije. Opaziti je bilo, da so nekemu mlajšemu delegatu iz Hamburga, ki je izjavil, da je ponovno nemška združitev mogoča edinole «pod socialističnim obeležjem», bolj ploskali kot pa nekemu drugemu govorniku, ki je zahteval, «da se je potrebno distancirati od metod vzhodnonemške vlade». Zdi se, da se je DFU zaradi volilno-taktičnih razlogov izognila tem vprašanjem in da bi rada postavila na noge kolikor toliko organizirano opozicijsko fronto strank, zastopanih v Bundestagu. Tej fronti je poskušal duisburški kongres na široko odpreti vrata, saj so na njem pozvali k skupni akciji vse opozicijske organizacije in ugledne posameznike, ki nasprotujejo bonski politiki. Predvsem računajo pri tem z nekaterimi evangelskimi organizacijami, nekaterimi sindikalnimi krogi, člani nekaterih drugih organizacij, kot na primer unije za humanizem, socialistične zveze itd. ter s celo vrsto pomembnih publicistov umetnikov in verskih funkcionarjev.

Zaradi vsega tega in zaradi omenjenega vpliva DFU v sedanjem političnem ozračju bi bilo kongresu v Duisburgu zelo težko pripisati morebitne večje uspehe na prihodnjih volitvah. Za zdaj je zanimiv toliko, kolikor gre za poskus združiti doslej razmeroma šibke in organizacijsko razcepljene sile, ki si želijo miroljubno, nevtralno, demokratsko Nemčijo.

Valdostanci zahtevajo mašo v francoščini

Pod naslovom «Reforma liturgije in francoski jezik» objavlja list Le Peuple Valdotain na uvodnem mestu članek, ki ga skoraj v celoti ponatiskujemo.

V reformi liturgije, ki jo je sprejel decembra 1963 ekumenski koncil in ki se pričenja uvajati v Italiji, je točka, ki Valdostancev ne zanima samo kot katoličane temveč jih enako zanima kot državljane. Govoriti hočemo o možnosti, da se namesto maše v latinščini bere maša v «vulgarnem» ali živem jeziku. V dolini Aosta sta dejansko dva živa jezika, ki sta uradno priznana: italijanščina, jezik države, kateri pripadamo od leta 1861, ter francoščina, jezik Valdostancev, ki ne marajo zatajiti deset stoletij svoje zgodovine, jezik valdostanske tradicije, jezik valdostanske avtonomije. In zaradi tega liturgična reforma, kolikor se nanaša na jezik, ne zanima samo duhovščine in vernikov temveč vse valdostanske državljane; in zaradi tega smo mnenja, da imamo pravico in dolžnost, da se obrnemo na duhovščino z vprašanjem, kakšno je mesto, ki ga namerava dati francoščini.

Razlogom, ki izhajajo iz avtonomistične tradicije sicer lahko pridružimo še druge, ki se nanašajo na tradicijo valdostanske cerkve ter na univerzalnost katoliške cerkve.

Ali je potrebno spominjati na to, da so v dolini Aosta skozi stoletja učili katekizem, molili, peli, pridigali ter sploh poučevali verske nauke v francoščini? Ali je potreba spominjati, da so naši dialekti francosko-provensalski? Ali je treba spominjati, da so bili med najbolj vnetimi branilci francoskega jezika, ki so ga napadali italijanski nacionalisti, duhovniki kot Bérard, Trèves, Brčan itd... In ali je treba spominjati, da so Duc, Henry, Cerlogne, Gorret, Frutaz, Chanoux, Gérard, Maquinaz (Jacquème) in številni drugi cerkveni ljudje, ki so se odlikovali v literaturi, v zgodovini in v znanostih, pisali svoja dela v francoščini?

Oporekalo bi se nam lahko, to je res, da so v dolini Aoste tudi priseljenci, ki ne razumejo francoščine, toda če se upošteva, da se otroci teh priseljencev obvezno naučijo francoščine v osnovnih šolah, potem je treba tudi priznati, da omenjeni argument znatno izgubi na vrednosti in ne more zadostovati, da bi potegnil tehtnico na stran italijanščine. V ostalem pa, če je to, kar je kardinal Lercaro nedavno izjavil na italijanski televiziji, točno, je že koncil sam določil, da se bo v dolini Aosta maša brala v francoščini. Zato pa smo globoko presenečeni nad tem, kar beremo v «Corriere della Valle» od 11. marca pod naslovom «La riforma liturgica nella nostra Valle»; ne samo, da se govori o italijanskem tekstu maše, ki je bil razdeljen vernikom, temveč se piše z besedo ne omenja maša v francoščini.

Čas bi že bil, tako se nam zdi, da bi katoličani, ki se štejejo za avtonomiste in Valdostance (in prav tako tisti, ki se štejejo za federaliste), kaj napravili, da bi se slišal njihov glas v korist maše v francoščini. Ta problem je bil predmet številnih diskusij v okviru valdostanske unije (Union Valdôtaine). Deželni svetovalci valdostanske unije nameravajo predložiti resolucijo v deželnem svetu. Mi se strinjamo z njihovim stališčem, kajti — kot smo z drugimi besedami povedali že v začetku članka — menimo, da vprašanje maše v francoščini ali v italijanščini obsega določena načela in ima posledice, ki zanimajo neposredno valdostansko etnično skupnost in s tem samo avtonomijo doline Aoste. Deželni svet ima torej pravico in dolžnost, povedati svoje mnenje v tem pogledu.

Zborovanje za enotnost odporništva

VERBANIA (Novara), 29. — V Stresi je bilo zborovanje za enotnost odporništva. Glavne teme zborovanja so bile: združitev bivših partizanov v vsedržavno zvezo nad raznimi strankami, katerim bivši partizani sedaj pripadajo; prepoved delovanja MSI in drugih neofašističnih organizacij; amnestija za partizane, ki so obtoženi v zvezi z dogodki, ki so povezani z osvobodilno vojno; uradni vstop zgodovine odporništva v šole. Med drugimi je bil na zborovanju navzoč podtajnik Albertini. Zaključna resolucija, ki je bila soglasno sprejeta.

LECCO, 29. — Dva 21-letna alpinista, ki sta se v soboto izgubila v gorski skupini Grigna, so našli danes kmalu po 13. uri. Eden od njiju, Giorgio Negri, je bil že mrtev, medtem ko je bil njegov tovariš Fausto Merico ranjen toda ne hudo.

A. Lukežič: Fata morgana

Danes zvečer ob 20,35 bo del radijske oddaje na postaji Trst A posvečen slikarju Avreliju Lukežiču. Sestavek o njem je pripravil Milko Bambič

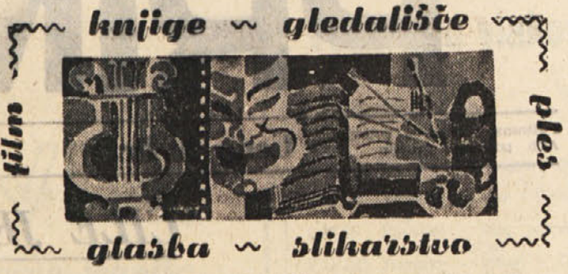

Biografski romani o Frédericu Chopinu

Ni dolgo tega, kar smo poročali o romanu posvečenem Nikolaju Koperniku in ga označili kot neobičajen biografski roman, ki prikazuje bolj revolucijo v pojmovanju vesolja in nemirni čas 16. stoletja kot pa roman o Koperniku samem. Zato pa je biografski roman, posvečen Frédericu Chopinu, ki ga je napisal Jean Rousselot in v slovenščino prevedel Bogomil Fatur, (izdala založba Obzorja v zbirki Veliki možje), napisan v stilu običajnih romanov o slavnih ljudeh preteklosti. Roman pripoveduje o genialnem poljskem skladatelju in klavirskem virtuozu Frédericu Chopinu, o njegovem življenju, na zunaj tako bleščečem in polnem uspehov, dejansko pa obsegajočem eno samo osebno tragedijo, življenju polnem domotožja, želje po osebni sreči in hrepenenja po ljubezni. Čas romantike 19. stoletja, genialnost malega poljskega dečka, ki zna tako čudovito igrati klavir, da vsi samo strme, čas uporov Poljakov zoper rusko tiranstvo, nesrečne ljubezni in srečanje z znamenito francosko pisateljico Georg Sandovo, vse to je pisatelju seveda nudilo okvir in dragoceno snov za pripovedni tekst, snov, ki jo je pisatelj tudi lepo uporabil in izkoristil za roman o Chopinu, ki se nadvse prijetno bere. Kakor je bila doba v kateri je skladatelj živel romantična in kakor so bile romantične tudi nekatere njegove epizode življenja, tako je v tem duhu napisan tudi roman o njem. Pisatelj je naslikal predvsem tiste prizore iz Chopinovega življenja, ki so zanimivi, ki kakorkoli ilustrirajo njegovo življenjsko pot in njegov bleščeči uspeh v svetu glasbe. Tako zaživi pred bralcem, prijetno napisan, zanimiv in romantično pobarvan življenjepis o Chopinu, ki mora glede na snov in način prikazovanja biti več širokemu krogu prijateljev branja in prijateljev glasbe. Fa čeprav se pisatelj ni pomišljal pisati tudi o temnih in tragičnih straneh Chopinove osebnosti. Ne bi mogli sicer govoriti v koliko so prizori, ki jih prikazuje ta biografski roman pristni, v kolikor so zgodovinsko verodostojni in koliko je pisatelj dodajal iz svojega. Lahko pa rečemo, da je roman francosko lahkotno in duhovito napisan, da je spretno grajen in da so prizori iz posameznih obdobij Chopinovega življenja izbrani in prikazani tako, da pred bralcem vendarle zaživi tragična in genialna osebnost velikega muzika. Zato se roman prijetno bere in bralca tudi pretrese. To pa je bil gotovo tudi pisateljev namen, kar pa seveda ne pomeni, da bi ne bilo mogoče Chopina predstaviti drugače, zlasti glede na čas, v katerem je živel in ustvarjal. Prav gotovo je, da si Poljaki svojega umetnika predstavljajo le nekoliko drugače. Tak kot se nam kaže Chopin iz Rousselotovega romana pa je vendar simpatično in toplo prikazan lik, umetnik in genij, vendar človeško razklan in nesrečen. Zato ni dvoma, da bo roman všeč tudi številnim našim bralcem, čeprav več kot povprečne ocene ne zasluži.

Smrt z železnico pod plazovi in avti

RIO DE JANEIRO, 29. — Do hude železniške nesreče je danes prišlo na postaji Comendador Soares blizu Rio de Janeira. Potniški in tovorni vlak sta se zaletela drug v drugega. Pri tem je bilo 21 mrtvih in najmanj 40 ranjenih.

Več kot sto delavcev je zaposlenih pri čiščenju proge.

LONDON, 29. — Potniški vlak se je danes iztiril med Dagenhamom in Elm Parkom na severnovzhodni periferiji Londona. Pri nesreči sta dve osebi izgubili življenje, petnajst pa jih je bilo ranjenih.

INNSBRUCK, 29. — Blizu vhoda v predor skozi Felbertauern je snežni plaz zasul avtobus, s katerim se je peljalo 18 delavcev. Pri tej nesreči je bilo šest mrtvih, dve osebi sta bili hudo ranjeni, ostali pa so bili laže poškodovani.

Čisto slučajno ni prišlo še do druge nesreče, ko se je na istem mestu vsul drugi plaz, medtem ko je še trajalo reševanje. Osebe, ki so bile zaposlene pri reševanju, so se komaj same rešile.

Plaz, ki se je utrgal na pobočju nad kočo «Genziana» v dolini Martello v Gornjem Poadižju, je zasul štiri delavce, ki so čistili cesto, ki pelje mimo koče in ki jo je preteklo noč tudi zasul plaz. Reševalci so hitro odkopali dve osebi, ki sta sedaj v bolnišnici in njuno stanje ni hudo. Odkopavanje ostalih dveh pa je trajalo bolj dolgo in bila sta že mrtva, ko so ju odkopali.

CAGLIARI, 29. — Avtobus, v katerem je bilo 50 potnikov, je zavozil s ceste ter se potem večkrat prevrnil po 60-metrskem nasipu. Ena oseba je bila takoj mrtva, druga pa je umrla danes. Med kakimi 40 ranjenci so vsaj trije v zelo resnem stanju.

REGGIO EMILIA, 29. — Avto, ki ga je vozil neki 19-letni mladenič, se je blizu Novellare na pokrajinski cesti Rolo-Reggio Emilia zaletel v obcestno platano. Pri tem sta se ubila vozač in neki 16-letnik, medtem ko sta bili dve drugi mladi osebi ranjeni.

ALBA (Cuneo), 29. — Ko se je nogometaš Giovanni Sacco, član Juventus, z avtomobilom vračal v San Damiano d'Asti, kjer prebiva, je povozil nekega 56-letnega pešca, ki je hodil ob robu ceste. Pešca je vrglo čez jarek ob cesti; pri tem si je prebil lobanjo in nekaj minut pozneje je umrl.

Pomlad

PARIZ, 29. — Prvo «resnično» pomladansko nedeljo so imeli včeraj v Parizu, kjer je ponekod kazal toplomer do 23 stopinj v senci. Seveda so ogromne množice zapustile mesto, zvečer pa so na glavnih cestah, ki vodijo v prestolnico, nastale prave gneče avtomobilov.

NIZZA, 29. — Zaradi lepega in preveč suhega vremena je nastalo na Modri obali mnogo požarov, ki so v zadnjih 24 urah poškodovali kakih sto hektarov borovih in smrekovih gozdov. Največji požar se je razvil severno od Grassa na popolnoma neobljudenem področju med Cabrissom in Saint Valiérom. Požar se je raztegnil na 60 hektarov ozemlja, toda končno so ga gasilci omejili.

S PROCESA V FRANKFURTU

Nemci so lahko odklonili sodelovanje pri pomorih

Silno razburjenje obrambe ob izjavi priče, ameriškega višjega sodnika

FRANKFURT, 29. — Do žive hnega incidenta je prišlo na procesu proti 20 osebam, ki so obtožene, da so sodelovale pri umorih v taboriščuAuschwitz, ko je ameriški sodnik Michael Musmanno, poklican kot priča, zatrdil, da bi lahko Nemci zavrnili sodelovanje pri masovnih pomorih, ne da bi se jim bilo treba bati za svoje življenje. Odvetniki obrambe so po tej trditvi Musmanna skočili pokoncu ter z največjim kričanjem skušali preprečiti, da bi Američan še pričal.

Musmanno, ki je sedaj sodnik pri vrhovnem sodišču Pensilvanije, je bil član nürenberškega sodišča za vojne zločine. Danes je zatrdil, da so mu glavni nacistični eksponenti, ki jih je imel priložnost zaslišati, v tistem času zatrjevali, da so lahko Nemci odrekli sodelovanje pri množičnih pomorih. Obtoženci pa trdijo, da bi jih postreljali , če ne bi hoteli izpolniti ukaze svojih poveljnikov.

Danes je Musmanno zatrjeval, da mu je Walter Schellemberg, šef informacijske službe SS, glede tistih, ki so sodelovali pri pomorih, dejal: «Želeli so sodelovati». Nekaterim je bilo to naravnost v veselje, drugim se je zdelo potrebno, da dosežejo napredovanje, in končno so nekateri pri tem sodelovali zato, da ne bi bili poslani na fronto. Priča je zatrdila, da je bila premestitev na fronto edina kazen za tiste, ki niso hoteli sodelovati pri množičnih pomorih. «Edini vzrok, zaradi katerega niso zahtevali, naj jih pošljejo na fronto», je dejal Musmanno, «je bil pač ta, da je na fronti, kadar so streljali, odgovarjal nasprotnik s streljanjem. Kadar pa so morili neoborožene moške, ženske in otroke, pa je bil edini odgovor ječanje umirajočih.»

Adenauerjev funkcionar obtožen vohunstva

KARLSRUHE, 29. — Pred zveznim sodiščem v Karlsruhe se je danes začel proces proti 53-letnemu Erichu Helbigu, bivšemu funkcionarju zveznega kanclerstva v dobi Adenauerja. Helbig je obtožen, da je imel skozi osem let do septembra 1963 stike s tajno službo neke komunistične države. Fotografije raznih tajnih dokumentov, nanašajočih se na politiko, gospodarstvo, zunanje zadeve, obrambo in NATO, ki naj bi jih bil posnel, je baje Helbig izročal tujim tajnim agentom, s katerimi se je sestajal v raznih nemških mestih, v Švici in na Holandskem.

V začetku procesa je predsednik sodišča navedal, da je bil Helbig od 1930 član nacistične stranke, na kar je obtoženi odgovoril, da ni bil nikoli aktiven pripadnik stranke. Zavrnil je tudi obtožbo vohunstva ter izjavil, da ga je poklical na delo v zvezno kanclerstvo leta 1949 Hans Globke, državni tajnik v kanclerstvu, za časa Adenauerja. Globkeja je imel priložnost spoznati, ko je dejal v Hitlerjevem notranjem ministrstvu med vojno. Helbig je še dostavil, da so njegovo premestitev iz Berlina, kjer so ga Angleži sprejeli v direkcijo dela, v Bonn odobrile same britanske oblasti.

Na pričevanje je bilo pozvanih 22 osebnosti, med katerimi je tudi Hans Globke. Javni tožilec Klaus Fischer pa je izjavil, da se Globke, ki je sedaj na Portugalskem, verjetno ne bo vrnil v Karlsruhe še v času procesa.

Ukradeni radij zopet najden

PARIZ, 29. — Policiji je uspelo, da je ujela 22-letnega Danca Leona Padersena, ki je priznal, da je ukradel v bolnišnici v Fontainebleau skrinjico, v kateri sta bila dva svinčena in pet zlatih valjev, v katerih je bil spravljen radij. Nevarnost, ki jo radij predstavlja za vsakogar, ki se mu približa, če ni primerno opravljen, je zelo razburila prebivalstvo. Radija je bilo približno 60 miligramov. Pedersen je povedal, da je skrinjica v gozdu pri Fontainebleau, kjer so jo res našli z radijem vred.

Aretirana organizatorja «modrih baletov»

METZ, 29. — Neko anonimno pismo je sodni policiji iz Thionvilla omogočilo, da je napravila konec dejavnosti dveh Luksemburžanov, ki sta neko staro zapuščeno trdnjavo v Haute Kontzu spremenila v zbirališče za «modre balete». Ko so vdrli v navedeno poslopje, so policaji prispeli ravno v sredo «plesa», pri katerem je sodelovalo kakih 60 moških, večinoma oblečenih v ženske obleke. Prireditev je imela «mednarodni» značaj, kajti med zbranimi so bili Francozi, Belgijci, Luksemburžani in Nemci. Nekateri so prišli na to imenitno zborovanje z avtomobili 300 kilometrov daleč. Oba organizatorja, ki imata 36 do 38 let, sta bila aretirana.

Tri trupla v hladilniku

NEW YORK, 29. — Trupla treh moških je policija odkrila v hladilniku neke velike mesnice v Brooklynu, v črnski četrti Bedford-Stuyvesant. Dva od teh moških sta bila ubita s streli iz samokresov, tretji pa s sekiro. Ubite osebe so 30-letni lastnik mesnice ter 44 in 55 let stara uslužbenca. Policija domneva, da je prišlo do tega trojnega umora zaradi ropa v soboto zvečer, tik preden so mesnico zaprli za nedeljski počitek.

Trčenje ladij zaradi megle

DOVER, 29. — Zahodnonemška trgovska ladja «Katharina» (398 t) se je davi v Rokavskem prelivu potopila, potem ko se je približno pet milj od Dovera zaletela v angleško trgovsko ladjo «Gannet» (1083 t). Od 15 mož posadke na nemški ladji so jih 14 rešili. Do nesreče je prišlo zaradi zelo goste megle. To je v dveh dneh že drugo trčenje; zaradi megle sta se namreč v soboto zaleteli norveška petrolejska ladja «Nora» ter libanonska petrolejska ladja «Otto Miller».

Razstava beograjskega arhitekta v Kartumu

V organizaciji komisije za kulturne zveze s tujino so v glavnem mestu Sudana odprli razstavo linorezov beograjskega arhitekta Bratislava Stojanovića. Na linorezih so motivi iz Sudana, kjer arhitekt Stojanović dela pri realizaciji projekta kulturnega centra v Kartumu. Dela Bratislava Stojanovića so vzbudila veliko zanimanje publike in tiska. Avtor je vsa dela podaril kartumskemu muzeju.

Takšna je kabina prvega razreda na «Michelangelu» in «Raffaellu»

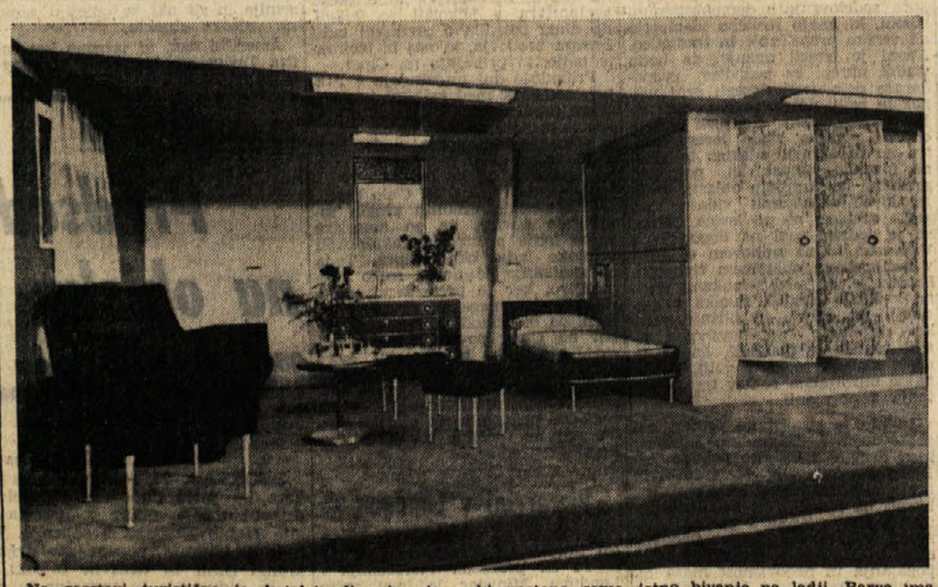

Na razstavi turistične in hotelske opreme, ki jo je organizirala ustanova mednarodnega velesejma v Genovi, seveda nista mogla manjkati super-dvojčka družbe «Italia», najnovejši turbinski ladji «Michelangelo» in «Raffaello», na katera je že dlje časa obrnjena pozornost najrazličnejših mednarodnih krogov.

Na velesejmskem prostoru v Genovi je razstavljena tipična kabina prvega razreda, pred katero se v velikem številu ustavljajo obiskovalci, bodisi zaradi privlačnosti samih imen teh dveh ladij bodisi zaradi primerjave, ki nastane sama po sebi, med hotelsko opremo na ladjah in na kopnem. Dejansko plavajoči hotel — potniški transatlantik — nima kaj zavidati najbolj opremljenim in luksuznim hotelom velikih mest ali slavnih turističnih krajev, saj lahko nudi potniku vsakršen komfort in elegantnost

To jasno dokazuje tipična kabina, ki je razstavljena na velesejmu v Genovi: vabljiva, prostorna in funkcionalna lahko najlepše sprejme gosta ter mu naredi prijetno bivanje na ladji. Barve imajo tople in pomirjajoče tone. Omare, ki so prostorne in racionalne, iz kovine, so prevlečene s panoji z nežnimi cvetličnimi motivi. Ogledalo predstavlja dragocen vrez v kovino. Prijetna je namizna svetilka, ki se naslanja na prizmo iz zelenega kristala. Radiofonska naprava pa omogoča potniku izbiro med tremi različnimi glasbenimi programi.

Ta tipična kabina torej omogoča obiskovalcu oceniti dodelanost hotelske opreme na ladji, ki mu ustreza najbolj rafiniranemu okusu.

«Baronica» je umrla v največji revščini

PALERMO, 29. — Umrla je 61-letna Alba Biondolillo Di Gregorio, ki so jo v Palermu poznali kot «la baronessa», ker je bila nezakonska hči nekega sicilijanskega plemiča. Smrt jo je zatekla v največji revščini. V Palermu se je spominjajo, kako se je kot prijateljica plemičev, umetnikov, visokih častnikov, bogatih trgovcev in posestnikov, v letih po prvi svetovni vojni sprehajali po ulici Maqueda s hrbtom na vrvici ter pri tem kadila odišavljene cigarete s 60 centimetrom dolgim ustnikom. Njena perfektna postava jo je naredila za najbolj iskan model slikarjev in kiparjev; njene oblike pa so postavljale v središče pozornosti občinstva na opernih premierah. Sedaj pa je umrla v nekakšni sobici v pritličju neke hiše, kjer je stanovala 22 let. V nekem predalčku so našli 25 lir. Na stenah so visele zelo slabo ohranjene slike aktov in tihožitij.

Ko je policija, potem ko so jo sosedje obvestili, da že nekaj dni ženske niso videli, vdrla v sobico, je našla mrtvo «baronico» na njeni postelji. Po mnenju zdravnikov je ženska umrla v petek.

Po nekaj letih «slave» je Albo Biondolillo Di Gregorio sreča nenadoma zapustila. Opazni so bili znaki duševne neuravnovešenosti in odpeljali so jo v umobolnico. Ko so jo odpustili, je spoznala, da so vsi nanjo pozabili. Drugega je ni kazalo kot obračati se stalno na podporne ustanove za pomoč.

Pred štirimi meseci je zatožila svojega soseda, ki jo je nadlegoval. Sodišče ga je obsodilo na devet mesecev zapora, kar pa za «baronico» ni predstavljalo nikakega zadoščenja. Zelo se je kesala zaradi škode, ki jo je s svojo obtožbo naredila mladeniču in vsak dan je hodila k sodnikom, da bi ga izpustili ali pa mu vsaj znižal kazen. Toda nič ni dosegla in v četrti, kjer je stanovala, pravijo, da je «baronici» zaradi tega počilo srce.

Na turinskem hipodromu Vinovo so v nedeljo številnemu občinstvu prikazovali avto fiat 850 v novih variacijah spyder in coupé. Poleg avtomobilov v različnih barvah so nastopile tudi manekenke v novih modelih oblek. Največ zanimanja je veljalo modelu «2000». Posebnost te obleke je v tem, da se krilo konča 10 cm nad koleni. Do leta 2000 pa se bo skrajšalo na 20 cm nad koleni. (Po našem mnenju se bo do takrat lahko že desetkrat skrajšalo in spet zdaljšalo.)

PO KONČANEM TRAGIČNEM «POHODU SVOBODE»

Beli in črni na fronti za odpravo segregacije

Tri stoletja trpljenja in krivic - Kaznovana zaradi «izdaje» - Guvernerjeva zaprta vrata - Črni pas okrog Alabame - Potreba po okrepitvi gibanja nenasilja

NEW YORK, marca. — Alabamski «pohod svobode» je končan in nova žrtev ubijalskega rasizma je bila vnesena v seznam tragične bilance omenjenega pohoda. Vtem ko je 25 tisoč belih in črnih udeležencev te demonstracije človeške enakosti prepevalo znano pesem črnskega gibanja «Mi bomo prevladali», so se njihovi predstavniki brezuspešno trudili, da bi v guvernerjevi palači našli nekoga, ki bi mu izročili svojo peticijo.

«Mi nimamo za sabo samo petih dni in 50 milj, pač pa tudi tri stoletja trpljenja in krivic. Prišli smo do vas, guverner Alabame, da zahtevamo našo svobodo zdaj. Dati nam morate volilno pravico, zagotoviti nam morate enako zaščito pred zakonom in odpraviti morate policijsko brutalnost.»

Bil je to poziv za dosego minimalnih človeških in državljanskih pravic, kot jim jih zagotavlja ameriška ustava in kakršne so se bile uveljavile v vseh civiliziranih deželah. Toda vrata palače guvernerja, ki je bil v prvi predstolnici bivše konfederacije izvoljen v svojstvu nekakšnega prvaka «segregacije za danes in vedno», so ostala zaprta.

Bilanca pohoda pa je že sama po sebi dovolj zgovorna. Onim, ki se niso takoj mogli umakniti iz Montgomeryja, je bilo svetovano, naj si poiščejo kako zatočišče in ostanejo tu, «dokler traja mrak». Naj ne krožijo okrog, naj ne začenjajo razgovorov z neznanci in naj se ne oddaljujejo od svojih skupin.

To opozorilo ni veljalo za 38-letno belo ženo, ki je v Detroitu zapustila pet otrok. Bila je v «transportnem komiteju» in je v svojem avtomobilu že bila prepeljala eno skupino demonstrantov nazaj v Selmo.

Na povratku jo je čakala smrt v obliki smrtnih rafalov iz ubijalskega orožja belih rasistov. Viola Liuzzo je bila strašno kaznovana zaradi «izdaje» lastne rase in edina priča divjaškega umora je bil črnski mladenič, ki si je bil rešil življenje samo zahvaljujoč se naglici, s katero se je bil vrgel na pod avtomobila in se tako izognil strelom, ki so siknili iz nasproti drvečega vozila.

Prva žrtev «pohoda svobode» je bil črnec Lee Jackson, druga beli pastor James Reeb, a tretja zdaj umorjena bela žena. In vse, kar je s tem v zvezi imel guverner Alabame povedati, je bilo njegovo opozorilo naciji, da federalna varnost «ameriške davkoplačevalce» stane milijon dolarjev, mestna uprava Selme pa je Lutherja Kinga tožila, zahtevajoč od njega povračilo škode 100 tisoč dolarjev, ki jo je baje utrpela zaradi izrednih policijskih stroškov, pri čemer so prejkone bili upoštevani tudi cena solzilnega plina in pa udarci za «pomirjevanje» demonstrantov.

Alabama je še naprej ostala neomajna. Ni hotela kapitulirati v tej bitki, ki pa predstavlja samo delček neke «širše borbe proti neznanju, boleznim in revščini, katerih pogoste žrtve so črnci», kot je bil izjavil predsednik Johnson v svojem zadnjem govoru v korist volilne pravice črncev.

Martin Luther King je zatem v imenu kolone, ki jo je vodil, izjavil, da bo ta «korakala naprej in je nobeni valovi rasizma ne bodo zaustavili».

Črni pas Alabame je del ameriškega juga, kjer nad tri milijone črncev, ki imajo volilno pravico, ni vnesenih v volilne sezname. V Mississippiju je n.pr. 36 odstotkov odraslega prebivalstva črncev, toda šele vsak šesti od teh je doslej uveljavil svojo glasovalno pravico. Cilj Kingovega gibanja pa ni samo v tem, da bi odpravilo zakonske zapreke, s pomočjo katerih belci v južnih državah vrujejo svojo nadoblast, marveč tudi, da bi črnce prebudilo iz stoletne apatije, da bi v njih zanetilo željo in tudi hrabrost za boj proti rasistični tradiciji. Pa tudi to še ni vse, je samo del poti, ki jo je treba opraviti.

Niti ena južna država in niti eno južno mesto nima črnske večine. In ko se črnci na voliščih znajdejo z belci nekako izenačeni z njimi, je bojazen belih južnjakov, da bi jim črnci zdaj utegnili iztrgati oblast iz rok, pravzaprav neosnovana.

Ekonomska moč in nadzorstvo se nahajata v rokah belcev. Industrijski predor na jug je odtrgal črnce od zemlje in jih spremenil v premikajočo se reko. Avtomatizacija pa s proizvodnega traku čedalje bolj odstranjuje tudi belega delavca samega. Celo njegove bele sindikate spodbujajo k temu, da bi ostali zaprtih vrat, a prvi, pred katerimi se ta zapirajo, so črnopolti delavci. Podobni procesi «spajanja» in istočasnega razdvajanja so opazni tudi v okviru stanovanjskega vprašanja ter v številnih drugih oblikah njihovega življenja.

Razbijanje zakonskih ovir spreminja črnsko vprašanje na jugu v črnsko vprašanje na severu. Spreminja ga iz povsem rasnega v povsem gospodarski, kulturni in družbeni problem. Da bi se pa sploh mogel rešiti ta drugi, je potrebno še pred tem rešiti onega prvega. Čim prej bo ta rešen s pomočjo «nenasilja» in ob polni federalni ter ustavni pomoči, tem manjša bo tudi nevarnost, da bi se rešitve zanj začele iskati v smeri nekih radikalnih izbruhov.

«Svobodo zdaj,» so zahtevali udeleženci alabamskega «pohoda svobode». Pri tem sta jih podprla predsednik Johnson in ameriški sever, zakaj Alabama ne predstavlja več samo sramote za bele južnjake, marveč pomeni tudi žalitev za vso Ameriko. In to ne samo v smislu simbola, temveč predvsem realnega življenja in stvarne zavesti, da je potrebno storiti vse za okrepitev gibanja nenasilja in odpravo nasilnih rešitev.

J. VRHOVEC

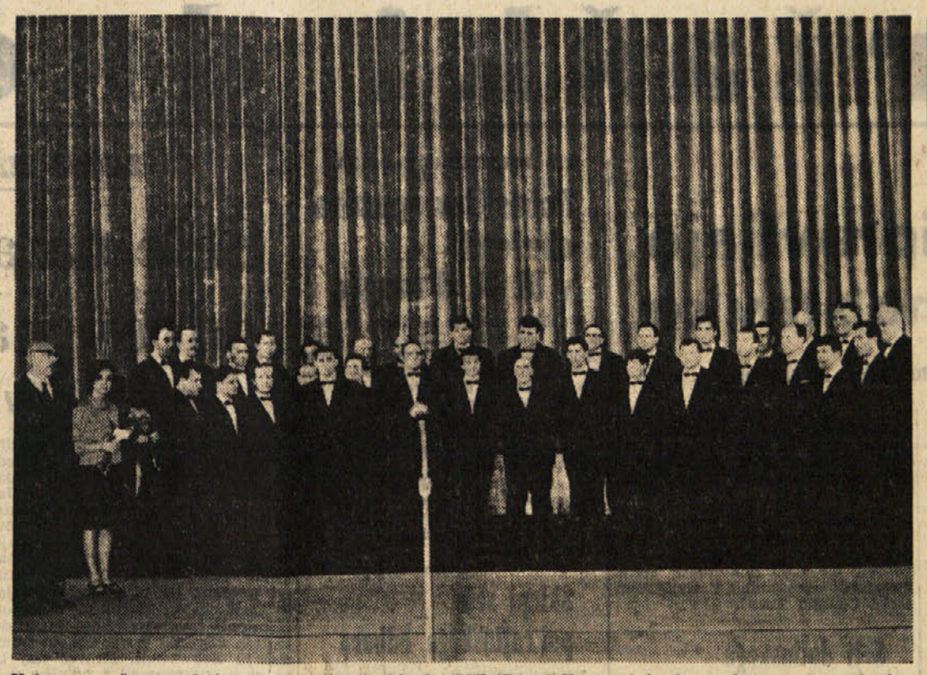

Kakor smo že v nedeljo poročali, je pevski zbor PD Prosek-Kontovel imel v soboto zvečer zelo lep celovečerni koncert v Kulturnem domu. Ob koncu prireditve je pevce in njihovega pevovodjo prof. Ignacija Oto pozdravil v imenu Slovenske prosvetne zveze njen predsednik prof. Ubald Vrabec.

RAZVOJ KULTURE V SZ

RESNE POSLEDICE PRETIRANE OPREZNOSTI

Vzdušje, ki je pripravilo poraz skupine Lisenko-Olšanski Jasno in odkrito mnenje Aleksandra Tvardovskega - Neustrezni odnosi med političnim vodstvom ter intelektualci

Moskovska «Pravda» je nedolgo od tega objavila članek pod zelo aktualnim naslovom «Partija in intelektualci». Objavljen je bil v trenutku posebne živahnosti na področju raziskovanja in umetniškega ustvarjanja, v trenutku, ko je bilo vse ubrano tako, da se ideje med sabo stvarno in kar najbolj primerjajo, potem ko je še do pred kratkim ponovno začenjal prevladovati «monolog». V trenutku, torej, odkrite bitke proti še vedno močnim pozicijam konservativnih skupin na določenih sektorjih znanosti in umetnosti.

Prvi rezultat v tem vzdušju predstavlja poraz skupine Lisenko-Olšanski in odprava njene dolgotrajne negativne dominacije na področju genetike in agrobiologije. Privedlo pa je to vzdušje tudi do skupščine književnikov Moskve in Leningrada, kjer se je ostro polemiziralo s skupino književnih birokratov, katerih pozicije resno ovirajo razvoj sovjetske kulture. Prišlo je zatem še do vrste pobud, ki streme za tem, da bi se ponovno začelo z raziskovanji zgodovine sovjetske kulture dvajsetih let ter njene umetniške avantgarde.

Ko se raziskuje določeno področje življenja neke dežele, da bi se tu ugotovili razlogi nastanka novega, je neogibno in nujno tudi za kratek čas povrniti se v preteklost. Oktobra leta 1961 je v Moskvi bil XXII. kongres KP SZ. Na enem od njegovih zadnjih zasedanj je govoril tudi pesnik in urednik revije «Novi mir», Aleksander Tvardovski. Njegove besede, ki se je z njimi dotaknil nekaterih plati sovjetskega kulturnega življenja, posebno onih, ki so preveč spominjale na obdobje kulta osebnosti, so bile jasne in kritične.

«Pomanjkljivost mnogih naših knjig,» je rekel Tvardovski,» je predvsem v pomanjkanju resnice, a do tega običajno prihaja spričo pretirane avtorjeve opreznosti... Kulta osebnosti resda ni več, toda marsikaj od tega je še ostalo v literaturi in našem tisku nasploh.»

Od XXII. kongresa so potekla že tri leta in pol, a pred nekaj tedni, kot smo že omenili, je v Moskvi izšla prva številka časopisa «Novi mir» za l. 1965, ki je obenem tudi slavnostna številka ob priliki njegove štiridesetletnice. Uvodni članek Tvardovskega in nasploh vsa vsebina te številke pa pomenijo enega najpomembnejših kulturnih dogodkov po odstopu Hruščova.

«Če v mnogih naših knjigah česa primanjkuje,» stoji zapisano v uvodnem članku,» potem primanjkuje predvsem resnica, in sicer zaradi prevelike opreznosti samih avtorjev. «Tvardovski je preveč resen in pošten, da bi se s tem ponavljanjem svojih besed hotel samo zabavati. Če je smatral, da mora v kratkih treh letih in pol malone z istimi besedami obsoditi isti pojav, potem to pomeni, da v razvoju sovjetskega kulturnega življenja nekaj ni v redu, kar pomeni tudi, da je primanjkovala politična orientacija, ki bi bila sposobna odpraviti vzroke omenjene «nezadostne resnice» in pa «pretirane opreznosti» v mnogih knjigah.

Seveda pa s tem ni rečeno, da ni bilo tudi dobrih knjig, oziroma kulturnih dejavnosti neizpodbitne vrednosti. Saj so si prav preko časopisa «Novi mir» v sovjetsko literaturo utrla pot imena hrabrih in kritičnih ustvarjalcev, kot so na primer Solženicin, Gladilin, Aksionov, Nekrasov, Vojnovič, Kasakov in drugi. Vendar se niti eden od teh ni mogel ogniti bolj ali manj ostrim kritikam, ki so jih v administrativnem tonu dajali nekateri birokrati. Minil je XX. kongres, za njim XXII., toda vprašanje organskega odnosa med sovjetskim političnim vodstvom in intelektualci se je še kar naprej reševalo na način, ki je bil na vseh omenjenih kongresih močno kritiziran. Kje so korenine tega protislovja?

V zaključnem računu, ki pošteno prikazuje poslovanje nekega podjetja, so vestno zabeleženi vsi njegovi dohodki in izdatki, dobiček in izguba. V resnici je obdobje od konec leta 1963 do oktobra leta 1964 na področju sovjetskega kulturnega življenja bilo obeleženo z elementi dokaj resne zmede in dezorientacije, in to kot posledica protislovnosti določene politične akcije, ki je po eni strani — čeprav ne vedno na organski način — stremela za tem, da reorganizira strukturo sovjetske družbe skladno z ogromnim zgodovinskim dogodkom, kakršnega predstavlja obsodba «kulta osebnosti», vtem ko je po drugi iskala opore v prej obstoječih strukturah, ker ji pač nagel razvoj dogodkov ter odpor teh istih struktur nista dovoljevala, da bi nove strukture pravočasno zgradila.

Na znanstvenem področju je Hruščov na primer bil bolj naklonjen povratku na avtoritativne pozicije Lisenka, kar je imelo za razvoj znanstvenega raziskovanja na področju genetike, biologije in agrobiologije najresnejše posledice. Po drugi strani pa je treba reči, da objava romana Solženicina — čeprav jo je omogočil prav Hruščov — ni bila plod neke nove kulturno-politične linije, marveč je predstavljala povsem slučajno odločitev, ki je bila vsekakor pozitivna, je pa vendarle prišla od zgoraj in je, potemtakem bila obeležena z odnosom, spričo katerega kultura očitno ne more biti kaj drugega kot podrejena politični avtoriteti.

To dokazuje vrsta posegov administrativnega značaja, ki so bili prizadeli intelektualce od leta 1962 do danes in ki so bili v opreki s pozitivno akcijo preteklih let. Dejansko res ni bilo izdelanega sistema novih odnosov med političnim vodstvom, t. j. partijo, in intelektualci. In navzlic nesumljivemu razvoju splošnega procesa demokratizacije na vseh področjih življenja v deželi, so omenjeni odnosi še kar naprej ostajali mehanični in administrativni.

Kot je razvidno, gre za docela politično vprašanje, ki ga je potrebno obravnavati in reševati v okviru širšega vprašanja odnosov med partijo in sovjetsko družbo, odnosov, ki so lahko učinkoviti in produktivni samo, v kolikor je partija sposobna, da jih stalno obnavlja v skladu s splošnim razvojem družbe.

ZAHODNONEMŠKI ČASOPIS O TEKMI MED ZDA IN SZ ZA VESOLJE

10 tisoč «volkswagnov» na dan je cena ki jo ZDA plačujejo za načrt «Apolon»

Sovjeti so še vedno za leto dni pred Američani - Doslej je ta razlika vedno enaka - Sovjetska «drznost» - Posamezni Američani nasprotujejo velikim stroškom, vendar njihovo mnenje ne zaleže

Umetnico Yoko Tani smo videli doslej že v več filmih, v katerih se je kar dobro obnesla, pa čeprav brez kakih izrednih uspehov. Yoko Tani pa si želi film, v katerem bi igrala glavno žensko vlogo.

Očitno je, da je Washington brez večjega presenečenja sprejel vest o zadnjem podvigu sovjetske astronavtike, ker se je v krogih ameriških astronavtskih specialistov že pred časom domnevalo, da Sovjetska zveza pripravlja nov spektakularen astronavtski podvig. To pa vendarle ne pomeni, da Američani niso bili spet razočarani: še enkrat so se namreč prepričali o tem, da ZDA v poletih umetnih satelitov s posadko še vedno zaostajajo za Sovjetsko zvezo. Tako je prva etapa v uresničevanju načrta «Gemini», in sicer izstrelitev kabine z dvema astronavtoma, ostala v senci «sprehoda po kozmosu» ki ga je opravil sovjetski astronavt Leonov. Vse to kaže na dejstvo, da bo vesoljska tekma med SZ in ZDA s končnim ciljem izkrcanja človeka na Luno ostala do konca nedločena.

Ameriški strokovnjaki so v ocenjevanju sovjetske tehnike, ki so jo slednji pri «kozmičnem sprehodu» Leonova, različnega mnenja. Za ene ta spektakularni sprehod ali če hočemo «kratek skok» iz vesoljske ladje kaže v bistvu le na to, koliko so sovjetski tehniki uverjeni v kakovosti vesoljske ladje «Voshod». To zaupanje v svojo vesoljsko ladjo so sovjeti pokazali že pri izstrelitvi «Voshoda I», v katerem so bili trije č.ani posadke, ki so bili brez zaščitnih vesoljskih oblek. Sedaj pa so sovjetski tehniki uspešno uresničili podvig, ki je v nečem nasproten prejšnje mu: pokazali so, kako so prepričani tudi v kakovosti vesoljske obleke, ki sta jo na sebi imela kozmonavta Beljajev in Leonov, hkrati pa so dokazali svoje prepričanje v popolnost mehanizma za kontrolo pritiska v vesoljski kabini. Za drugi del ameriških strokovnjakov to zaupanje sovjetskih tehnikov v skafander in vesoljsko kabino meji dejansko že na veliko drznost.

Podoben poskus nameravajo Američani izvesti šele s tretjo izstrelitvijo vesoljske kabine «Gemini». Tedaj bo eden od članov posadke le odprl vrata kabine in pomolel iz kabine glavo. Šele v četrtem poletu kabine «Gemini» se bo eden od dveh astronavtov opogumil in stopil za trenutek v «vesoljsko praznino». Ta dva poskusa pa se bosta — kot predvidevajo načrti — izvršila ob koncu letošnjega ali v začetku prihodnjega leta. Če se vzamejo v poštev navedena dejstva in se primerjajo ameriški ter sovjetski načrti za odpošiljanje umetnih satelitov s posadko, izhaja, da so Američani za približno leto dni za Sovjeti. Od uspešnega podviga Gagarina je minilo skoraj štiri leta. Zadnji ameriški in sovjetski uspehi v vesolju pa kažejo, da Američanom še ni uspelo zmanjšati razliko, ki v vesoljski tekmi loči Združene države od Sovjetske zveze. Z druge strani pa tudi drži da Združene države niso za svojim velikim tekmecem zaostale. Razlika je torej še vedno eno leto.

Pot na Luno pa ni identična, če vzamemo v poštev načrte SZ in načrte ZDA. Sovjetska zveza ima načrt, ki se bistveno razlikuje od ameriškega. Razlika se kaže v tem, da Američani nameravajo prispeti na Luno «po direktni poti», to se pravi z neposredno izstrelitvijo kabine s posadko z Zemlje proti Luni, Sovjeti pa so pripravili načrt, da to pot opravijo v dveh etapah: najprej nameravajo vzpostaviti vesoljsko postajo, to se pravi nekakšno oporišče, ki bi krožilo okoli Zemlje: nato pa bi s tega oporišča odleteli proti Luni. Dejansko je «hkrati sprehod» Leonova v vesoljski prazni prostor le ali že uvod ali preverjenje možnosti za postavitev vesoljske postaje. Bodoči sovjetski astronavti bodo izstopili iz vesoljskih ladij in sestavili vesoljsko postajo iz kosov, ki jim jih bodo tja prinesle velikanske nosilne rakete.

Že leta 1952 je Wernher von Braun v svoji knjigi «Postaja v vesolju» očrtal podobno potovanje na Luno. Sedaj je očitno, da takšen načrt v celoti ustreza Sovjetom. Polet na Luno bi mogli Sovjeti izvesti z raketami, ki jih že danes imajo na razpolago. Kar se pa tiče Američanov, rakete — nosilcev, ki bi naj odnesle v vesolje ogromna bremena, še niso izdelali.

Med ameriškimi strokovnjaki je veliko tistih, ki dvomijo, da bi Sovjeti, kljub temu da že sedaj razpolagajo s primernimi tehničnimi sredstvi, nameravali poslati človeka na Luno pred koncem tega desetletja. Vzroki teh dvomov in tega načina mišljenja nasploh so v predpostavki, da bi takšna «odprava» terjala velikanska finančna sredstva, ki so nujna za rešitev vrste stranskih problemov. «Tudi če bi se Rusi umaknili iz tekme za osvajanje Lune — pravi ameriški astronavtski strokovnjak B. Holnes, — bi osvajanje Lune vendarle predstavljalo tehnološko izzivanje naše države». Za nekatere druge ameriške strokovnjake pa bi bilo to bolj ekonomsko izzivanje.

Kakor je znano, ameriški načrt za osvajanje Lune, ki nosi naslov «Apolon», predvideva izkrcanje treh astronavtov. Za uresničenje tega programa je sedaj angažiranih 380.000 znanstvenikov, tehnikov in upravnih nameščencev, to se pravi trikrat toliko tehnikov in delavcev, odnosno sužnjev, kolikor jih je gradilo Keopsovo piramido. Razen tega je v 48 ameriških zveznih državah nad 20.000 podjetij, ki delajo posamezne dele za rakete, vesoljske ladje, razne aparate in elektronske naprave. Dejansko je angažirana v tem industrijska zmogljivost, ki ustreza zmogljivosti vse švicarske industrije. Vsako uro ZDA porabijo za uresničevanje načrta «Apolon» 500.000 dolarjev, kar pomeni v drugih besedah, da se v ZDA na dan porabi v ta namen vsota, s katero bi mogli kupiti 10.000 novih «volkswagnov».

Po sedanjih cenah bo ameriško potovanje na Luno stalo okoli 20 milijard dolarjev. «Ali je pametno, da se porabi tolikšna vsota?» — se danes sprašuje ne tako majhno število Američanov. «Kaj se krije za tekmo za osvojitev Lune?» — je maja 1963, torej pred dvema letoma, pisal «New York Herald Tribune». «Prednost alj blaznost?». «Ali je peščica prahu z Lune» — je bilo napisano v nekem panfletu republikancev v predvolilnij kampanji lansko leto — resnično tako pomembna za 17 milijonov Američanov, ki vsak večer lačni ležejo v posteljo?»

Glasovi tistih, ki na vso to stvar gledajo z določenim dvomom, še niso obmolknili. Toda diskusija o Luni in vsem, kar je z Luno v zvezi, je danes v ZDA povsem brezkoristna. «Mnogi Američani — je nedavno pisal list «Life» — ki tudi sedaj verujejo, ki so še vedno prepričani, da je dovolj časa za diskusijo, morajo vedeti, da je praktično že nemogoče zaustaviti ameriški načrt za osvajanje Lune, celo to, da bi ta načrt občutno zavrli». Industrija, ki dela v sklopu tega načrta je postala danes po industriji jekla in po avtomobilski industriji tretja največja gospodarska sila ZDA.

(«Der Spiegel»)

O VOHUNSKIH IN KAVBOJSKIH FILMIH

Strah pred inflacijo in čudno protislovje

RIM, 29. — Izredna ponudba filmov z osnovnim likom vohuna vrste «007» ter tako imenovanih kavbojskih filmov ali točneje o Divjem zahodu, ima že svoje posledice. O tem piše daljši članek, ki ga je objavil strokovni tednik «Il Giornale dello Spettacolo». Članek je dopolnjen z ustreznimi konkretnimi podatki.

Pisec članka zatrjuje, da se razdeljevalna podjetja v Italiji, pa tudi mnogi tuji razpečevalci filmov, zelo zanimajo za italijanske filme o vohunstvu vrste filmov z agenti «007». To si razlagajo s tem, da je imel film «Agent 007 — podvig Goldfinger» izredno velik finančni uspeh. Nadalje iz članka zvemo, da so ljudje, ki se ukvarjajo z razpečevanjem filmov, «prisluhnili» želji množic, ki baje rade gledajo tovrstne filme. Toda — kakor je znano — ti vohunski filmi niso klasični vohunski filmi, pač pa se že nekaj časa vrstijo vedno bolj surovi vohunski filmi o ugrabljenih znanstvenikih, o uničenju sovražnih vohunskih skupin, o tem, kako se odkrijejo sovjetske tajnosti in podobnem, kar bi ne bilo prav nič novega, če bi te «akcije» ne dobile svoj poseben poudarek v sadizmu, krutosti in vsem, kar si najbolj negativnega moremo zamisliti.

V Italiji je bilo v letu 1964 izročenih cenzuri 21 policijskih in vohunskih filmov. V nekaterih je «logično navzoča» ameriška tajna služba FBI, ki pa ne vrši svoje službe z brutalnimi načini, s kakršnimi nastopajo vohuni vrste «007». Med te filme bomo prišteli filma «FBI kliče Istanbul» in «FBI — odprava v Baalbek». V nekaterih teh filmov deluje «zasebni vohun» odnosno obveščevalec, kakršne smo videli v policijskih filmih že pred dolgimi leti. Toda zadnje vohunske filme je povsem sprevrgel novi vohunski element — «agent 007» ali pa «OSS 117», ki daje novim vohunskim ali policijskim filmom povsem nov pečat. Nič ni več zasebnih vohunov ali agentov, ki se lotevajo bank in denarnih zavodov, pač pa imamo opravka le s tajnimi «turističnimi» agenti, ki se sprehajajo po vseh koncih sveta v stalnem lovu na tuje vohune, ki jih zasledujejo posebno po raznih predmestjih orientalskih mest ali kakorkoli v mračnih okoljih.

Predolga bi bila vrsta filmov, če bi hoteli našteti vse tiste, ki obravnavajo to snov, toda značilno za vse te filme je tudi to, da se filmski producenti ne zadovoljijo več s starimi, rekli bi klasičnimi naslovi tovrstnih filmov, pač po hočejo že v samem naslovu dati novemu filmu pečat grozovitosti, surovosti, nepopustljivosti itd. To se je na primer opazilo v tem, da so nekaterim filmom med samim delom spremenili naslove, ker da so bili prejšnji preveč «blagi». Ta bolezen se je preselila celo na kavbojske filme, ki so jih tudi že v samem naslovu «okrepili».

In vendar se v že omenjenem članku na koncu ugotavlja, da uspeh n.pr. kavbojskih filmov ni kaj posebnega. Ko se jemljejo v poštev zadnji podatki inkasa za nekatere tovrstne kavbojske filme, se ugotovi, da je samo film «Za peščico dolarjev» dosegel izreden finančni uspeh — inkaso 575 milijonov dolarjev — vtem ko je film «Minnesota Clay» dosegel le primeren uspeh, vtem ko noben drug kavbojski film ni prinesel producentom kdove kolikšnega finančnega uspeha.

To velja tudi za vohunske filme vrste «007», pri katerih je odnesel izredni finančni uspeh le film «Agent 007, podvig Goldfinger» z 800 milijoni inkasa, vtem ko je film «A 007 — iz Rusije z ljubeznijo» prinesel producentom 210 milijonov, ostali pa so se finančno bolj slabo obnesli.

Iz tega lahko sklepamo, da film s tovrstno vsebino in s svojo izrazito surovostjo in grobostjo, negativno vpliva na občinstvo, hkrati pa da vendarle ne doseže kdove kakšnega finančnega uspeha, pa čeprav z druge strani distributerji računajo na uspeh pri občinstvu, torej pri blagajni, kot kaže njihovo povpraševanje po tovrstnih filmih.

Umetniki antirasisti

WASHINGTON, 29. — *Petdeset ameriških filmskih umetnikov, med katerimi sta tudi Henry Fonda in Van Heflin, ter pevci Harry Belafonte in Martha Kit ter dirigent Leonard Bernstein, so najavili, da obdo preprečili predvajanje ali izvajanje njihovih del v Južni Afriki in to v znak protesta proti rasistični politiki južnoafriške vlade.*

* * *

FIRENCE, 29. — *«Vabilo na Korziko» je bil naziv posebne prireditve, ki so jo organizirali zato, da bi turistične delavce Toskane in še posebej njenega glavnega mesta seznanili z lepotami tega otoka, ki so ga imenovali tudi «počitniški otok». Odslej bosta francoska letalska družba «Air France» ter italijanska pomorska družba «Tirrenia» skrbeli za prevoz turistov iz Toskane na Korziko in obratno.*

Vztrajnost ali zabitost?

NOVI DELHI, 29. — Ne vemo, kaj naj bi rekli: ali gre za izredno vztrajnost ali pa tudi za izredno zabitost; vsekakor pa gre za izredno — prvenstvo. Gospa Indirabai G. Dešinuk, ki je stara 68 let, se je te dni ponovno prijavila na malo maturo in ponovno padla. V kolikor bi ne vzeli v poštev njenih let, bi mogli reči, da to ni nič posebnega, saj ni redek dijak, ki pri izpitih cepne. Toda gospa Dešinuk se je tokrat pojavila pred izpitno komisijo že tridesetič. Njen sloves postaja zato v Indiji že prislovičen.

Gospa Dešinuk se je prvič — kot privatistka — priglasila k izpitom v Pooni v državi Manarašta leta 1921. Na izpit se je pripravljala kot privatistka v okviru nekakšne dopisne šole. Toda kljub njenim 24 letom ni zmogla tega, kar je predpisano za učence 14-15 let. Profesorji so jo odklonili in ji svetovali, naj se vrne vdrugič, ko bo bolje pripravljena. Tega nasveta ji ni bilo treba ponoviti: od tedaj se je tako rekoč redno prijavljala na izpite v pomladanskem roku in tako «odnesla» do sedaj poseben rekord: tridesetkrat se je predstavila na izpitih in tridesetkrat so jo profesorji odklonili.

Pred zadnjimi izpiti pa je že prileta «dijakinja» opozorila izpitno komisijo, naj ji ne «spregledajo», ker hoče opraviti izpit brez vsake «protekcije». V to je tako prepričana, da je izjavila, da bo izpit prej ali slej vendarle opravila.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Tuje kritike vas ne bodo močno prizadele. Bodite povsod zelo previdni.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Vsa protislovja se bodo rešila na najbolj enostaven način. Prejeli boste veselo novico.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Spopadli se boste z zelo močnim nasprotnikom. Moralno pomoč, ki jo potrebujete, boste našli v družini.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Ne vztrajajte na nekem napačnem stališču. V nekem čustvenem odnosu upoštevajte nekatere bistvene malenkosti.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Odločite se za ponudbo, ki vam zagotavlja najboljše pogoje. Kratkotrajen spopad s prijateljem, ki bo kmalu rešen.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Ugoden dan za intelektualne dejavnosti, načrtovanja in potovanja. Srčne zadeve bodo danes na prvem mestu.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Uredili boste neko staro vprašanje. Ne bodite preveč samoljubni.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Nekatere nejasne stvari skušajte razumeti kar najhitreje. Ne bodite preveč popustljivi do najmlajših.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Ogibajte se nevarnih špekulacij. Zelo dobro se boste uveljavili v novem okolju.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Ne zamenjujte trmoglavosti z vztrajnostjo. Danes boste morali sprejeti važno čustveno odločitev.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Edini boste, ki vas ne bo zmedla neka zapletena situacija. Sprejeli boste ustrezen ukrep za izboljšanje družinskega vzdušja.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Trezno izkoristite vse možnosti, ki so vam na razpolago. Skušajte razumeti ljubljeno osebo, ker bi drugače utegnili doživeti razočaranje.

Radio Televizija

TOREK, 30. MARCA 1965

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Slov. pesmi; 11.45 Beneški motivi; 12.15 Pomenek s poslušalkami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 «Le Tigri»; 17.20 Italijanščina; 17.35 Glasbeni kaleidoskop; 18.15 Umetnost; 18.30 Simf. glasba; 18.50 Pianist A. Tommasi; 19.00 «Dante in njegov čas»; 19.15 Orkester B. Adamiča; 19.30 Postni govori; 19.45 Harmonija; 20.00 Šport; 20.35 Kulturni odmevi; 21.00 Kromatična fantazija; 22.00 Ivan Kavčič: «Polžev Andrejec»; 22.20 Mozart: Koncert v C-duru K. 299; 22.55 V ritmu valčka.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Bruno Forti: «Il gatto rosso»; 14.25 Orkester Casamassima.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 11.00 Otroški kotiček; 11.30 Od opere do opere; 12.00 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Popevke; 14.00 Šola in življenje; 14.20 Orkestri slov. glasbenih šol; 15.00 Lahka glasba; 15.45 Slov. narodne; 16.00 Glasbeni paberki; 16.35 Torkov zmenek; 17.10 Pevci, ki jih imate najraje; 17.40 Glasba in fantazija; 18.00 Prenos RL; 19.00 Poje Giancarlo Silvi; 19.30 Prenos RL; 22.15 Kvartet Tonny Scott; 22.40 Chaussonov poem.

Nacionalni program

6.30 Vreme na ital. morjih; 8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.45 Popevke; 10.00 Operna antologija; 10.30 Šola; 11.00 Sprehod skozi čas; 11.15 Ital. narodni plesi; 11.30 Melodije; 11.45 Skladbe za godala; 14.55 Vreme na ital. morjih; 15.15 Likovne umetnosti; 15.45 Gospodarska rubrika; 16.00 Spored za najmlajše; 17.25 Simf. koncert; 18.50 Velike iznajdbe; 19.10 Oddaja za delavce; 20.25 G. Parenti: «Uomini cosi poco»; 22.25 Plesna glasba.

II. program

7.30 Jutranja glasba; 10.35 Nove pesmi; 11.05 Vesela glasba; 12.00 Danes v glasbi; 14.00 Pevci; 14.45 Glasbeni koktail; 15.15 Vrtiljak popevk; 17.35 Sopranistka Maria Caniglia; 18.00 Rapsodija; 16.50 Ital. narodne pesmi; 17.35 Enciklopedija; 17.45 Cajanka; 18.35 Enotni razred; 18.50 Vaši izbranci; 20.00 Pozor na ritem; 21.00 Valčki; 22.15 Jazz.

III. program

18.00 Filmski pregled; 18.55 Knjižne novosti; 19.15 Tuji periodični tisk; 19.30 Koncert; 20.30 Revija revij; 20.40 Na sporedu Poulenc in Prokofjev; 21.20 Hayden in njegova doba; 22.15 Radijska črtica; 22.45 Glasba danes.

Slovenija

8.05 Kvintet Avsenik; 8.25 Melodije; 8.55 Radijska šola; 9.25 Iz Seviljskega brivca; 9.45 Orkester Zacharias; 10.15 Glasbeni sejem; 11.00 Nimaš prednosti!; 12.05 Kmetijski nasveti; 12.15 Narodne; 12.30 Iz koncertov in simfonij; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Radijska šola; 14.35 Pet minut za novo pesmico; 15.30 V torek na svidenje; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert po željah; 18.00 Aktualnosti; 18.15 Plesni orkester; 18.45 Na mednarodnih križpotjih; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Pianistka Manja Jemčeva; 20.20 Radijska igra; 21.20 Serenadni večer; 22.10 Nočni zvočni mozaik; 23.05 Nočni koncert.

Ital. televizija

8.30 Šola; 17.30 Spored za najmlajše; 18.30 Nikoli ni prepozno; 19.00 Dnevnik; 19.15 Likovne umetnosti; 19.55 Šport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film «I cavalieri del nord-ovest»; 22.40 Knjižne novosti; 23.10 Zadnje vesti.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 Pregled prireditev; 22.10 Dostojevski: «Idiot»; 23.10 Zadnje športne vesti.

Jug. televizija

20.00 Dnevnik; 20.30 Po muzeju Ermitage v Leningradu; 21.00 Celovečerni film; 22.30 S kongresa ZK Makedonije; 22.50 Poročila.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 16,4, najnižja 10,3, ob 19. uri 14,6 stopinje; zračni tlak 1026,6 stanoviten, vlaga 58 odst., nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 11,2 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 30. marca
Branimir
Sonce vzide ob 5.50 in zatone ob 18.29. Dolžina dneva 12.39. Luna vzide ob 5.13 in zatone ob 15.40
Jutri, SREDA, 31. marca
Benjamin

NEUGODEN ODMEV IZJAVE MINISTRA BOJA

V Sv. Marku se pripravljajo na novo protestno stavko

Danes bosta razpravljali o stavki tajništvi obeh sindikatov kovinarjev

Po dveh stavkah delavcev Sv. Marka in splošni stavki vsega mesta se ni položaj glede te ladjedelnice še nič razčistil. Iz odgovora ministra za državne soudeležbe senatorju KPI Vidaliju je sicer razvidno, da ni za sedaj v nevarnosti nobena ladjedelnica, da pa ni nobenih zagotovil za prihodnost. To se jasno vidi iz naslednjega odstavka ministrovega odgovora, ki smo ga objavili v nedeljo: «Če bi morali v okviru vsedržavnega gospodarskega načrtovanja skrčiti ladjedelniško industrijo in če bi to prizadelo tudi ladjedelnico Sv. Marka, si bo ministrstvo prizadevalo, da bi morebitne izgube delovnih mest primerno nadomestili».

Preprosto in odkrito povedano, pomeni to, da računa to ministrstvo če ne z ukinitvijo vsaj s preusmeritvijo dejavnosti ladjedelnice, saj bi sicer minister ne omenjal, da delavci vsekakor ne bodo izgubili zaposlitve. Takšne rešitve pa ne morejo sprejeti niti prizadeti delavci niti tržaško prebivalstvo, saj je ladjedelnica bistvene važnosti za tržaško gospodarstvo. To so že večkrat ponovili sindikati, trgovinska zbornica ter krajevne oblasti in ustanove, tako da si v Rimu ne smejo utvarjati, da bi lahko s časom uresničili svoje načrte.

Ministrov odgovor je zato zelo neugodno odjeknil v tržaški javnosti in med prizadetimi delavci. Že za ta teden se pričakuje ponovna stavka v ladjedelnici Sv. Marka in danes se bosta sestali tajništvi obeh sindikatov kovinarjev, da sprejmeta ustrezne sklepe.

V nedeljo na Trgu Garibaldi

Protestno zborovanje KPI proti ameriški agresiji

V nedeljo je priredila tržaška federacija KPI javno zborovanje v protest proti ameriškemu imperializmu in v dokaz solidarnosti z vietnamskim ljudstvom, ki se bori za svobodo. Na Trgu Garibaldi se je zbrala precejšnja množica ljudstva s transparenti, na katera je izpisala gesla solidarnosti z borbo Vietnamcev in z zahtevami, da se ohrani mir. Zborovanje je odprl tajnik federacije Sema, nekaj je spregovorila v slovenščini študentka Sonja Bajs, ki je dejala, da je tržaška mladina na strani vietnamskega ljudstva.

Zadnji je spregovoril senator Vidali, ki je omenil ogromne vsote, potrošene za oboroževanje, ter nevarnost ameriške izzivalne politike, ki lahko privede v usodno vojno. Zato morajo vsi protestirati proti tej hujskaški politiki in zahtevati umik ameriških čet iz Vietnama. Na koncu je prof. Sema prebral brzojavko, ki jo bodo poslali ameriškemu konzulatu v Trstu. V njej zahtevajo umik ameriških čet in začetek pogajanj za rešitev spora.

Rok za oddajo prijav Vanoni

Ministrstvo za finance obvešča, da je treba davčne prijave «Vanoni» prijaviti najkasneje do 31. t.m. Prijavne pole se lahko do vključno 31. t. m. izročijo tudi v občinskih uradih in v uradih občinskih izpostav (Delegazioni comunali), ali pa se jih pošlje na naslov okrožnih davčnih uradov (Uffici distrettuali delle Imposte dirette) s priporočilnim pismom po pošti.

Ministrstvo opozarja, da se bodo, če bo danes in jutri stavka osebja finančnih intendanc, lahko davčne prijavne pole predložile do vključno 2. aprila.

Vprašanje sen. Vidalija

Senator KPI Vidali je naslovil na ministra trgovinske mornarice vprašanje glede pristaniških priložnostnih delavcev. V njem omenja važno vlogo, ki jo imajo ti delavci in vprašanje, ali ne bi jim zagotovili avtomatično vključitev v stalže.

Ministra za državne udeležbe Boja je vprašal, ali namerava zagotoviti delavcem ladjedelnice CRDA v Tržiču in elektromehaničnih delavnic prilagoditev akordov, za kar se že precej časa borijo. Končno je vprašal istega ministra, ali se ne bo zavzel, da bi zgradili v dolini Tilmenta naprave rude iz rabeljskega rudnika ter da bi ta rudnik končno prišel pod deželo.

Zborovanje o reformi šolskega sistema

Danes, 30. t. m. ob 19.30 bo v veliki dvorani Ljudskega doma v Ul. Madonnina javno zborovanje občinskega svetovalca inž. Nina Cuffara o temi: «Proti načrtu Guia! Potreben je načrt za dejansko obnovo šolskega sistema». Zborovanje, ki ga organizirata federacija KPI in mladinska federacija FGCIL je namenjeno predvsem šolnikom študentom in staršem.

* * *

O temi «Mir in svoboda za vietnamsko ljudstvo» bo danes ob 10.30 govoril na Trgu Ponterosso vodja komunistične skupine v občinskem svetu Claudio Tonel.

OB 20-LETNICI ZLOČINA

Počastitev spomina obešenih v Ul. M. d'Azeglio

Predvčerajšnjim opoldne je bila v Ul. Massimo D'Azeglio kratka spominska žalna svečanost v spomin štirih borcev za svobodo, ki so jih nacistični in fašistični zločinci obesili pred dvajsetimi leti.

Spominske svečanosti se je udeležilo veliko število ljudi, med katerimi je bilo opaziti mnogo bivših borcev. Predstavniki pokrajinske organizacije ANPI in ANPPIA so počastili spomin junaških borcev z venci, ki so jih namestili na pročelju garaže, kjer so jih fašistični zločinci obesili.

Seji dolinskega in miljskega obč. sveta

Danes bo v Dolini ob 18.30 redna seja občinskega sveta, na kateri bodo razpravljali o upravnih vprašanjih.

Jutri ob 20. uri pa bo seja miljskega občinskega sveta, ki bo nadaljeval z razpravo še o nekaterih točkah dnevnega reda sedanjega zasedanja.

Sklepi seje pokrajinskega odbora

Včeraj zvečer se je pod predsedstvom predsednika dr. Savone sestal pokrajinski odbor, ki je sklenil, da se bo pokrajinski svet sestal v torek, 13. aprila, ob 18.30. Na tej seji bodo predložili svetu predlog odbora za ustanovitev treh komisij in sicer prve komisije za revizijo pravilnika pokrajinskega sveta, drugo komisijo za staleže osebja in tretjo komisijo za zdravstvene, socialne in podporne probleme.

ZADNJE TEŽNJE PRISTOJNIH AVSTRIJSKIH KROGOV

Šele na avstrijskem ozemlju odcep naftovoda za Dunaj?

Vzrok tej težnji je v tem, da bi se izognili nadzorstvu ENI

Na Dunaju so se te dni zaključile pogajanja med predstavniki mednarodnih petrolejskih družb, ki nameravajo zgraditi naftovod z Jadranskega morja na Dunaj. Kakor je bilo pričakovati, so se strokovnjaki še enkrat izrekli za gradnjo novega objekta, vendar je prevladala težnja, naj bi opustili prvotno namero, da bi Avstrija speljala svoj lasten naftovod čisto od terminala na Jadranskem morju do velikih čistilnic v dunajskem predmestju Schwechat, temveč naj bi se rajši sporazumeli z nemško delniško družbo Bechtel, ki ima svoj sedež v Muenchnu, in ki skrbi za gradnjo naftovoda iz Trsta v Ingolstadt, da bi se lahko avstrijske čistilnice z manjšim naftovodom priključile na večji naftovod Jadransko morje—Ingolstadt in to na avstrijskem državnem ozemlju, na mestu pod prelazom Monte Croce Carnico, kateremu pravijo Avstrijci Plockenpass, kjer bo naftovod stopil na avstrijska tla. Od tod bi glavni naftovod nadaljeval svojo pot proti severu, avstrijski vod pa bi krenil proti Dunaju.

Kaj je privedlo mednarodne petrolejske družbe do tega, da so opustile prvotni načrt, da bi namreč zgradile svoj lasten naftovod iz Trsta na Dunaj, ali pa da bi ga postavile v skupen jarek z naftovodom Trst—Ingolstadt? Družbe Total AG, Shell, Mobiloil, British Petroleum in Esso bi bile menda še pristale na to rešitev, avstrijska državna družba Österreichische Mineraoel Verwaltung pa se je odločno izrekla proti temu načrtu, in sicer zaradi tega, ker je italijanski koncern ENI na nedavnih pogajanjih na Dunaju zahteval, naj bi v primeru, ko bi zgradili «avstrijski» naftovod iz Trsta čez italijansko dunajsko ozemlje, prepustili njemu 51 odsto glavnice ustrezne finančne organizacije.

Avstrijski petrolejski krogi so pripravili v tej zvezi obsežno študijo, iz katere je razvidno, da bi imela Avstrija od priključitve na glavni naftovod Trst—Bavarska več koristi, poleg tega da bi se rešila nadležnega nadzorstva s strani italijanskega državnega podjetja ENI. Ta rešitev bi namreč mnogo manj stala kakor pa gradnja lastnega naftovoda. Vprašanje pa je, ali se da ta rešitev tudi uresničiti. Strokovnjaki so mnenja, da se to da brez nadaljnega narediti, ne da bi morale nemške čistilnice trpeti zaradi tega kakšno škodo. Zahodnonemška družba Bechtel je menda celo sama prediagala avstrijskim petrolejskim krogom, naj se s svojim vodom priključijo na naftovod Trst—Bavarska, in sicer naj bi bili to predlagali takrat, ko so pripravljali končni načrt za predor pod Alpami. Ako bi Avstrijci pristali na ta predlog, bi morali strokovnjaki upoštevati možnost, da bi naftovod Trst—Bavarska z leti utegnil postati pretesen za vse zainteresirane čistilnice v Avstriji in na Bavarskem, zato bi bilo treba izvrtati pod Alpami nekoliko širši predor, kakor so ga prvotno predvidevali. Ta rešitev pa je še vedno možna, kajti dela pri gradnji predora so se komaj začela in Avstrijci lahko še vedno pravočasno pristanejo na izvedbo tega načrta, seveda s primernim denarnim prispevkom za kritje višjih stroškov.

Avstrijski strokovnjaki sicer poudarjajo, da je zmogljivost naftovoda Trst—Bavarska preračunana na 48 milijonov ton surovega petroleja na leto, to količino petroleja pa bo potreboval čistilniški center v Ingolstadtu šele med leti 1972—1976, med tem časom pa bi lahko avstrijski naftovod, čigar zmogljivost naj bi znašala okoli 6 milijonov ton na leto, lahko črpal iz glavnega voda to količino surovega petroleja, ne da bi se to v prihodnjih 8—10 let sploh poznalo. Pozneje pa bi morda dozoreli čas in pogoji, da bi si Avstrija res speljala svoj lasten naftovod z Jadranskega morja do Dunaja.

Glede tega vprašanja pa so mnenja v Avstriji še vedno močno deljena. V Gradcu namreč nameravajo v kratkem zgraditi novo petrolejsko čistilnico, katere zmogljivost je predvidena v 2,000.000 ton surove nafte na leto. Tudi na štajerskem naj bi vzdolž naftovoda v kratkem vzrastla nova rafinerija, prav tako z zmogljivostjo 2 milijona ton nafte na leto. V prizadetih krogih na Koroškem zopet pravijo, da bi se gradnja nove čistilnice v deželi pravzaprav ne izplačala, kajti potrošnja bencnia v deželi se danes giblje na višini 450.000 ton na leto, in predvidevajo, da se bo v prihodnjih 10 letih povečala kvečjemu na 800.000 ton, zato bi bila gradnja nove čistilnice z zmogljivostjo 2 milijona ton pravzaprav odveč.

Kakor je razvidno iz zgornjih vrstic, kažejo avstrijski petrolejski krogi še vedno neko negotovost v zvezi s tem vprašanjem. Sam ravnatelj državne družbe ÖMV dr. Hoynigg je te dni zagotovil tržaški trgovinski zbornici, da se bo Avstrija res povezala s tržaškim zalivom, kar zadeva preskrbo s petrolejem, vendar je to storil v obliki, ki dopušča tudi možnost posredne povezave avstrijske petrolejske industrije s Trstom, to je možnost, da bi se avstrijski naftovod nekje priključil na bavarskega. Jasno je, da bodo Avstrijci zdaj zgradili za ugodno priložnost, ki jo nudi začetek del pri gradnji glavnega naftovoda Trst—Ingolstadt, da se dogovorijo z Nemci za skupno izkoriščanje mostiščnega pomola v žavljah, velikih rezervoarjev, ki bodo vstali pod Dolino, črpalnih naprav vzdolž naftovoda (na italijanskem ozemlju bodo zgradili štiri črpalne odnosno potisne postaje, ker po morai naftovod premagati na nekaterih mestih hudo strmino), itd.

Zanimivo pa je, da Avstrijci ne izključujejo možnosti, da bi kdaj pozneje speljali svoj lasten naftovod iz Trsta v Avstrijo. Možno pa je seveda tudi, da italijanska družba ENI v zadnjem trenutku popusti v svoji zahtevi po nadzorstvu nad avstrijski mnaftovodom z izhodiščem v Trstu ter da pristane na manjši delež pri družbeni glavnici.

INTERPELACIJE O GOSPODARSKI KRIZI

Prizadevanje deželnega odbora za industrijska podjetja IRI

V petih letih se število delavcev samo v ladjedelnici CRDA v Tržiču znižalo za 1.659 enot

Tudi deželna uprava ni mogla mimo krize, ki je zajela celotno gospodarstvo v deželi. Zadnjič smo pisali o pažnji, ki jo posveča kriza gradbene industrije, ki je doslej še najbolj prizadela videmsko pokrajino, danes pa bomo orisali stališče deželne uprave do krize v ladjedelski industriji in krizi v raznih panogah industrije z državno soudeležbo v goriški pokrajini sploh. Glede te krize sta vložila interpelaciji socialdemokratski svetovalec odv. Devetag iz Gorice in demokristjanski svetovalec Ginaldi iz Vidma, ki sta vprašala pristojnega odbornika, kakšne korake namerava napraviti deželni odbor, da se kriza vsaj ublaži.

Pri tem je treba predvsem poudariti, da so pri vsedržavnem petletnem načrtu skoraj popolnoma prezrli predloge in zahteve, ki jih je deželni odbor postavil v svoji spomenici, katero je odobril deželni svet. Predvsem ne predvideva petletni načrt nobene nove pobude v okviru javnih podjetij (to je z državno soudeležbo). To je v nasprotju s prejšnjimi zagotovili in obveznostmi vlade in IRI, glede novih naročil tej industriji ter prenovitev ladjedelnic CRDA v Tržiču in Tržaških elektrotehničnih delavnic, ki so tudi v Tržiču, kar naj bi, zagotovilo stalno zaposlitev delovne sile. Ker pa zelo počasi napredujejo dela pri gradnji nove tovarne zakovic v Tržiču zaradi znižanja prvotnih investicij, bo ta pobuda le v majhni meri nadomestila delavnice OMFA, ki so jih zaprli leta 1959. Od takrat pa se je skupno število delovne sile v ladjedelnicah CRDA v Tržiču znižalo od 5627 delavcev in uslužbencev na 3968, to je kar za 1659. Toda to še ni dovolj: kriza je zajela tudi Tržaške električne delavnice in podjetje SAFOG v Gorici, tako da se poznajo neugodne posledice v vsej goriški pokrajini. Po drugi strani pa zavirajo razvoj zasebne industrije vojaške služnosti.

Omenjene elektrotehnične delavnice (OET) ki zaposlujejo 850 delavcev in uradnikov s proizvodno zmogljivostjo 350 ton na mesec in 4,5 milijarde lir izdelkov na leto, preživljajo sedaj močno krizo, saj dela 150 delavcev že 6 mesecev s skrajšanim delovnim urnikom od 24 do 40 ur na teden. V podjetju SAFOG v Gorici je od 630 delavcev okrog 210 delavcev v tako imenovani dopolnilni blagajni in delajo le 24 ur na teden, medtem ko bi morali tovarno prenoviti. K temu je treba na Goriškem dodati še hudo krizo tekstilne in gradbene industrije, pa je slika popolna.

Razen tega je tržiško prebivalstvo zaskrbljeno tudi glede vesti o tehnični preureditvi ladjedelnice, tako da bi gradila samo petrolejske ladje, medtem ko so sedaj dajale največ dela ravno potniške ladje, ki zahtevajo mnogo dela za njihovo opremljanje.

Na vse to je pristojni odbornik odgovoril, da je goriška pokrajina glede brezposelnosti ena izmed najbolj prizadetih v državi. To je treba pripisati splošni krizi, a tudi posebnemu zemljepisnemu položaju. Goriško gospodarstvo sloni predvsem na ladjedelski in tekstilni industriji, ki preživljata krizo na vsem državnem ozemlju. Razen tega pa odpade večina industrijske dejavnosti na podjetja z državno soudeležbo, ki so se ravno v tej pokrajini krčila, namesto da bi se širila. To pa ima kvarne posledice na gospodarstvo vse dežele. Tudi obeti za prihodnost niso glede tega kaj rožnati, saj vztraja Fincantieri še vedno na tem, da se mora ladjedelska letna proizvodnja v vsej državi skrčiti od 800.000 na 500.000 ton ter da se uvede specializacija proizvodnje, tako da bi gradili v Tržiču le petrolejske ladje.

Sicer pa je pri sestavljanju petletnega načrta v začetku prevladovala težnja, naj bi IRI gradil nove tovarne in obrate samo na Jugu, v Severni Italiji pa naj bi le širili in prenavljali stare obrate.

V popravljenem osnutku se sicer ne izključuje gradnja novih obratov v Severni Italiji, toda v posameznih panogah načrta so predvideni novi obrati le na Jugu. Za našo deželo pa predvideva načrt ministrstva za soudeležbe za CRDA samo okrog 12 milijard investicij, za SAFOG pol milijarde in za tovarno zakovic v Tržiču 2,3 milijarde. Ta tovarna bi začela obratovati letos zaposlila pa bi največ do 300 delavcev.

Glede programa investicij IRI na Jugu in razširjenja obratov na Severu predvidevajo v teh petih letih za 3900 milijard investicij, medtem ko je IRI prvotno nameraval investirati 4900 milijard. Potemtakem bi ostalo na razpolago okrog 1000 milijard in bi morali odločno intervenirati na političnem ravni, da bi od tega vsaj nekaj odpadlo na našo deželo. Deželni odbor je že večkrat razpravljal o vseh teh vprašanjih, predsednik Berzanti in odborniki pa so tudi že večkrat intervenirali na raznih mestih. Zahtevali so več naročil za podjetja, ki preživljajo krizo, pa tudi naložbe za njih obnovitev, tako da bi lahko konkurirala z drugimi podjetji. Poleg tega zahteva deželna uprava zgraditev novih obratov IRI na njenem področju. V tem smislu se bodo njeni napori tudi nadaljevali. Deželna uprava bo namenila za razvoj goriškega gospodarstva v goriški pokrajini tudi del sredstev iz lastnega proračuna ter bo upoštevala Goriško tudi pri izvajanju člena 50 statuta, ki določa, da bo država prispevala deželi izredna sredstva za njene gospodarske pobude.

Seja zgoniškega občinskega sveta

V soboto zvečer je bila na županstvu v Zgoniku seja občinskega sveta. Na začetku seje je svetovalec Godnič spregovoril o ameriškem napadu v Vietnamu, nato pa je svetovalec Pegan predložil resolucijo z zahtevo, da bi tudi občine bile zastopane v gospodarski komisiji za Trst. Svetovalec Hrovatin je predložil resolucijo o vprašanju ladjedelnice Sv. Marka, župan pa je v svojem poročilu med drugim govoril o zemljišču pri proseški postaji.

V volilno komisijo so bili kot stalni člani izvoljeni Just Pegan, Karel Grilanc, Albin Kralj in Miroslav Žigon, za namestnike pa Ivan Doljak, Franc Husel, Danilo Milič in Karlo Stolfa.

Odobrili so spremembo pravilnika trošarinskega konzorcija, konzorcija kraškega vodovoda in zdravniško - veterinarskega konzorcija. Po teh spremembah bodo člani konzorcijev izvoljeni za dobo za katero je izvoljen tudi občinski svet. Za predstavnike v trošarinskem konzorciju so bili izvoljeni Vladimir Rebula, Ivan Godnič in Albin Hrovatin, za kraški vodovod Ivan Godnič in Albin Hrovatin, za zdravniški in veterinarski konzorcij pa Vladimir Cibic in Stanislav Milič.

Odobrili so tudi pravilnik občinskega sveta. Občinski svet je končno odobril prodajo zemljišča v Repniču in Gabrovcu. Prihodnja seja zgoniškega občinskega sveta bo v soboto ob 19. uri.

Zahvala Santija Novi DZ-CGIL

Tajnk CGIL Francesco Santi je poslal Novi delavski zbornici CGIL pismo, v katerem pravi:

«Zahvaljujem se vam za bzrojavko, ki ste jo poslali s svojega kongresa in ki sem jo še posebno ocenil. Vi veste, da me vežejo na tržaške delavce še posebni prisrčni odnosi tudi zaradi skromne vloge, ki sem jo imel pri obnovitvi ali ustanovitvi Nove delavske zbornice. Tudi zato vam hočem povedati, da bom v mejah možnosti še nadalje dajal svoj prispevek sindikalnemu gibanju, in CGIL še posebno, čeprav ne bom imel nobenih uradnih vodilnih nalog. Prejmite bratske pozdrave. Santi.

V sredo, 31. t. m. ob 19. uri bo v kulturnem krožku «Rodolfo Morandini» na Trgu San Giovanni Lucjano Sturm predstavil pravkar izšlo knjigo Maxa Nettlaua «Kratka zgodovina anarhizma».

Soproga našega delovnega tovariša Boga Samse, Majda, je v nedeljo povila krepkega sinčka. Srečnima staršema iskreno čestitamo, novorojenčku pa želimo, da bi rasel zdrav v srečo in ponos mamice in očka.

S SEJE NABREŽINSKEGA OBČINSKEGA SVETA

Nabrežina naj bi dobila «Trg padlih za svobodo»

Sklep v tem smislu naj bi bil sprejet na slavnostni seji občinskega sveta 25. aprila, na praznik osvoboditve - Odobren prispevek turistični ustanovi - Vprašanje igralnice v Sesljanu

Na včerajšnji seji občinskega sveta v Nabrežini je župan Legiša najprej sporočil občinskemu svetu, kaj občinska uprava namerava prirediti za proslavo 20-letnice osvoboditve. Točen program ni še sestavljen, niti ni še določen datum, vendar občinska uprava predlaga, naj bi bila 25. aprila, ko je državni praznik osvoboditve, svečana seja občinskega sveta, na katero bi povabili predstavnike oblasti partizanskih in drugih odporniških organizacij ter dva govornika, slovenskega in italijanskega, predstavnika kulturnega življenja, ki sta bila povezana z osvobodilnim gibanjem. Na isti seji bi preimenovali trg pred županstvom v Trg padlih za svobodo ter odkrili napisno ploščo na pročelju županstva. Razen tega bi na ta dan položili vence k vsem spomenikom padlih v občini. V ta namen je občinski svet na eni izmed prejšnjih sej že odobril izdatek v znesku 80 tisoč lir, na sidevna zagotovila, ki jih potrjujejo tudi izjave v deželnem svetu in pismo odbornika za načrtovanje. Zato je predlagal v odobritev resolucijo, ki izraža željo občinskega sveta, naj bi se čimprej določila območja in ustanovili posvetovalni odbori. To je nujno, pravi resolucija, ker je pač potrebno sodelovanje prizadetega prebivalstva, in še prav posebno občin, pri deželnem načrtovanju. Občinski svet je resolucijo soglasno odobril, nato pa je izvolil člane občinske volilne komisije.

Občinski svet se je nato lotil vprašanja dodelitve izrednega prispevka v znesku 1 milijona lir krajevni turistični ustanovi v Sesljanu, o čemer je bilo govora že na prejšnji seji. Odbornik Bandini je navedel javna koristna dela, ki jih omenjena ustanova namerava izvršiti v tem letu za skupno 3.5 milijona lir. Poudaril je, da bi skoraj vsa ta dela morala napraviti občina, če jih ne bi napravila omenjena ustanova. Sledila je diskusija, v kateri so nekateri svetovalci prikazali nevšečnosti prebivalstva zaradi krčenja proste obale za kopanje, drugi pa so dejali, da ima turistična ustanova aktivno bilanco in da zaradi tega ni nujno potreben prispevek pasivne občine. Pred glasovanjem je župan izjavil, da bo predstavnik občine v upravnem odboru omenjene ustanove deloval v skladu s točkami političnega sporazuma med strankami, ki sestavljajo občinsko upravo. (To se nanaša na pripombe in očitke, ki so prišli do izraza na prejšnji seji glede demokratičnega delovanja turistične ustanove in spoštovanja etnične značilnosti kraja ter slovenskega jezika na napisih.) Občinski svet je delitev prispevka omenjeni ustanovi odobril z večino glasov.

Ob koncu seje je občinski svet soglasno odobril prispevek v znesku 300.000 lir za občinsko razstavo vin ter je določil člane pripravljalnega odbora, nato pa je z večino glasov odobril podaljšanje pogodbe za lovišče z Lovsko zvezo v Trstu še za eno leto, in sicer za 70.000 lir. Pri tem vprašanju pa je bila precej živahna diskusija zaradi škode, ki jo lovci povzročajo kmetom.

Lonjerski partizani in aktivisti, ki so 21. t. m. priredili spominsko svečanost ob 20-letnici junaškega partizanskega podviga borcev sabotažnega bataljona v Lonjerju, se zahvaljujejo vsemu lonjerskemu prebivalstvu za denarne prispevke, ki so omogočili to veličastno proslavo.

nočnji seji pa je soglasno odobril še dodatni znesek 50 tisoč lir. Glede predloga za razstavo o odporniškem gibanju v šolah pa je župan pripomnil, da se je treba še dogovoriti s šolskim skrbnikom.

Nato je župan odgovoril na vprašanje glede gradnje ljudskih stanovanj na podlagi zadevnega zakona iz leta 1963. Dejal je, da je nabrežinska občina vključena v program za gradnjo 12 ljudskih stanovanj v prvi triletni fazi splošnega načrta in da bo dala brezplačno na razpolago pristojni ustanovi 2 tisoč kv. m občinskega zemljišča blizu županstva.

Sledil je odgovor na vprašanje glede prošenj za ustanovitev igralnice v Sesljanu, o čemer je te dni precej govora v javnosti spričo predlogov in prošenj za otvoritev igralnic v Miramarskem gradu in v Liganu. Župan je pri tem obširno navedel ves potek zadeve od predložitve prve take prošnje, ki jo je takratni občinski svet soglasno sprejel 20.4.1951, a so jo višje oblasti zavrnile po nastopu goriške nadškofije. Sledile so še druge prošnje, o katerih pa občinski sveti niso več razpravljali spričo prve zavrnitve. Tako je bilo do sedaj predloženih nabrežinski občini že pet prošenj (zadnja 30.10.1964).

Prišla je nato na vrsto resolucija, ki jo je predložil pred nekaj tedni svetovalec Criscenti (KPI) glede sodelovanja krajevnih ustanov pri gospodarskem načrtovanju. Podžupan Corberi je dejal, da se je informiral pri deželni upravi in da je dobil zagotovilo, da bo načrt kmalu predložen. Nato je podžupan prebral pismo, ki ga je poslal v imenu občinskega sveta predsedniku deželnega sveta Coloniju, v katerem ga prosi, naj čimprej sestavi načrt in ga predloži v razpravo deželnemu svetu. Podžupan je nato prebral odgovor predsednika Colonija, ki pravi, da bo načrt predložen v razpravo deželnemu svetu najkasneje do konca leta. Resolucija je bila nato soglasno odobrena.

Svetovalec Criscenti je nato prebral interpelacijo, ki jo je podpisal tudi on, v kateri sprašuje župana, kaj namerava storiti glede nekaterih nepravilnosti, ki so se pojavile pri gradnji nekaterih stanovanjskih hiš v Nabrežini. Župan je odgovoril, da je bil o tem že obveščen in da bo zadevo proučil.

Svetovalec Pegan je nato prebral interpelacijo, v kateri sprašuje župana, kaj namerava storiti glede nekaterih nepravilnosti, ki so se pojavile pri gradnji nekaterih stanovanjskih hiš v Nabrežini. Župan je odgovoril, da je bil o tem že obveščen in da bo zadevo proučil.

Svetovalec Pegan je nato prebral interpelacijo, v kateri sprašuje župana, kaj namerava storiti glede nekaterih nepravilnosti, ki so se pojavile pri gradnji nekaterih stanovanjskih hiš v Nabrežini. Župan je odgovoril, da je bil o tem že obveščen in da bo zadevo proučil.

ANAGRAFSKI PODATKI ZA TRŽAŠKO OBČINO

2700 oseb več v tržaški občini v glavnem na račun priseljencev

Lani v tržaški občini 2034 porok, 3442 rojstev in 3735 smrti - Največ smrtnih primerov zaradi obolenj srca in krvnega obtoka ter rakastih obolenj

Po podatkih Vestnika tržaške občine je bilo v začetku lanskega leta v tržaški občini 277.644 stalnih prebivalcev, ob koncu lanskega leta pa 280.348, se pravi, da se je število prebivalcev med letom povečalo za 2704 osebe, ali za 9.7 promil. To povečanje prebivalstva se nanaša predvsem na večje število priseljencev kot izseljencev, delno pa tudi zaradi ureditve anagrafskega položaja oseb, ki jih ob zadnjem ljudskem štetju niso našli nikjer, ali pa so bile zgrešeno vpisane v kako drugo občino.

Leta 1964 je bilo v tržaški občini sklenjenih 2034 porok, medtem ko jih je bilo leto poprej 2122. Kot izhaja iz razmerja med številom porok in povprečnim številom prebivalstva v občini, je razvidno, da se je število porok v lanskem letu nekoliko znižalo, saj se je količnik 7.7 promil v letu 1963 zmanjšal na 7.3 promil v lanskem letu. Gibanje porok med letom je bilo zelo različno. V prvih treh mesecih je bilo zelo malo porok; v drugem tromesečju je število porok stalno naraščalo; nato je v treh poletnih mesecih ponovno padlo, nakar se je septembra nenadno znatno povečalo ter v zadnjih mesecih leta ponovno upadlo.

Iz podatkov občinskega anagrafskega urada sledi, da je bilo med stalnim prebivalstvom občine v lanskem letu 3442 rojstev, od katerih je bilo 1789 dečkov in 1653 deklic. V tem številu so vključena tudi pripisana rojstva (131 v drugih občinah in 23 v tujini). Med prisotnim prebivalstvom pa je bilo med letom 3759 rojstev, 1954 dečkov ter 1805 deklic, kar pomeni, da se je rodilo 108 dečkov na vsakih 100 deklic. Če upoštevamo število prisotnega prebivalstva, je lansko leto razmerje rojenih otrok (živih) na 1000 prebivalcev znašalo 13.5 in se je v primerjavi s količnikom 12.2 leta 1963 nekoliko povečalo. Od vseh rojenih otrok je bilo 3604 zakonskih in 155 nezakonskih. Mrtvorojenih otrok je bilo v lanskem letu skupno 46, in sicer 20 dečkov in 26 deklic. V odstotkih se je število mrtvorojenih otrok v primerjavi z letom 1963 nekoliko zmanjšalo.

V letu 1964 je med stalnim prebivalstvom umrlo skupno 3735 oseb, od katerih 1837 moških in 1898 žensk. V tem številu so vključeni tudi mrtvi v drugih občinah (148) in v tujini (24). Med prisotnim prebivalstvom občine pa je lani umrlo skupno 3733 oseb, in sicer 1841 moških in 1892 žensk. Lansko leto je torej umrlo 13.4 osebe na 1000 prebivalcev, medtem ko je leta 1963 umrlo 14.3 oseb. Iz analize podatkov o umrljivosti med letom se je ugotovilo, da največ oseb umre v januarju (16 promil).

Glede na skupno število mrtvih je bilo ugotovljeno, da je 3531 oseb umrlo naravne smrti, 202 osebi pa sta umrli nasilne smrti. Največ oseb (1232) je umrlo zaradi bolezni na srcu in krvnem obtoku, 818 pa jih je umrlo na posledicah rakastih bolezni. Tako visoko število umrlih za posledicami omenjenih bolezni je treba pripisati predvsem staranju prebivalstva, ker je znano, da se te bolezni pojavljajo predvsem med starejšim prebivalstvom. Med umrlimi nasilne smrti jih je 56 napravilo samomor, 55 pa jih je umrlo zaradi prometnih nesreč. Od vseh umrlih oseb jih je 655 umrlo na domu, 2889 v bolnišnicah in raznih zdraviliščih, 55 v zavodih, 134 pa v drugih krajih (v hotelih, na javnih cestah, v morju itd.). Otrok v prvem letu življenja je umrlo 80 (45 dečkov in 35 deklic).

Anagrafski urad je lansko leto vpisal skupno 6577 priseljencev in črtal 4330 izseljencev, kar pomeni, da je prišlo v tržaško občino 2247 oseb več kot jih je odšlo. Če primerjamo številke gibanja prebivalstva v letu 1963, ko je bilo število priseljencev za 3010 oseb večje od števila izseljencev, potem moramo ugotoviti, da se je priseljevanje ljudi iz drugih občin in pokrajin v tržaško občino v lanskem letu precej omejilo.

Lepo priznanje slovenskim dijakom

Dijaki slovenskih srednjih šol se vedno bolj uveljavljajo s svojimi risbami. Nedavno so poslali državni ustanovi za umetnostno vzgojo v Rimu svoje risbe. Tekmovanja so se lahko udeležili vsi dijaki osnovnih, srednjih in višjih šol. Komisija ustanove za umetnostno vzgojo v Rimu je izbrala 22 risb med katerimi tudi risbe dijakov slovenske realne gimnazije: Petra Grudna, Iva Petkovška, Mire Stegu, Sonje Kosmine in Milojke Sosič.

Izbrane risbe je ustanova poslala v pregled posebni komisiji «Svetovnega bratstva» v Zenevi v Svici. Od vseh poslanih risb, je komisija v Zenevi izbrala dve najboljši in sicer prvo, risbo Iva Petkovška. Omenjeni dve risbi bosta sedaj razstavljeni na notranji razstavi ustanove «Giorgio Cini» v Benetkah.

Za naše dijake vsekakor prav lepo priznanje, za njih profesorje pa zadoščenje, da se naši slovenski dijaki pridno uveljavljajo s svojimi kvalitetnimi in umetniškimi risbami, ne samo doma, ampak tudi na mednarodnem področju.

Lepo uspel koncert orkestra GM in solistov v koprskem gledališču

V soboto zvečer je bil v koprskem gledališču «Ristori» koncert simfoničnega orkestra Glasbene Matice in solistov iz Trsta pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra, ki so ponovili program opernih skladb, s katerim so z velikim uspehom nastopali že v tržaškem Kulturnem domu.

Med številnim občinstvom so bili tudi predstavniki koprskega političnega, kulturnega in javnega življenja. Tržaški godbeniki in pevci so bili za svoje res odlično izvajanje deležni toplega in laskavega priznanja, po koncertu pa so jim priredili tudi sprejem in večerjo v prostorih restavracije «Triglav».

DREVI NA RADIU TRST A

Predavanje M. Bambiča o slikarju A. Lukežiču

Tržaški Slovenski slikar Avrelij Lukežič je po svojem značaju miren in tih. Tak je tudi kot umetnik: Tiho in brez hrupa snuje in ustvarja svoje pesniško navdahnjene motive. Nocoj ob 20.35 pa bo na Radiu Trst A spregovoril o njem slovenski umetnik in umetnostni kritik Milko Bambič, ki bo tihega in vztrajnega likovnega ustvarjalca predstavil tudi tistim, ki Avrelija Lukežiča malo ali sploh ne poznajo.

Z motorjem v tovornik

Žrtev prometne nesreče je postal včeraj okrog poldne 57-letni delavec Stanislav Sirca iz Mavhinj 1. Ko se je peljal na svojem motornem kolesu po cesti med Sesljanom in Mavhinjami, je v bližini pokopališča v Mavhinjah nenadoma zavrl motorček, ko je opazil, da mu pribaja nasproti tovornik TS 46292, ki ga je vozil 45-letni Josip Trampuž iz Sempolaja št. 2. Toda usoda je hotela, da je Sirca zavrl motor na odseku ceste, ki je bil posut z gramozom. Motor je zdrsel, Sirca je izgubil nadzorstvo ter trčil v tovornik in se potem še prevrnil. Ponesrečenca so z avtom RK nemudoma odpeljali v bolnišnico, kjer so ga nujno sprejeli na nevrokirurški oddelek. Sirca se bo moral zdraviti od 40 do 50 dni zaradi rane po levem sencu, zlomov desnih reber in verjetnega zloma hrbtenice.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(29. 3. — 4. 4.)

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; Centauro, Ul. Buonarroti 11; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Mizzan, Trg Venezia, 2. Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 4; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Vielmetti, Borzni trg 12; Miani, Drevored Miramare 117.

Služba od 13. do 16. ure

Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 4; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Vielemetti, Borzni trg 12; Miani, Drevored

IZPRED TRŽAŠKEGA POROTNEGA SODIŠČA

Za roparje na banko v Žavljah zahteval tožilec 25 let zapora

Za glavnega obtoženca Glauca Zegnanija, znanega pod imenom «Joe pistolero» je zahteval 10 let in pol, za njegovega sodelavca pa po 7 in pol let zapora

Na včerajšnjem popoldanskem zasedanju porotnega sodišča (predsednik Rossi, tožilec Ballarini, zapisnikar Strippoli) je javni tožilec zahteval zelo stroge kazni za obtožence, ki so obdolženi, da so oropali 10. junija lani podružnico banke «Banca commerciale» v Žavljah. Za glavnega krivca, Glauca Zegnanija, je zahteval skupno 10 let in pol zapora ter 750.000 lir globe, za ostala dva sokrivca, Perosso in Bearzatta pa po 7 let in pol zapora ter 420.000 lir globe. Poleg tega je javni tožilec zahteval od porotnikov naj kaznujejo Perosso še s 4 meseci in 15 dnevi pripora zaradi upravljanja motornega vozila brez vozniškega dovoljenja in Zegnanija na 4 mesece pripora zaradi nedovoljene posesti in nošnje strelnega orožja.

Na popoldanskem zasedanju so porotniki zaslišali številne priče in nazadnje karabinjerskega kapetana Pazzaglio, ki je vodil preiskavo. Razprava se bo nadaljevala danes, ko bodo spregovorili predstavniki obrambe.

Na zatožni klopi sedijo: 1. Glauco Zegnani, star 32 let iz Ul. Piccardi 60, 2. Giannino Perossa, star 25 let iz Ul. Dante (Milije) in 3. Umberto Bearzotto, star 25 let iz Ul. Ginnastica 26.

Jutranje zasedanje porotnega sodišča se je začelo s čitanjem obtožnice, ki jo je prečital predsednik dr. Rossi. Zegnanija dolžijo ropa z obtežilnimi okoliščinami, a Perosso, da je sodeloval pri ropu. Istega zločina dolžijo tudi Bearzatta, ker je posodil avto, ki bi moral služiti pri kriminalnem podvigu. Vsi trije so nadalje obtoženi, da so se dogovorili, da bo Bearzatto prijavil policiji, da so mu neznanci ukradli avto, zato da bi prikrili zločin, ki so ga nameravali izvršiti.

Zegnanija dolžijo nadalje, da je zagrešil še dva druga ropa, ki ju italijanski kazenski zakonik označuje kot «rapina impropria». Gre za nasilje, ki ga kršitelj zakona zagreši, ko si skuša zagotoviti plen. Istega obtoženca dolžijo še posesti dveh revolverjev ter številnih nabojev. Izven svojega stanovanja pa je obtoženec prekršil zakon, ker je imel pri sebi dve pištoli znamk «Browning» kal. 9 in «Mauser» kal. 7,65.

Perosso dolžijo končno, da je upravljal avto znamke fiat 1100, ki ga je priskrbel Bearzotto, brez vozniškega dovoljenja.

Dogodek, ki je pripeljal mladeniče pred porotne sodnike, se je odigral 10. junija lani. Bilo je okoli 16. ure popoldne, ko se je pred podružnico banke «Banca commerciale» v Ul. Caboto v Žavljah (industrijsko pristanišče) ustavil avto fiat 1100, iz katerega je izstopil, kot se je pozneje zvedelo, Zegnani. Mladenič je imel na sebi volnen pulover z ovratnikom visoko do nosa ter črne naočnike. Na glavi je imel temen slamnat klobuček. Z zanesljivim korakom je vstopil v banko ter z gromkim glasom zavpil: «Dober večer, roke kvišku.» V tistem trenutku so bili v banki razni uslužbenci in štirje klienti. Nenaden nastop zakrinkanega roparja je zmedel vse. Trenutek nato je Zegnani preskočil pult ter z dvignjenim revolverjem prisilil vse prisotne, da so mirno obstali vsak na svojem mestu. Nato je ukazal naj mu odprejo blagajno in neki drug predal. Prisilil je enega izmed uslužbencev, da mu je pomagal basati denar v torbo, toda nikoli ni nehal opazovati vse, kar se je dogajalo okoli njega. Denar iz blagajne je vzel on sam. Pri vsem tem je kar naprej klel. Zelo ga je razburilo dejstvo, da je našel manj denarja kot je pričakoval. Zaklel je in vprašal: «Kje pa je še ostali denar?»

Ko je včeraj zjutraj predsednik Rossi zasliševal ravnateljo podružnice Tullia Medanija, je ta dejal, da je ropar na srečo našel le malo denarja. «No, pa poskrbite drugič, je v šali dejal predsednik, da ga bo več.» Ta pripomba velja glede dejstva, da vsota, ki jo je Zegnani odnesel iz banke, ni bila prav malenkostna, saj je znašala skoraj 1 milijon in 600.000 lir. Banki se je potem posrečilo, da je dobila nazaj skoraj vso to vsoto. Zmanjkalo je le 11.800 lir. Kako se je to zgodilo, pa pojasnjujejo naslednji dogodki.

Ko je Zegnani praznil blagajno, je nenadoma zatulila alarmna sirena. Pozneje se je zvedelo, da je na vzvod pritisnila hišnica banke. Zegnani je zaklel in zavpil: «Kdo je povzročil alarm?». Ravnatelj banke ga je potolažil: «Verjetno tuli sirena neke bližnje tovarne». Zato je zlikovec skoraj nemoteno nadaljeval svoje delo in potem odšel iz poslopja. Zunaj pa ga je čakalo presenečenje in razočaranje, ker ga je Perossa pustil na cedilu. Zato je stekel na levo ter v bližini našel neki fiat 600, v katerem so bile tri osebe. Med temi je bil tudi en financar v uniformi. Zlikovec je prisilil vse, da so izstopili iz avta in je nato zahteval, naj šofer sede za volan in ga odpelje z največjo naglico. Sreča pa mu ni bila mila, ker se je šofer ustrašil in zbežal.

Takoj nato je Zegnani stekel proti podjetju SVEM, medtem ko je financar oddal za njim nekaj strelov. V podjetju je hotel prisiliti uradnike, da ga odpeljejo z nekim avtom, ki je bil parkiran pred stavbo, čeprav jim je zlikovec grozil z revolverjem, ga je eden izmed njih udaril po glavi s kamnitim obtežilom za papir ter ga vrgel na tla. Neki drugi pa se je v istem trenutku polastil njegove pištole. Zegnani pa je bil pripravljen tudi na to: izpod pazduhe je potegnil drugo pištolo ter jo hotel naperiti proti prisotnim. Tedaj pa ga je bila sreča popolnoma zapustila: neki uradnik mu je stopil na nogo in takoj nato so ga razorožili in zvezali. Nekaj minut pozneje so prišli v tovarno karabinjerji, ki so ga aretirali.

Na včerajšnjem zaslišanju je Zegnani potrdil v glavnem svoje prejšnje izpovedi. Poudaril pa je, da je Perossa prostovoljno sodeloval pri ropu. Za Bearzatta pa je dejal, da je ta mogoče sumil, da namerava on krasti ali ropati, toda tega mu ni povedal. Bearzotto mu je le posodil avto za katerega mu je takoj izročil 5.000 lir na račun skupne vsote lir po opravljenem delu. Perossa je s svoje strani trdil, da ga je Zegnani prisilil, da je sodeloval pri ropu, toda zaradi strahu je pobegnil še preden je utegnil slišati sireno. Tej tezi je oporekal Zegnani, ki je dejal, da ne bi nikoli vstopil v banko, če ne bi bil gotov, da mu bo Perossa pomagal. Bearzotto je na zaslišanju dejal, da so se bili sicer zmenili, da bo prijavil tatvino okoli 17. popoldne, toda on je to storil že nekaj pred 14. uro, ker se je zbal posledic svojega dejanja ter je skušal pomagati policistom pri morebitni preprečitvi kakega ropa ali tatvine.

Na koncu naj še pripomnimo, da je Zegnani sodeloval pri ropu do katerega je prišlo pred več leti v uradih srbsko pravoslavne skupnosti v Trstu. Bearzotto pa je sin nesrečne Irene Bearzotto, ki je bila umorjena v Starem mestu.

Smrtne posledice nenadne slabosti

Na nevrokirurškem oddelku je včeraj zjutraj podlegel poškodbam 69-letni upokojenec Ugo Kriscian iz Ul. Gatteri 10, ki se je ponesrečil v petek zvečer okrog polnoči. Kriscian je tistega večera zaradi nenadne slabosti padel po stopnicah stavbe, v kateri je stanoval ter se hudo pobil po glavi. Ranjenega je našel sostanovalec, ki je poklical rešilni avto RK. Bolničarji so Krisciana odpeljali v bolnišnico, kjer so ga nujno sprejeli na nevrokirurški oddelek s pridržano prognozo. Pri nesreči se je hudo pobil po glavi in kljub hitrim zdravniškim negam, je nesrečnik včeraj izdihnil. Njegovo truplo so prenesli v mrtvašnico.

S ceste je zavozil

30-letni Adriano Hriaz iz Ul. Sinico 54, je včeraj zjutraj okrog 5. ure imel veliko srečo. Ko se je s svojim fiatom 1100 TS 68086 vozil navzdol po Ul. Marchesetti proti Kjadinu, je v bližini Lovca izgubil nadzorstvo nad avtom in zavozil s ceste na levi strani. Avto je zdrvel po pobočju ob cesti in se ustavil nekaj metrov niže. Pri nesreči pa se je Hriaz samo laže ranil. V bolnišnici so mu nudili prvo pomoč. Pet ur po nesreči so uslužbenci podjetja «Zampa» odstranili poškodovan avtomobil».

Goriško-beneški dnevnik

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V DOBERDOBU

Svetovalci odobrili idejni osnutek spomenika padlim partizanom s Krasa

Načrt je izdelal arhitekt ing. Dario Jagodic iz Trsta - Priprave za izdelavo občinskega prapora - Pristop h konzorciju za izdelavo skupnega regulacijskega načrta

Konec prejšnjega tedna se je sestal občinski svet v Doberdobu. Sejo je otvoril in vodil župan Andrej Jarc. Najprej so prečitali in odobrili zapisnik zadnje seje občinskega sveta, potem pa so prešli na prvo točko dnevnega reda, ki je zadevala postavitev spomenika padlim partizanom. Župan je prisotne seznanil z idejnim načrtom, ki ga je za spomenik pripravil arhitekt iz Trsta inž. D. Jagodic. Ker so se vsi svetovalci strinjali z osnovno idejo, ki je izhajala iz idejnega osnutka, so sklenili, da mu zapustijo tudi dokončno izdelavo načrta. Spomenik bodo postavili na glavnem trgu pred cerkvijo in šolo.

Svetovalci so nadalje odobrili predlog občinskega odbora, da objavijo ob 20-letnici osvoboditve dvojezični lepak, v katerem bodo prikazali napore demokratičnih sil za osvoboditev in pa pridavedanja, da se pridobitve odporništva uveljavijo. Na dan upora 25. aprila bo občinska uprava položila vence k ploščam padlih in k spominskim ploščam v Doberdobu, v Dolu, Jamljah in na Poljanah.

Načelno so svetovalci odobrili tudi predlog, da si občinska uprava izdela svoj prapor kot ga imajo številne občinske uprave v naši pokrajini. Občina bo zbrala ves potrebni material, ki ga bo poslala pristojnim uradom, da se začne postopek za odobritev občinskega sklepa.

Občinski svet je vrhu tega odobril pristop občine h konzorciju sedmih občin tržiškega okoliša za skupni regulacijski načrt.

Svetovalci so nato odobrili prodajo dveh občinskih parcel, na katerih bosta občana zgradila stanovanjski poslopji.

Odobrili so prispevek 51.000 lir krvni banki ter prav toliksen znesek prireditelju kolesarske dirke za pokal «Bratje Montes», ki jo vsako leto prirejajo v Ronkah na dan odpora.

Na seji so sklenili poslati zunanjemu ministrstvu v Rim pismo, v katerem obsojajo ameriško vmešavanje v vietnamske notranje zadeve, ki povzroča smrt in bedo prebivalstva v južnovzhodni Aziji.

Smrt v Bernotovi družini

V goriški civilni bolnišnici je včeraj dopoldne umrla 26-letna Licia Bernot, hčerka Tullia Bernota, načelnika goriškega dopisništva «Il Piccolo». Pogreb bo jutri ob 14. uri izpred mrtvašnice bolnišnice v cerkev na Placuti in od tam na mestno pokopališče.

Stanovskemu tovarišu izrekamo naše sožalje.

Velikonočna stavka hotelskih nameščencev

Sindikat kategorije gostincev pri CISL sporoča, da so predstavniki hotelirjev ob priliki razgovorov za obnovitev delovne pogodbe te kategorije odločno zavrnili vsako izboljšanje prejemkov svojih uslužbencev. Spričo tega negativnega stališča so sindikati sprejeli sklep, da bodo proglasili za velikonočne praznike 48-urno stavko hotelskih uslužbencev in sicer dne 17. in 18. aprila. Krajevni sindikat te sroke se pridružuje temu stališču in eventualni stavki.

Ustanovitev šolskega nadzorništva za Pordenon

Goriško šolsko skrbništvo opozarja, da je ministrstvo za javno vzgojo ustanovilo okrožno šolsko skrbništvo s sedežem v Pordenonu, ki deluje ločeno od videmskega. Zaradi tega se morajo prošnje za namestitev naslavljati videmskemu šolskemu skrbništvu ali okrožnemu skrbništvu v Pordenonu, kjer se pač prosilec hoče zaposliti. V skladu z določili ministrstva se morajo že vložene prošnje vskladiti z novo teritorialno—šolsko razdelitvijo.

NA POBUDO GORIŠKE OBČINE

Drevi v Gorici prva izvedba Verdijeve opere «La Traviata»

V vlogi Violette bo pela sopranistka Scilla Mayer, Giorgia Germonta pa baritonist Otello Bersellini

Scilla Mayer, ki bo drevi pela v vlogi Violette v Verdijevi operi Traviata

Drevi ob 21. uri bodo v gledališču Verdi v Gorici prikazali prvo izmed treh oper, in sicer Traviato G. Verdija. Vse tri operne predstave so bile zaupane podjetju za operne predstave «Romeo-Minolfi». V vlogi Violette Valery bo nastopala mlada sopranistka Scilla Meyer, v vlogi Giorgia Germonta pa baritonist Otello Bersellini. V ostalih vlogah bodo nastopali:

Flora Bervoix (Emma Boscarino), Alfredo Germont (Regolo Romani), baron Duphol (Aldo Bonasi), markiz d'Obigny (Bruno Grella), Gastone, Visconte di Létorieres (Pino Castagnoli), dr. Grenvil (Mario Castagnetti), Annina (Beatrice Saulig), sel (Nino Mazzoni); dirigent maestro Enrico Pessina, režiser Giordano Callegari. Koreograf Enrico Sportiello.

Prvi sedeži v parterju in na galeriji so po 1.500, drugi sedeži v parterju in na galeriji pa po 1.000 lir. Vstopnic za Traviato ter Madama Butterfly (sreda, 31. marca) in Rigoletto (četrtek, 1. aprila), prodajajo pri blagajni gledališča Verdi, tel. 31-39.

SLIKARSTVO V GORICI

Enrico Piva v kavarni Teatro

V kavarni Teatro-De Nicolo razstavlja v okviru stalnih razstav manjšega formata Enrico Piva iz Gorice, ki sedaj živi in dela v Rimu. Doslej je razstavljal v Rimu in Trstu. V «Piccola permanente» v Gorici razstavlja 12 olj, ki so izdelek lanske proizvodnje.

O njegovi rimski in tržaški razstavi so se kritiki ugodno izrazili. Rimski kritik Bartesaghi je dejal, da je Pivi najvažnejše vrednotenje odnosov med barvo in obliko in nenavadna naslada sintetiziranja oblike. Tudi naš kritik Milko Bambič se je o njegovem delu izrekel zelo pohvalno. Razstava bo odprta do 10. aprila; vstop je prost.

KLUB «SIMON GREGORČIČ»

V prostorih kluba «Simon Gregorčič», Verdijev korzo 13 v Gorici bo v sredo, 31. marca ob 20.30 predaval dr. Janko Pleterski, načelnik koroškega oddelka Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, o temi

Zgodovinske osnove koroškega vprašanja

Publicist in znanstvenik dr. Pleterski bo v svojem predavanju govoril zlasti o plebiscitu, s katerim je bila 1920. leta koroška dodeljena Avstriji.

VESTI IZ KOPRSKEGA OKRAJA

Sestanek ekspertov o izvajanju sporazuma o kulturni izmenjavi

Junija ob Gardskem jezeru seminar za italijanske šolnike iz Jugoslavije, septembra v Šmarjeških Toplicah seminar za slovenske šolnike iz Trsta

V Kopru so se sestali eksperti jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora za manjšinska vprašanja ter se pogovorili o nekaterih letošnjih nalogah pri izvajanju sporazuma o kulturni izmenjavi. Tako se bo začel konec junija v Rivi na Gardskem jezeru 10-dnevni seminar za učitelje in profesorje italijanskih šol iz Jugoslavije, septembra pa bo podoben tečaj za slovenske šolnike iz Trsta v Šmarjeških Toplicah pri Novem mestu. Učenci višjih razredov italijanskih osnovnih šol na istrski obali bodo odšli konec aprila na tridnevni izlet v Benetke in Padovo, učenci slovenskih osnovnih šol s Tržaškega pa bodo odšli 20. aprila na tridnevni izlet v Postojno, Ljubljano in na Bled. Predvideni so tudi izleti na maturante srednji šol. Dijaki tukajšnjih šol bodo odšli v Firence in v Rim, dijaki tržaških slovenskih šol pa bodo obiskali nekatere kraje Slovenije in Hrvatske ter dalmatinsko obalo. Eksperti bodo izmenjali učbenike zgodovine, jih proučili ter na obeh straneh skušali doseči izboljšave. Dogovorili so se tudi o izmenjavi knjig za šolske knjižnice, nadalje o izmenjavi poučnih filmov, raznih učil itd. Julija bodo tudi razpisali štipendije za dopolnilni študij manjšinskih šolnikov v Ljubljani, oziroma v Padovi.

* * *

Tudi na Primorskem so izvolili polovico odbornikov občinskih skupščin. Povprečna udeležba v zbore delovnih skupnosti je bila blizu 92-odstotna. Najvišjo udeležbo so zabeležili v ilirskobistriški občini in sicer 96 odst.. Pri volitvah v občinske zbore pa so zabeležili povprečno udeležbo 92,3 odst., v kmetijski podskupini pa 90,4 odst. udeležbo. Volitve so vsepovsod potekale hitro, tako da je ogromna večina volivcev glasovala že v dopoldnaskih urah. Izbira kandidatov je bila dokaj velika, saj so imeli volivci možnost izbire med tremi kandidati.

* * *

V soboto je zasedala v Kopru skupščina PTT podjetij Jugoslavije. Obravnavali so tekoče zadeve s področja poštnotelegrafskih tarif in razna vprašanja, ki so v zvezi z decentralizacijo PTT službe.

* * *

V Piranu se je zaključil simpozij o varstvu in oblikovanju kulturne pokrajine v Sloveniji. Udeležilo se ga je okrog 50 strokovnjakov. Problemi Primorske so bili zajeti v treh referatih «Osnovni vzroki preobrazbe podeželja na Koprskem», «Nerešena vprašanja spomeniškega varstva slovenske obale» in «Posledice gradnje hidrocentrale Trnovo na pokrajino gornjega Posočja».

Na zasedanju so sprejeli več sklepov, ki so pomembni tudi za Primorsko. V posebni resoluciji o urbanistični ureditvi Kopra so se zavzeli za ohranitev mestnega jedra, posebna služba naj bi tudi načrtno proučevala in rekonstruirala pomembna kulturno zgodovinske spomenike v mestu. Vsako rušenje ali zazidava v spomeniško zaščitenem starem delu mesta bi bila možna le v primeru odobritve spomeniško varstvenih organov, ki bi temeljito proučili predlog.

* * *

Primorske občine sprejemajo te dni letošnje družbene plane. Med prvimi je sprejela plan koprska občina, ki predvideva za letos 16-odstotno povečanje proizvodnje v primerjavi z lanskim letom. Večja sredstva so namenjena tudi šolstvu, zdravstvu in drugim družbenim službam ter komunalnim objektom. Tako bodo že letos začeli graditi v Kopru novo bolnišnico in koprska občina bo prispevala 50 milijonov. Predvidevajo tudi razna preureditvena dela pri bolnišnici v Valdoltri in pri zdravilišču Rdečega križa na Debelem rtiču.

NEDELJSKI NESREČI NA NAŠIH CESTAH

Sredi Boršta trčil v avto zaradi odboja pa še v vespo

Ranjena sta bila samo potnika na vespi - Povzročitelj nesreče je bil vinjen - Trčenje na Trbiški cesti pri odcepu v Prosek

Predvčerajšnjim zvečer se je na pokrajinski cesti pri Borštu pripetila prometna nesreča, ki jo je povzročil 34-letni Egidio Cosina iz Boljunca 279. Približno ob 18. uri se je Cosina s svojim fiatom 1100 TS 60659, s precejšnjo naglico vračal proti domu. Toda na ovinku v Borštu, v bližini hiše štev. 135 je zaradi hitrosti Cosina na ovinku, ki je obračal na desno, izgubil nadzorstvo nad avtom in zavozil na levo stran ceste. Prav tedaj je s fiatom 600 TS 18275 privozil nasproti 50-letni Massimiliano Maritan iz Ul. Negrelli 24 in trčenje je bilo neizbežno. Šoferja se pri nesreči nista poškodovala, vendar se je zaradi sunka Cosinov avto zavobrnil počez in preden se je ustavil, je trčil še v vespo TS 22627, ki jo je, približno 10 metrov za Maritanovim avtom, vozil 29-letni poštni uradnik Vincenzo Ruggia s Trga tra i Rivi 12. Na vespi se je peljala tudi 28-letna Amelia Jugovaz iz Ul. Negrelli 24/1. Zaradi trčenja sta se oba vespista prevrnila in se ranila. Na kraj nesreče so prihiteli bolničarji RK, ki so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico. Jugovazovo so pridržali na ortopedskem oddelku, kjer se bo morala zdraviti 40 dni zaradi rane in zloma levega stopala in desnega gležnja. Ruggii pa so v bolnišnici nudili samo prvo pomoč. Okreval bo v 5 dneh, ker se je pobil po levem stegnu in stopalu.

K poškodovanim vozilom so malo potem prihiteli tudi agenti cestne policije, ki so po opravljenih formalnostih pospremili Cosino v bolnišnico. Ker je zdravnik ugotovil, da je bil Cosina pijan, ga bodo prijavili sodišču, ker je vozil avto v takem stanju.

Tri lažje ranjene osebe pa so obračun slikovite nesreče, ki se je pripetila v nedeljo popoldne na Trbiški cesti v bližini križišča ceste proti Proseku. 36-letni mehanik Umberto Fragiacomo je iz Ulice Montebello 2 vozil avto «giulietta» TS 50597 v smeri proti Nabrežini. V avtu se je peljala tudi 26-letna delavka Antonietta Stor iz Ul. Madonnina 21. Ko je Fragiacomo privozil v bližino križišča, je silovito treščil v zadnji del avta «bianchina» GO 28066, ki je stal sredi cestišča, ker je 22-letni šofer Andrea Bergine iz Ul. Forti 8 hotel zaviti na levo proti Proseku. Zaradi silovitega trčenja je Fragiacomov avto zavozil na desno s cestišča ter se prevrnil.

Pri nesreči sta se ranila Fragiacomo in Storova ter 18-letna delavka Giuliana Stepich z Naselja Sv. Sergija 195, ki se je peljala v Berginovem avtu. Ponesrečence so odpeljali v bolnišnico, kjer so vsem trem nudili prvo pomoč. Zdraviti se bodo morali od 3 do 5 dni zaradi udarcev in ran po obrazih in spodnjih udih. Močno poškodovana avtomobila so odstranili karabinjerji.

Vreča padla delavcu na glavo

V starem pristanišču se je včeraj ponesrečil 59-letni Angelo Contestabile iz Ul. Paglericci 23. Ko je v skladišču št. 26, kjer je zaposlen pri podjetju «Vinicola Europea», raztovarjal vreče sladkorja, mu je 50-kilogramska vreča s skladovnice padla na glavo. Ponesrečenca so odpeljali v bolnišnico, kjer so ga pridržali na nevrokirurškem oddelku. Contestabile se bo moral zdraviti 20 dni.

Nesreča fantka pri igri

50 dni se bo moral na ortopedskem oddelku zdraviti 4-letni Ezio Tarlao s Stopnišča Monticello 4 zaradi verjetnega zloma leve stegnenice. Pri igri v vrtcu, ki ga vzdržujejo nune v Ul. dello Scoglio, se je deček ponesrečil, ko je skakal čez vrvico. Malega fantiča je v bolnišnico spremljala njegova 41-letna mati Mirella Ralza.

Prometna nesreča Tržačanov pri Savudriji

Predvčerajšnjim ponoči sta dva Tržačana postala žrtvi prometne nesreče, ki se je pripetila v bližini Savudrije. Okrog 2. ure ponoči je 25-letni Tito Cuccaro iz Ul. Costalunga 19 vozil proti Savudriji fiat 500 TS 65695, v katerem se je peljal tudi 63-letni kmet Giuseppe Maurel s Salita di Gretta 4. Vse je šlo v najlepšem redu dokler ni Cuccaro privozil na neki ovinek, na katerem je bil posejan gramoz. Avtomobil je zdrsel po gramozu, zavozil s ceste in se prevrnil. Na srečo se Cuccaro sploh ni poškodoval, Maurel pa se je pobil po glavi, si zlomil nosno kost in se ranil po desnem licu. Zasebni avtomobilist je ranjenca in Cuccara prepeljal v Trst, Maurela pa v bolnišnico. Sprejeli so ga na nevrokirurški oddelek, kjer se bo moral zdraviti 20 dni.

Z motocikla je padel

Sinoči okrog 20. ure je neki mimoidoči avtomobil pobral na cesti pri Villessah 50-letnega kramarja Virgilija Mosettija iz Villess, ki je malo prej padel z motocikla. V goriški bolnišnici so mu ugotovili rano na čelu in šok ter so ga pridržali za 10 dni na zdravljenju. Mosetti je povedal, da je na slabi cesti izgubil kontrolo nad vozilom in padel.

PREDLOG RESOLUCIJE POKRAJINSKI UPRAVI

Pokrajinskemu agrarnemu konzorciju je treba pomagati iz sedanje krize

Zapora poslovalnic, med katerimi tudi štandreške, škoduje kmetijstvu Pokrajinski svet bo o tem razpravljal na svoji prihodnji seji

Na zadnji seji pokrajinskega sveta je predstavnik Kmečke zveze, svetovalec Marizza, predložil predsedniku predlog resolucije o pokrajinskem agrarnem konzorciju v Gorici, o kateri naj bi razpravljal in ukrepal pokrajinski svet.

V tem predlogu se ugotavlja, da so kmetje prišli v težave zaradi nabave potrebnega semena in splošnih kmetijskih potrebščin, ker se je tako dolgo zavlekla zapora pokrajinskega agrarnega konzorcija v Gorici. Ta zapora precej škoduje normalnemu poteku spomladanskih kmečkih del, obenem pa je prizadela več desetin delavcev in uradnikov, ki so bili zaposleni pri tej ustanovi. Zato se v resoluciji priporoča, naj bi pristojne oblasti takoj posredovale, da se sključejo občni zbori članov konzorcija, ki naj bi razpravljali o tej zadevi. Na ta način bi vrnili konzorciju njegov prvoten zadružni značaj in direktni službi v korist poljedelcev, zlasti če bi poskrbeli za takojšnjo ponovno otvoritev njegovih poslovalnic.

Pokrajinski svet naj bi obenem obsodil odločitev, da se prenese vodstvo te ustanove v Videm, ker bi tak ukrep zadal nov udarec goriškemu gospodarstvu na splošno in kmetijstvu še posebej.

Predsednik dr. Chientaroli je sprejel predlog resolucije na znanje in obljubil, da jo bo vključil v dnevni red prihodnje seje pokrajinskega sveta. Ob tej priliki je povedal tudi, da je bil prejšnji dan ravnatelj ustanove Federconsorzi v Gorici, kjer se je pri raznih bankah pozanimal glede finančnega stanja pokrajinskega agrarnega konzorcija na Goriškem v zvezi z njegovim pasivnim premoženjskim stanjem. Na osnovi teh informacij bodo potem sprejeli ustrezne odločitve.

Kot znano se govori o primanjkljaju nad 40 milijonov lir in prav zaradi take deficitarne uprave je bil stavljen tudi predlog, da se ukine ločena pokrajinska uprava agrarnega konzorcija na Goriškem. Vsekakor morajo pristojni organi najti v tej zadevi tako rešitev, ki ne bo prinesla nove škode goriškemu gospodarstvu, ampak naj bi mu celo pomagala pri premostitvi sedanje hude gospodarske krize.

Tudi kmetje v Standrežu zelo občutijo sedaj, ob spomladanskih delih, zaporo poslovalnice Konzorcija v tem kraju, ki je vedno dobro poslovala. Res imajo na razpolago na Tržaški cesti trgovino, ki prodaja podobno blago, vendar ni vsem prikladno hoditi do tja.

Trije ranjenci pri trčenju dveh avtov

V nedeljo okrog 18. ure sta pri Villessah trčila avtomobila fiat 500, ki ga je upravljal 27-letni Ettore Cuzzi iz Tržiča, Ul. Bagni 12 in fiat 1500, ki jo je vozil Pasquale Giuliani, podoficir pri 114. pešpolku v Krminu. Pri trčenju so bile ranjene tri osebe, ki so jih pripeljali v goriško bolnišnico.

Od teh se bo moral Cuzzi zdraviti v bolnišnici kakih 20 dni zaradi poškodb na glavi. 23-letni Giorgio Tintinago iz Tržiča, Ul. Manin št. 10 bo pravtako ostal na zdravljenju 20 dni zaradi zloma reber, vendar ni hotel ostati v goriški civilni bolnišnici ter so ga potem odpeljali v Tržič. Tretji potnik fiata 500 je 18-letni Umberto Mania iz Tržiča, Ul. Udine 2, je ostal nepoškodovan, kakor tudi vozač fiata 1500. Pač pa je bila ranjena njegova sopotnica 20-letna Marija Lamanda iz Gorice, Ul. Balilla 14, ki se je poškodovala na obeh kolenih ter se bo morala zdraviti 7 dni.

Zapisnik o incidentu so napravili karabinjerji iz Villess.

LETNA SEZONA SE ZAČENJA

Včeraj smo imeli v Gorici nad 20 stopinj nad ničlo

Kmetje so zaključili s setvijo in saditvijo krompirja - Zadovoljivo zdravje živine

Včeraj se je na Goriškem toplomer prvič v letošnjem letu dvignil na 20 stopinj nad ničlo. Na goriškem letališču so namreč namerili 20.4 stopinje Celzija. Tako je torej v resnici nastopila pomlad. Že v nedeljo so številni bari, ki imajo ploščad, odprli velike senčnike za goste, ki jim je nadležno že spomladansko sonce ter s tem otvorili letno sezono. Tudi mandljeva drevesa so že dobila novo cvetno obleko.

Za kmetovalce se je s tem začela doba novega dela na polju. S setvijo žita so zaključili že prej in sedaj posajajo še zadnji krompir. V Štandrežu in Sovodnjah so nam povedali, da so tudi s saditvijo krompirja že skoraj pri kraju in da ga sadijo le še zamudniki.

Ker je toplo vreme nastopilo razmeroma pozno, bodo češnje cvetele nekoliko pozneje kot druga leta, zato pa bo manjša nevarnost slane, kar je tudi nekaj vredno. Prve domače češnje bodo po vsej verjetnosti dozorele šele okrog začetka maja in ne konec aprila, kot se dogaja v bolj zgodnjih letinah.

Ker smo že pri kmetijstvu, naj omenimo, da je tudi razvoj živinoreje kar zadovoljiv. Krme imajo živinorejci letos dovolj in zato so lahko dokupili ali vzredili nekaj več živine. Tudi njeno zdravstveno stanje je dobro, odkar so govejo živino v območnem pasu imunizirali s cepljenjem proti slinavki. Letos samo imeli srečo, da ni bilo nobenega primera te bolezni v naši pokrajini, čeprav se je pojavila na videmskem in v jugoslovanskem območnem pasu.

Kino

VERDI. Ob 21. uri: Opera «La Traviata».

CORSO. 17.00: «L'implacabile Leny Jackson», E. Constantine in S. Sorel. Črnobeli francoski film.

MODERNISSIMO. 16.00: «Gli invincibili tre», A. Teel in R. Neri, ameriški kinemaskope v barvah.

VITTORIA. 17.15: «Sam il selvaggio», Brian O'Keith in M. Cristen. Dodatek barvna slikanica «Cip, Ciop ed elefante». Ameriški film v barvah.

CENTRALE. 17.15: «Cenere sotto il sole» (Attacco in Normandia), Frank Sinatra in Tony Curtis. Ameriški črnobeli film.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna SORANZO, Verdijev korzo št. 57, tel. 28-79.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo dnevno temperaturo 20,4 stopinje ob 13.45 in najnižjo 3,8 stopinje nad ničlo ob 4. uri. Povprečna dnevna vlaga je dosegla 55 odst.

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, dne 30. t. m. z začetkom ob 19.30 uri kriminalni Warner Bros film:

Chi giace nella mia bara?

(Kdo leži v moji krsti?)

Igrata: BETTE DAVIS — KAREL MALDEN

Mladini pod 14. letom vstop prepovedan!

VESTI IZ ŠTEVERJANA

Razpis dražbe za asfaltiranje ceste od Bukovja do Sovence

Še eno črpalko za vodo bodo postavili na Oslavju

Občinska uprava v Števerjanu namerava v kratkem razpisati dražbo za oddajo del za nadaljnje asfaltiranje občinskih poti po vasi. Občinski inženir Grusovin je pripravil načrt in proračun za asfaltiranje in ureditev občinske ceste od Bukovja preko Dvora do Sovence, z odcepkom od Dvora do Britofa. V ta namen nameravajo potrošiti okrog 7 do 8 milijonov ter je potrebna vsota že vnesena v občinski proračun. Po vsej verjetnosti bo o tem delu sprejel dokončni sklep občinski svet na svoji prihodnji seji, ker bi bilo treba čimprej začeti s tem delom, saj je sedanja letna doba najbolj primerna za taka javna dela.

Z občinsko upravo v Gorici so se domenili, da bodo na Oslavju postavili še eno močnejšo črpalko za vodo, da bi z njo zadostili večjim potrebam za pitno vodo za ljudi in za živino. Črpalko in njeno postavitev bo morala seveda plačati števerjanska občina. Tudi to delo je potrebno izvesti pred poletjem, ko je potreba vode in njena potrošnja največja.

Pomlad najavlja svoj prihod tudi pri nas in domačini imajo vedno več opravka s prvimi deli na polju in v vinogradih. Žal pa je še vedno precej starega vina po kleteh, mnogo več kot bi ga moralo biti tam v tem letnem času. Nekaj ga bodo sicer prodali direktno preko osmic, vendar je to le zasilna rešitev ter za manjšo količino vina.

Otrok se je ponesrečil

Sinoči ob 21. uri so sorodniki pripeljali v goriško civilno bolnišnico 3 in pol-letno Anno Napolitano, ki je doma iz Vidma, pa se je zadnje dni mudila na obisku pri sorodnikih v Gorici. Ko se je sinoči vrtela po kuhinji je padla ter udarila z glavo na rob pečke. Zdravniki so deklici ugotovili rano nad desnim očesom. Nudili so ji prvo pomoč s prognozo okrevanja v dvajsetih dneh.

ŠIRITE PRIMORSKI DNEVNIK

OBMEJNA BLAGOVNA IZMENJAVA V FEBRUARJU

V Jugoslavijo so izvozili za 81 mil. umetnih vlaken

V zameno za kritje vseh potreb celuloze bo FIOCCO izvažal v sosednjo republiko četrtino svoje proizvodnje

V mesecu februarju pristojni uradi niso izdali uvoznih dovoljenj za blago iz Jugoslavije, zakaj vsega so uvozili «a dogana»; njegova vrednost znaša skoraj 364 milijonov lir. V tem času so izdali 69 izvoznih dovoljenj za 357 milijonov lir blaga.

«A dogana» smo uvozili konje za zakol in za delo (37 milijonov), svinjsko meso (13. mil.), goveje meso (103 mil.), les za kurjavo (30 mil.), trd žagan les (38 mil.), leseno maso (84 mil.), čipke (18 milijonov) itd.

Z izvoznimi dovoljenji pa smo izvozili vlakna in tekstilno blago (82 mil.), oblačila (20 mil.), gume in zračnice (14,5 milijona), hidravlični material (51 mil.), kolesa in nadomestne dele (10 mil.), avtomobilske nadomestne dele (20 mil.), kmetijske stroje (19 mil.), fiocco in sintetične ter umetna vlakna (81,5 milijona).

Kar zadeva izvoz umetnih vlaken, v našem primeru fiocca, ki ga izdeluje novi oddelek podgorske tekstilne tovarne, naj povemo naslednjo razveseljivo novico: med podgorsko tekstilno tovarno in pristojnim gospodarskim forumom v Jugoslaviji so podpisali sporazum, na podlagi katerega bo obrat fiocco v Podgori kupil v Jugoslaviji celotno količino celuloze, ki jo potrebuje za svojo proizvodnjo, v zameno za to pa se je Jugoslavija obvezala, da bo kupila četrtino količine umetnih v

šport šport šport šport šport

ALIGA

IZIDI

Cagliari—*Atalanta	1-0
*Bologna—Fiorentina	3-1
*Catania—LR Vicenza	2-0
*Foggia Inc.—Varese	3-0
*Inter—Milan	5-2
*Mantova—Genoa	2-0
*Roma—Lazio	0-0
*Sampdoria—Juventus	1-0
*Torino—Messina	1-0

Prihodnje tekme (4. aprila)

Cagliari - Lazio; Catania - Atalanta; Fiorentina - Milan; Inter - Bologna; Juventus - Torino; LR Vicenza - Foggia; Messina - Varese; Roma - Mantova; Sampdoria - Genoa.

LESTVICA

Milan	26	17	7	2	46	19	41
Inter	26	16	8	2	46	22	40
Juventus	26	12	9	5	35	17	33
Torino	26	12	9	5	33	21	33
Fiorentina	26	12	7	7	34	25	31
Bologna	26	10	10	6	36	23	30
Catania	26	9	7	10	35	35	25
Foggia	26	8	9	9	19	21	25
Atalanta	26	6	13	7	13	15	25
Vicenza	26	9	7	10	25	29	25
Roma	26	6	12	8	25	30	24
Sampd.	26	8	8	10	17	24	24
Lazio	26	5	12	9	18	25	22
Varese	26	5	12	9	21	30	22
Cagliari	26	7	7	12	18	29	21
Genoa	26	4	10	12	19	41	18
Mantova	26	5	6	15	13	26	16
Messina	26	3	7	16	17	38	13

V 14. KOLU ODBOJKARSKEGA PRVENSTVA MOŠKE B LIGE

Na pragu poraza šestorka Bora izenačila in premagala Zavattaro

3:2 za slovenske igralce - Velik doprinos navdušenih navijačev

S to zmago je Bor slavil svoj največji uspeh v letošnjem prvenstvu B-lige. Nedeljski nasprotnik mu je bil enak po igri in po tehničnem znanju. Morda je imel Zavattaro nekoliko prednosti, kar se tiče izkušenosti, saj že vrsto let nastopa v tem prvenstvu. Lansko leto se je celo uvrstil v finale, kjer mu je le za las spodletel vstop v prvo ligo. Njegov nastop je potrdil, da je bolonjska ekipa zares zelo močna. Odlikuje se najbolj v obrambi, kjer bi lahko rekli, da rešuje skoro nemogoče žoge. Izvrsten je tudi njihov blok, ki je le delno onemogočil borovcem igro v prvih dveh setih. V vrsta emilijanskega kluba se je najbolj odlikoval povsod prisotni Celeste, ki je večkrat ukanil z dobro tolčenimi žogami obrambo Bora. Bolonjčani pa bi morali nekoliko krotiti svoje živce. Pripomniti moramo namreč, da je bila edina senca navdušujoče tekme početje sodnika, ki ni bil na višini svojega posla in je večkrat z zgrešenimi posegi razburil zdaj eno zdaj drugo ekipo. Najbolj so se pri tem jezili Bolonjčani, ki so zaradi tega izgubili že skoraj osvojeno zmago. Kljub temu pa si je Borova šestorka z nedeljskim nastopom zaslužila obe točki. Pri stanju 2-0 za nasprotnika je znala hladnokrvno odgovoriti in s konstantno igro nadomestiti izgubljeno.

Slovenske odbojkarje moramo v celoti pohvaliti, saj so vložili v tekmo vse svoje mlade sile. Ne bomo omenjali imen, ker bi morda naredili kakšnemu krivico. Takega agonizma, kateremu smo bili priče na tej tekmi, že dolgo ne poznamo. Videlo se je, kako so se borovci z vsemi svojimi močmi upirali nasprotniku v prvih dveh setih, nato so ga počasi prekosili in ga končno premagali.

V prvem setu je bila igra, kot v vseh nizih, izenačena. V prvih potezah so povedli gostje, a borovci so jih takoj dohiteli. Do stanja 10-6 so slovenski odbojkarji vodili. Tu se je nekaj zataknilo in Zavattaro je imel prosto pot do zmage, čeprav se je moral krepko spotiti, da je ukrotil razigrane borovce. V drugem setu bi lahko rekli, da je bila ista pesem. Bor je spet povedel. Tokrat je Zavattaro nadomestil in s pomočjo sodnika osvojil set.

Najbolj razburljiv je bil tretji set. Do 12. točke je bilo stanje izenačeno. Bor pa je tedaj z vso voljo reagiral in iztrgal set. Nato je na elanu nadaljeval in osvojil še četrti set, tako da je bilo sedaj stanje izenačeno. Navdušeno občinstvo je neprenehoma bodrilo slovenske odbojkarje. Priznati moramo, da so zadnji set osvojili navijači z grmečim spodbujanjem, ki ni ponehalo niti ob koncu tekme. Bor je v zadnjem setu pri menjavi igrišča vodil 8-7. «Plavi, plavi...» je neprenehoma odmevalo v telovadnici in plavi so res iztisnili še zadnje moči in prepustili nasprotniku le eno točko. V odločilnem trenutku pri stanju 14-8 za Bor je Zavattaro napadal, a odličen domači blok je ubranil še poslednjo nevarnost in žoga se je znašla na tleh. Borovci so planili kvišku in objemanja in veselja ni hotelo biti konec, nad vsem pa «plavi, plavi...» neutrudljivih navijačev, ki jih je že peti zaporedni uspeh Borove šestorke popolnoma navdušil.

Izid:

*BOR-ZAVATTARO 3-2 (12-15, 13-15, 15-13, 15-8, 15-8).

RITTER

ZA ZMAGO NA KROŽNI DIRKI V GORICI

Juriju Uršiču pokal Primorskega dnevnika

Goriški kolesar prevozil progo s povprečno hitrostjo 45.861 km na uro

Jurij Uršič je zmagal v nedeljski kolesarski dirki na kronometer za veliko nagrado «Città di Gorizia». Osvojil je tudi pokal «Primorskega dnevnika», ki ga je naš list namenil zmagovalcu. Uršič je prepričljivo zmagal s presenetljivo povprečno hitrostjo 45,861 km na uro. Drugoplasirani Amedeo Bettin iz Vittoria Veneta je prispel na cilj dve minuti in 29 sekund za njim.

Uršič je povsem potrdil svoj olimpijski sloves ter tudi pred domačo publiko, ki je v velikem številu stala vzdolž Korza, pokazal svoje sposobnosti. Njegovega svetovnega razreda ni zameglila niti vročica, ki ga je mučila dva dni pred tekmo in med njo. Do Villanove, kjer je bilo nekako polovico proge, je vozil s povprečno hitrostjo 43 km na uro. Ves ta del poti mu je pihala v prsa rahla spomladanska sapa, ki je hudo ovirala dosego večje brzine. V drugem delu proge, ko mu je pihal veter v hrbet, pa je zlahka dosegel hitrost do 60 km na uro.

Uršiča je vzdolž proge spremljal tehnični komisar ekipe «Ferrarelle» Proietti ter številna vozila s člani razsodišča in časomerilci. Njegov prihod na cilj je množica pozdravila z burnim ploskanjem. Ko je pripeljal zadnji tekmovalec, so se na tribuni zbrali organizatorji tekme na čelu z g. Interbartolom, organizatorjem dirke, kjer je mlada deklica podarila zmagovalcu šop rdečih nageljnov. Uro kasneje je bilo nagrajevanje v restavraciji «Al valico», kjer so Uršiču najprej podelili pokal «Primorskega dnevnika», ekipi Ferrarelle pa pokal Casse di Risparmio za prvo in peto mesto (Uršič, Gregori) na lestvici. Prireditev je dobro izpeljal kolesarski krožek Interbartolo iz Gorice.

Vrstni red na cilju je bil naslednji:

1. JURIJ URŠIČ (GS Ferrarelle, Rim) je prevozil 40 km in 800 metrov dolgo progo v 53'22"7, s povprečno hitrostjo 45.861 km na uro; 2. Amedeo Bettin (UC Vittorio Veneo) z zaostankom 2'29"; 3. Gino Pancino (Portoflex S. Vito) 3'16"8; 4. Emilio Santantonio (UC Vittorio Veneto) 3'25"4; 5. Edoardo Gregori (GS Ferrarelle Roma) 3'48"7; 6. Guerrino Dean (Coppi Hausbrandt Trst) 4'9"8; 7. William Bertoja (Bottecchia Pordenone) 4'14"4; 8. Gentile Bottacin 4'37"3; 9. Augusto Zara 6'42"3; 10. Libero Tulliach 7'21"1.

V 26. KOLU A LIGE

Vprašanje naslova (po porazu Milana) ponovno na kocki

Inter se je oddolžil. In to pošteno. V derbyju z Milanom je prisilil favorite za naslov brez usmiljenja na kolena in s tem postavil hipoteko na letošnjo značko prvaka. Razlika v točkah je sedaj minimalna, zaradi česar lahko rečemo, da se je borba za naslov šele začela.

Vsi drugi pa so odrezani od te borbe. Kvečjemu se bodo lahko potegovali za tretji, sicer še kar častni, stolček. Trenutno je zelo majavo na njem Juventus, ki je v Genovi podlegel Sampdoriji. Tega ji z istim številom točk ogroža Torino, ki je v nedeljo s precejšnjo težavo odpravil zadnjo Messino.

Fiorentina, ki bi se lahko potegovala za isto mesto, je v nedeljo zabeležila spodrsljaj: klonila je Bologni in tako je tudi izgubila stik s turinskima enajstoricama.

V A ligi je samo Cagliari zabeležil zunanjo zmago v Bergamu. Vse ostale točke pa so šle domačim ekipam z izjemo v derbiju med Romo in Laziom, ki se je zaključil neodločeno brez gola.

Najbolj uspešna je bila Foggia, ki je spravila Varese na kolena pod težo treh žog. Tudi Mantova si je nekoliko popravila kosti in to na račun Genoe, ki se nikakor ne more dvigniti iz nevarnega predela lestvice.

* * *

MILAN, 29. — Danes so med občnim zborom klubov A in B lige (manjkali so samo predstavniki Triestine, Verone in Livorna) izžrebali pare četrtfinala turnirja za letošnji italijanski nogometni pokal, ki ga bodo morali igrati do 8. maja. Tekmeci so naslednji:

V Bologni **Bologna** proti zmagovalcu srečanja **Lecco - Juventus**

v Milanu **Inter - Cagliari**

na igrišču zmagovalca tekme **Napoli - Palermo** zmagovalec proti **Romi.**

TRIESTINA - MONZA 0:2 (0:0)

Nov poraz obsodil Triestino na izpad?

TRIESTINA: Colovatti; Frigeri, Ferrara; Pez, Dalio, Sadar; Mantovani, Palcini, Bernasconi, Novelli, Cignani.

MONZA: Ciceri; Melonari, Giovannini; Ferroro, Prato, Bernini; Vivarelli, Maggioni, Cristin, Bersellini, Sacchella.

SODNIK: Di Tonno (Lecce).

STRELCA: v 48' Sacchella, v 77' Cristin.

Gledalcev približno 4000, v 52' je sodnik izključil Frigerija (T), ker je ta s pestjo udaril nasprotnika po sodnikovem žvižgu. Kotov 8:1 (3:1) v korist Triestine.

Ta poraz je verjetno stri zadnje upanje na rešitev, ki ga je Triestina branila do danes kljub vsem nesrečam in izrednemu slabemu plasmaju. V goste je namreč sprejela moštvo, ki je v lestvici tik nad njo, nasprotnika, ki ga po predvidevanjih ne bi bilo težko premagati. Izkazalo pa se je, da je tudi Monza premočna zanjo.

Pričakovali smo moštvo, ki bo postavilo «bunker» pred svojimi vrati in trmasto branilo neodločen rezultat. V vseh 90 minutah pa je imel edino Colovatti precej dela. Triestina je sicer bolj napadala, a gostje so s hitrimi protinapadi z lahkoto prihajali do Colovattija, ki je moral večkrat posredovati. Istega ne moremo reči za Triestino, katere napadi so se vselej zaključili z netočnimi streli. Mnogo igralcev ni izpolnilo pričakovanj: Cignani je bil prepočasen in kot krilo popolnoma neuporaben. Tako tudi Palcini, ki je tekel sem in tja brez pravega cilja, Sadar neodločen in nezanesljiv v podajanju, Ferrara stalno v zadregi pred hitrim Vivarellijem. O Bernasconiju je odveč ponavljati vsakovrstno kritiko: njegov nastop je bil podoben komični točki v varieteju. Kaj potem, če se je Mantovani stalno trudil in boril za vsako žogo, če je Novelli iskal z inteligentnimi predložki prostega tovariša, če je bil Dalio vedno na mestu, ko se je pokazala kaka vrzel v tržaški obrambi.

Kljub temu pa je prvi polčas obetal zmago domačinov. Gledalci so bili že navajeni na burne, a neuspešne napade, katerim je navadno sledil tudi strel. Toda že po 3' drugega polčasa je padel gol gostov. Lepa odločna akcija, silovit strel in odlični Colovatti ni mogel preprečiti zadetka. Pa to bi lahko odpustili Triestini, ne moremo pa odpustiti Frigeriju, sicer solidnemu in preizkušenemu igralcu, da v takih trenutkih izgubi živce in udari s pestjo nasprotnika, ki mu pravzaprav ni storil nič hudega. To se je pripetilo v 52' in od tedaj je bilo jasno, da je Triestina tekmo izgubila: nasprotniki, živahni od minute do minute, so še pomnožili napade in obramba Triestine je bila k. o. Padel je še en gol, lahko pa bi jih bilo tudi več.

In še nekaj kronike: Mantovani se je že v 5' izkazal kot najnevarnejši napadalec domačinov, ko je z nenadnim strelom zaključil Palcinijev prodor. V 10' je za las zgrešil cilj Frigeri iz prostega strela, v 13' pa Bernasconi ni znal izkoristiti obrambne napake in je sam pred vratarjem streljal mimo vrat. Triestina je še nadaljevala z napadi in obetala mnogo dobrega: Bernasconi, Novelli in Cignani so zaporedno skušali streljati, a gostje so strele vedno odbili. Šele v 32' se je Monza pokazala v napadu: prosti strel, ki ga je zakrivil Pez, je zid dvakrat odbil, tretjič pa je Ferrero streljal tik nad prečko. Isti Ferrero je nato še enkrat zaposlil Colovattija.

Drugi del bi moral prinesti Triestini vsaj en gol. Toda po 3' je Monza prešla v vodstvo: Ferrara je ustavil Vivarellija, a je žogo le slabotno odbil. Pritekel je Sacchella in s kakih 20 m pred vrati silovito streljal: Colovatti je bil brez moči.

Kmalu nato je sodnik izključil Frigerija in Triestina je popolnoma propadla. Le v 13' je imel Mantovani lepo priložnost, a z glavo preusmerjeno žogo je odbil drog. Napadi Monze so se vrstili brez prestanka. Srečo so skušali Bersellino v 16', v 25' je Vivarelli sam pred vrati na Cristinov predložek banalno zgrešil cilj, nato pa je v 32' Cristin dosegel drugi gol: Vivarelli mu je podal na sredo, napadalec je izvabil Colovattija in ga s točnim strelom prevaral. Triestina je bila na tleh. V 41' je Sacchella izvedel še en nevarni strel, toda Colovatti ga je ubranil v izrednem slogu.

UROŠ KOREN

BLIGA

IZIDI

*Alessandria—Trani	1-1
*Bari—Potenza	1-0
*Brescia—Lecco	1-0
*Napoli—Catanzaro	2-0
*Palermo—Padova	1-1
*Parma—Modena	1-1
*Reggiana—Livorno	0-0
S. Monza—*Triestina	2-0
*Venezia—Pro Patria	0-0
*Verona—Spal	1-0

Prihodnje tekme (11. aprila)

Bari - Alessandria; Catanzaro - Parma; Lecco - Verona; Livorno - Modena; S. Monza - Spal; Napoli - Trani; Padova - Brescia; Potenza - Venezia; Pro Patria - Palermo; Reggiana - Triestina.

LESTVICA

Brescia	27	14	10	3	34	17	38
Napoli	27	10	12	5	30	16	32
Lecco	27	11	9	7	31	13	31
Padova	27	10	11	6	21	14	31
Spal	27	10	11	6	28	21	31
Modena	27	9	12	6	30	20	30
Palermo	27	11	8	8	35	30	30
Potenza	27	10	9	8	40	35	29
Venezia	27	9	11	7	26	22	29
Reggiana	27	10	8	9	30	16	28
P. Patria	27	10	7	10	22	31	27
Bari	27	8	10	9	25	27	26
Catanzaro	27	7	12	8	17	21	26
Alessand.	27	7	11	9	21	31	25
Verona	27	7	10	10	19	29	24
Trani	27	8	8	11	20	31	24
Livorno	27	6	11	10	17	24	23
S. Monza	27	7	9	11	25	35	23
Triestina	27	5	8	14	13	31	18
Parma	27	5	5	17	18	38	15

GORIŠKI NOGOMET

Juventina odpravila ekipo iz Zdravščine

Poraz Sovodenjcev v S. Pier ob Soči in Podgore na domačem igrišču

Naše nogometne ekipe na Goriškem preteklo nedeljo niso imele posebno srečnega dneva, saj so morali Sovodenjci pustiti obe točki S. Pier ob Soči, Podgora pa je klonila celo na domačem igrišču.

Edini ki so lahko ponosni na svoj uspeh, so Štandrežci, ki so na domačem igrišču pridobili obe točki v tekmi proti ekipi Poggio iz Zdravščine. Juventinci so se potrudili, da bi popravili poraz, ki jim ga je ta ekipa zadala pri prvem srečanju in so to z rezultatom 4:1 v polni meri tudi dosegli. Rezultat odgovarja poteku igre in bi kvečjemu Juventina lahko še povečala razliko v golih. Že v prvem polčasu so zmagali domačini z rezultatom 2:0 ter nato razliko še povečali. Prvih dvajset minut je bila igra sicer bolj mrtva, ko pa so domačini zabili prvi gol, se je razživela in ostala taka do konca. Od domačinov so zabili gole Puia, Petejan, Montico in Perfolja. V igri pa so se izkazali še Tabaj in Paškulin. Ker imamo do zaključka kola samo še tri tekme, se bodo morali igralci Juventine pridno vežbati med tednom, da ostanejo v dobri formi za nedeljsko srečanje z ekipo «Isonzo» iz S. Piera.

Kot smo že omenili, so Sovodenjci igrali v nedeljo v S. Pier ob Soči in izgubili z rezultatom 1:0.

Pač pa je bil za športnike presenečenje poraz Podgore na domačem igrišču z ekipo iz Manzana. Tekma se je zaključila z 1:0 za Manzanese. Podgora je v zadnjih tednih viano popustila in tako se ima le borbeni Libertas iz Caprive zahvaliti, če je goriška Audax še ni dosegla na vrhu lestvice in je med njima še ena točka razlike.

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Partizan resno ogroža Sarajevo

Samo točka za Novo Gorico - Delamaris ponovno poražen

Je Sarajevo že potrošil vse svoje sile? Sarajevski nogometaši so dolgo zdržali na prvem mestu lestvice prvenstva I. jugoslovanske zvezne lige in so trenutno še na vodilnem položaju. Samo s to razliko, da imajo edaj enako število točk s Partizanom. Partizan si je šel namreč po zmago v Sarajevo k železničarju, Sarajevo pa je moral kloniti v Beogradu. Stanje je tako izenačeno in sedaj se bo začela resna borba za naslov, čeprav je Rijeka tretja, verjetno ne bo mogla poseči vmes. Še posebno, ker je morala v nedeljo prepustiti tekmecem Veleža kar obe točki. Na srečo se Crvena zvezda ni okoristila s spodrsljajem Rijeke, ker je v tekmi z Vojvodino komaj rešila točko.

* * *

V II. zvezni ligi je bila Sloboda, ki vodi v lestvici, prisiljena na domačih tleh na delitev točk. Ljubljanska Olimpija je imela tako priložnost, da se končno le vsidra na čelo, vendar se je morala tudi ona, pa čeprav je gostovala v Slavonskem Brodu, zadovoljiti z eno samo točko.

Bolje je šlo Mariboru, ki je po premoči na igrišču odpravil gostitelje varaždinskega Varteksa. Prav nasprotno pa se je godilo celjskemu Kladivarju, ki si je z dvema nesrečnima avtogolama zadal poraz.

* * *

V slovenski nogometni ligi je Nova Gorica, ki je bolje uvrščena na razpredelnici, prepustila točko gostom Ilirije iz Ljubljane.

Izolski Delamaris pa je tudi tokrat odšel z gostovanja praznih rok

I. ZVEZNA LIGA

Železničar—Partizan	1:0 (1:2)
Beograd—Sarajevo	3:0 (1:0)
Vojvodina—C. zvezda	2:2 (2:0)
Hajduk—Sutjeska	1:0 (1:0)
Velež—Rijeka	2:1 (2:0)
Trešnjevka—Dinamo	3:1 (2:0)
Radnički—Vardar	1:0 (0:0)

LESTVICA

Sarajevo	20	12	3	5	40:20	27
Partizan	19	11	5	3	35:20	27
Rijeka	20	10	4	6	35:23	24
C. zvezda	19	9	5	5	33:27	23
Železničar	20	9	5	6	24:20	23
Zagreb	19	8	5	6	33:28	21
Dinamo	19	9	2	8	28:24	20
Vojvodina	20	7	6	7	25:25	20
Radnički	19	6	7	6	25:20	19
Hajduk	20	6	6	8	20:26	18
Vardar	20	5	7	8	17:23	17
Velež	20	6	3	11	25:35	15
Trešnjevka	20	5	4	11	20:35	14
Beograd	19	4	5	10	21:33	13
Sutjeska	20	4	5	11	21:44	13

II. LIGA (ZAHOD)

Varteks—Maribor	1:3 (0:3)
BSK—Olimpija	1:1 (0:1)
Kladivar—Istra	1:3 (0:0)
Lokomotiva—Split	1:1 (0:0)
Famos—Čelik	2:1 (1:0)
Borovo—Slavonija	0:0
Šibenik—Borac	4:2 (2:0)
Sloboda—Rudar	0:0

LESTVICA

Sloboda	20	15	4	1	52:16	34
Olimpija	20	14	6	1	51:16	33
Maribor	20	10	4	6	37:19	24
Šibenik	20	8	6	6	27:31	22
Čelik	20	9	3	8	34:30	21
Borac	20	6	9	5	34:33	21
Slavonija	20	7	6	7	35:30	20
Lokomotiva	20	6	8	6	37:38	20
Rudar	20	8	4	8	36:43	20
Borovo	20	5	9	6	24:26	19
Famos	20	7	4	9	23:39	18
Varteks	20	7	3	10	27:28	17
Kladivar	20	6	3	11	28:46	15
Split	20	5	3	12	21:38	13
Istra	20	3	6	11	15:29	12
BSK	20	2	7	11	30:48	11

SNL

Hrastnik—Celje	1:1	(0:1)
Mura—Svoboda	3:2	(1:1)
Gorica—Ilirija	1:1	(0:1)
Železničar—Aluminij	3:1	(0:1)
Branik—Rudar	0:0	
Triglav—Delamaris	3:1	(2:0)

AMATERSKI NOGOMET

Postelegrafonici klonili Primorju

Poraz mladih Prosečanov v tekmi z Libertas

Proseško Primorje je v nedeljo zopet obogatelo za dve točki. V prvenstveni tekmi druge amaterske kategorije so Prosečani premagali z 1:0 (0:0) enajstorico Postelegrafonici. Že v uvodnih minutah so Prosečani ostro pritisnili, a so se morali tudi braniti pred protinapadi gostiteljev.

V 7' je imel Husu izredno priložnost, da povede lastno moštvo v vodstvo. Žal je vratnica zamenjala vratarja in tako se je akcija razblinila v nič. Postelegrafonici so takoj navalili na vrata, ki jo je v nedeljo prvič branil mladi Bogatec. Ta je bil vseskozi buden, zaradi česar gostitelji niso mogli priti do cilja. V 42' je Petrucci končno le zadel mrežo in malo je manjkalo, da ni Verginella eno minuto kasneje podvojil rezultat. Tudi tokrat je vratnica odbila žogo, branilci pa so takoj odbili nevarnost.

V drugem polčasu so igralci Primorja branili rezultat in izvedli več protinapadov, s čimer so dajali oddiha obrambi, ki je imela več dela. V zadnjih 10 minutah igre je moral Marchesan zaradi poškodbe z igrišča. To so izrabili napadalci Postelegrafonici, ki so hoteli priti vsaj do neodločenega rezultata, kar pa se jim prav zaradi budnega Bogatca ni posrečilo.

Lahko se reče, da je bila tekma skozi zanimiva in lepa in da so tokrat igralci Primorja igrali v pravem slogu. Prosečani so igrali z naslednjo postavo: Bogatec; Olenič, Finotto; Morgera, Marchesan, Metelko; Daneu, Petrucci, Galli, Verginella in Husu.

Mladinci proseškega Primorja pa so v tekmi z Libertas, ki je bila v Nabrežini izgubili z 1:0.

Totocalcio

Atalanta—Cagliari	(0-1)	2
Bologna—Fiorentina	(3-1)	1
Catania—LR Vicenza	(2-0)	1
Foggia—Varese	(3-0)	1
Inter—Milan	(5-2)	1
Mantova—Genoa	(2-0)	1
Roma—Lazio	(0-0	X
Sampdoria—Juventus	(1-0)	1
Torino—Messina	(1-0)	1
Bari—Potenza	(1-0)	1
Verona—Spal	(1-0)	1
Cremonese—Biellese	(1-0)	1
Cosenza—Reggina	(0-1)	2

KVOTE

12 — 4.563.000 lir
12 — 223.700 »

TOTIP

1.	—	1. Tuffetto	2
		2. Fimmilina	X
2.	—	1. Belsogno	X
		2. Fiorin	1
3.	—	1. Torsello	1
		2. Thelion	1
4.	—	1. Brighenti	1
		2. Desaix	2
5.	—	1. Pianello	2
		2. Celentana	X
6.	—	1. Cesario	1
		2. Radia	X

KVOTE

12 — 2.897.506 lir
11 — 144.875 »
10. — 14.909 »

DR. DUŠAN KERMAVNER

TRST IN ZAČETKI SLOVENSKE SOCIALNE DEMOKRACIJE

Odlomki iz knjige «Začetki slovenske socialne demokracije v desetletju 1884-1894» 2.

Naš prikaz se začenja s prelomnico leta 1884, ko je avstrijska politična policija s krepkim pritiskom zatrla dotlej naraščajoče radikalno-socialistično ali «socialistično-anarhistično» gibanje ne samo tam, kjer je že zavzelo ali pretilo zavzeti nevarnejši obseg (t. j. zlasti na Dunaju), ampak tudi njegove manjše pojave, med kakršne sodi med drugimi ljubljanski «krvavški». Od te prelomnice dalje se ja prejšnje «radikalno» gibanje umikalo novemu, socialnodemokratskemu v pravem pomenu besede; tudi prejšnje se je v Avstriji tako imenovalo, toda kar je prišlo za njim, je bilo nekaj drugega!

Slovenska socialna demokracija je zaorala novo, ljudsko brazdo v slovensko politično življenje že v desetletju pred ustanovnim kongresom jugoslovanske socialdemokratske stranke leta 1896, ko se nikakor ni šele rodila, kakor meni še do nedavnega zelo razširjena kriva predstava, ampak je le prešla v novo organizacijsko obliko. Že v prejšnjem obdobju je razvila vse oblike svojega socialnodemokratskega delovanja in se je pri tem izoblikovala takšna, kakršno moramo spoznati, če hočemo zanesljivo presojati bodisi njo samo ali pa tudi oba nasprotujoča ji meščanska tabora, liberalnega in klerikalnega.

Meščanski zgodovinarji nam bodo nemara skušali oponesti, da ne odkrivamo nobenega «velikega» dogajanja in nadpovprečnih osebnosti, ko prikazujemo, kakšno in čigavo delo je bila setev in prva rast slovenske socialne demokracije, ko rešujemo iz pozabe le trdovratna prizadevanja majhnih aktivistov-samoukov, ki so branili življenjsko pravico socialističnim težnjam svojega razreda v tem malem narodu pred prezirom, omalovaževanjem in sovraštvom domačega narodnjaškega, skoraj vseskozi konservativnega okolja in njegove pokroviteljice, avstrijske oblasti.

A če bi ta prizadevanja še nadalje puščali v mraku pozabe, bi nam svet lahko upravičeno očital pomanjkanje spoznanja in zavesti, da iz preteklosti «izvira» tudi naša sedanjost, da se je iz kali, iz zgodnje in poznejše rasti delavskega gibanja in radikalnodemokratičnih simpatij zanj razvilo v bližnji preteklosti tisto vseljudsko gibanje, ki je hkrati izvedlo narodnoosvobodilni boj proti okupatorjem in notranjo ljudsko revolucijo.

RAZMAH SOCIALNODEMOKRATSKE AKCIJE V LJUBLJANI IN TRSTU LETA 1888

Vse do leta 1888 je bilo slovensko socialistično gibanje omejeno na Ljubljano. V tem letu pa se je začelo oblikovati drugo središče tega gibanja v Trstu, kjer se je socialnodemokratska akcija od vsega začetka ozirala tudi na slovenski življ, medtem ko so v koroških in štajerskih obdravskih mestih ostala prizadevanja za slovensko socialnodemokratsko gibanje bolj ali manj tuja in poznamo na tem, takrat že dolgo časa močno dvojezičnem področju, le sporadične socialistične ozire na Slovence. Zdi se, da je bilo tam videti slovensko narodno prebujanje neločljivo povezano s klerikalnim mračnjaštvom — takšno predstavo je zapustila trdno zakoreninjeno liberalna doba šestdesetih in sedemdesetih let. Ta koroški položaj se značilno zrcali v dopisu iz «Borovelj in okolice», ki je v «Gleichheit» prvi omenil Slovence še sredi leta 1887. Po opisu «delavske bede v našem prelepem Rožu», kjer «moramo kljub napornemu delu enajst do dvanajst ur delati za nezadostno mezdo (Hungerlohn) do 20 goldinarjev mesečno (žene tudi do tri goldinarje)», je dopisnik omenil, da «je velika večina ljudstva še v sponah črnih mračnjakov» in da «tudi tu skušajo zavleči ljudstvo, ki je doslej vedno živelo v miru med seboj bodisi nemško ali slovensko (slavisch), v izčrpavajoči narodnostni prepir». Posebni pogoji asimilabilne dvojezičnosti tu niso omogočili, da bi se bili iz tega ljudstva vzdignili slovenski socialisti in da bi z njim nastalo tudi še koroško središče slovenske socialne demokracije, medtem ko je na Štajerskem vendarle v neki meri odigralo takšno vlogo Celje, a šele nekaj let pozneje, v času, ki je ob časovni meji našega prikaza.

POZABLJENI PRVI SHOD V TRSTU

V Trstu sta dne 5. marca 1888 sklicala «javen ljudski shod» za 11. marca dva priseljena krojaška pomočnika, Josef Lax (večkrat zapisan tudi Lachs) iz Gmünda na Koroškem, prebivalec Trsta od začetka leta 1887, morda tisti, ki je bil 27. decembra 1885 govoril na radikalnem shodu v Celovcu, in Johann Jachmann s sudetskega področja. Prijavila sta naslednji dnevni red: «1. Šolstvo in Liechtensteinov predlog o šolstvu s sklepanjem o peticiji v tem vprašanju; 2. Položaj delavcev, nedeljski počitek in razgovor o ustanovitvi delavskega društva.» V nemški prijavi sta še pripomnila: «Če bodo zahtevali zborovalci, bo razpravljanje tudi italijansko in slovensko.» Policijski komisar Karl Frenner je naštel na shodu 11. marca natančno 127 udeležencev in jih precenil, da so bili «iz boljšega rokodelskega stanu» in da «so domala vsi pripadali nemški narodnosti». Za predsednika so «od vseh strani» predlagali Johanna Preganta, ključavničarja v Lloydovi ladjedelnici, ki je bil doma iz Guštanja in se je v nadaljnjih letih do svoje zgodnje smrti leta 1894 dosti ubadal za socialnodemokratsko gibanje v Trstu. Za zapisnikarja je Pregant predložil nekega krojaškega pomočnika in pa rojaka iz Celovca, čevljarja Augusta Lukescha, ki se je kmalu zatem odselil v Ameriko. O prvi točki dnevnega reda je dve uri govoril Lax, ki so mu zborovalci večkrat ploskali ali glasno odobravali, potem pa soglasno sprejeli resolucijo zoper Liechtensteinov zakonski predlog o šolstvu in predlog, naj bi zaprosili tržaškega državnozborskega poslanca dr. Burgstallerja, da bi resolucijo predložil poslanski zbornici. Pripominjamo, da je bila resolucija z majhnimi spremembami enaka resoluciji dunajskega delavskega shoda v Schwendnerjevem koloseju z dne 19. februarja 1888. Po polurni pavzi je nato tudi k drugi točki dnevnega reda govoril Lax; opozarjal je, da se ravno v Trstu zaposlovalci prav malo menijo za zakoniti nedeljski počitek delavcev, in pozval zborovalce, naj bi pripomogli, da bi bilo čimprej mogoče ustanoviti v Trstu mednarodno delavsko društvo za zaščito delavcev. Po komisarjevi sodbi je govoril Lax «zelo zmerno in mirno, brez vsakršnih izpadov» in na shodu ni prišlo niti do najmanjšega «incidenta».

Temu shodu se je v tržaškem zgodovinopisju docela izgubila sled! Nemara ga italijanski tržaški listi sploh niso omenili, kakor ga je prezrla tudi «Edinost», glasilo slovenskih narodnjakov v Trstu, kajti celo edina večja zgodovina tržaškega delavskega gibanja, ki je izšla leta 1961, navaja kot prvega — drugi shod dne 22. aprila 1888.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6 · II. TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 · II. Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ v tednu 30 din, mesečno 600 din — Nedeljska: posamezna 50 din, 2.400 din za leto 1965. — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I.,